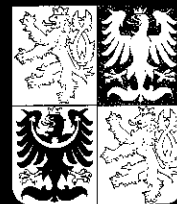

NEJVYŠŠÍ
SOUD
ČESKÉ
REPUBLIKY

9/2001

ročník
LIII

Orac

SBÍRKA SOUDNÍCH ROZHODNUTÍ A STANOVISEK

OBSAH:

Rozhodnutí ve věcech trestních

Podmíněné zastavení trestního stíhání	č. 52
Řízení o stížnosti	č. 50
Řízení o stížnosti pro porušení zákona	č. 51
Účinky rozsudku cizího státu	č. 53
Vazba	č. 46
Vazba	č. 48
Veřejný činitel	č. 49
Zvýchodňování věřitele	č. 47

Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Konkurs	č. 65
Konkurs	č. 66
Náhradní byt	č. 62
Nebytové prostory – Nájem	č. 63
Předběžná opatření	č. 58
Předběžná opatření – Převod nemovitosti – Koupě	č. 59
Rehabilitace	č. 64
Řízení před soudem	č. 60
Řízení před soudem	č. 61

MIMOŘÁDNÁ NABÍDKA

VÁNOČNÍ BALÍČEK IURIS CONTEXT

edice IURIS CONTEXT

- založeno 2000
- dosud vyšlo 7 titulů
- další tituly v přípravě
- přední odborníci jako autoři
- společná struktura obsahu
(komentář k hlavnímu zákonu, historický vývoj, související předpisy, daňová specifika, obrazové přílohy a rejstříky oborů)
- formát A4, pevná vazba, 160 až 200 stran
- jednotná cena 340 Kč

VÁNOČNÍ BALÍČEK 2001

- zahrnuje minimálně 3 publikace z nabídky
- bude dodáván jen do vyprodání titulů
- vytvoří základ knihovny s možností doplnění dalšími tituly
- objednávat lze do 31. 12. 2001 na naší nové adrese
(písemně, telefonicky, faxem, e-mailem – viz stránka)
- objednávku označte „vánoční balíček IC“
- dodáme obratem

SLEVY

- pro členy Klubu ORAC obvyklá sleva 30 %
- pro ostatní čtenáře slevy 12 až 28 %
(viz tabulka)
- při odběru více než sedmi kusů sleva 30 %

**UDĚLEJTE RADOST
KOLEGŮM, KLIENTŮM,
OBCHODNÍM PARTNERŮM,
PŘÁTELŮM, SVÝM BLÍZKÝM
I SAMI SOBĚ!**

počet kusů	běžná cena v Kč	vánoční cena v Kč
7	2380	1710
6	2040	1550
5	1700	1360
4	1360	1140
3	1020	890

Uvedené ceny jsou včetně DPH, bez poštovného!

ROZHODNUTÍ VE VĚCECH TRESTNÍCH

Směřuje-li postup policejních orgánů od samého počátku k zadržení osoby podezřelé z trestného činu, musí být tato osoba ihned seznámena s důvody zadržení a vyslechnuta. Neplní-li počínání policejních orgánů evidentně pořádkový účel a je-li podezřelá osoba od samého počátku takového zákroku fakticky omezena na osobní svobodě, je třeba celou tuto dobu započítávat do lhůty 48 hodin uvedené v ustanovení § 77 odst. 1 tr. ř.

(Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 29. 12. 2000 sp. zn. 4 To 1074/2000)

Krajský soud v Českých Budějovicích zrušil ke stížnosti obviněného usnesení Okresního soudu v Jindřichově Hradci ze dne 7. 12. 2000 sp. zn. 10 Nt 97/2000 a znovu rozhodl tak, že obviněného Z. S. propustil z vazby na svobodu.

Z odůvodnění:

Napadeným usnesením ze dne 7. 12. 2000 sp. zn. 10 Nt 97/2000 soudce Okresního soudu v Jindřichově Hradci vzal obviněného Z. S. podle § 68 z důvodu uvedeného v § 67 odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř. do vazby. Současně vyslovil, že vazba počíná dnem 5. 12. 2000 ve 12.30 hodin a že nabídka písemného slibu podle § 73 odst. 1 písm. b) tr. ř. se nepřijímá.

Toto své rozhodnutí odůvodnil tím, že obviněný Z. S. je stíhán společně s dalším obviněným M. T. pro trestné činy krádeže podle § 247 odst. 1 písm. b), odst. 3 písm. b) tr. zák., porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1, 2 tr. zák. a poškození cizí věci podle § 257 odst. 1 tr. zák., jichž se měl dopustit sám tím, že v noci ze dne 29. 6. 1998 na 30. 6. 1998 násilím vnikl do rekreační chalupy v S., kde ke škodě J. D. způsobil škodu ve výši 10 000 Kč, že se vloupal do rekreační chaty majitele JUDr. J. D. v S., odkud odcizil věci v hodnotě 35 700 Kč, do chalupy V. P., kde odcizil věci v hodnotě 12 200 Kč, a do chalupy v N., kde odcizil věci v hodnotě 1000 Kč. Dalších útoků se měl dopustit tím, že se v době od 24. 2. 1999 do 2. 3. 1999 vloupal do rekreační chalupy v A., kde odcizil věci v hodnotě 29 578 Kč ke škodě V. K., do rekreační chalupy v obci L., kde odcizil věci v hodnotě 3300 Kč ke škodě J. V., do rekreační chalupy v obci R. majitele O. Š., kterému způsobil škodu ve výši 500 Kč, a do vedlejší chalupy majitele RNDr. M., kde odcizil věci v hodnotě 5353 Kč, a že v době od 6. 3. 2000 do 27. 5. 2000 se vloupal do rekreační chalupy v S., kde poškozenému P. Č. způsobil škodu ve výši 11 000 Kč.

Další trestné činnosti se měli oba obžalovaní dopustit v době od 28. 10. 1999 do 22. 11. 2000 tím, že společně násilím vnikali do různých rekreačních objektů, především na okresech J., P. a T., přičemž celková způsobená škoda má činit částku nejmeně 316 000 Kč. Soudce okresního soudu poté, co se seznámil s obsahem vyšetřo-

vacího spisu a vyslechl obviněného, dospěl k závěru, že doposud zjištěné skutečnosti nasvědčují tomu, že skutek, pro který bylo sděleno obvinění, byl spáchán, má všechny znaky trestného činu a jsou zřejmé důvody k podezření, že tento trestný čin spáchal obviněný (§ 67 odst. 2 tr. ř.).

S námitkou obviněného Z. S., že byl na osobní svobodě omezen již dne 5. 12. 2000 v 6.05 hodin, se vypořádal odkazem na úřední záznam Policie České republiky, ze kterého vyplývá, že v tu dobu byl obviněný pouze osobně vyzván, aby se neprodleně dostavil na Okresní ředitelství Policie České republiky v Jindřichově Hradci, že se po této výzvě dostavil dobrovolně a využil k převozu služebního vozidla, přičemž po příjezdu na Okresní ředitelství Policie České republiky v Jindřichově Hradci s ním bylo hovořeno pracovníky 1. odboru Správy Jihočeského kraje, pracovníky 1. oddělení Správy kriminální policie Okresního ředitelství Policie České republiky Pelhřimov, Tábor a Jindřichův Hradec, a že 5. 12. 2000 ve 12.30 hodin byl předán vyšetřovateli, přičemž právě tento termín je významný pro určení omezení jeho osobní svobody.

Vazební důvod podle § 67 odst. 1 písm. c) tr. ř. soudce okresního soudu odůvodnil obavou, že by obviněný S. při ponechání na svobodě pokračoval v majetkové trestné činnosti. Je totiž zřejmé, že trestnou činností majetkového charakteru si opatřuje prostředky k obživě, nepobírá žádné sociální dávky ani hmotné zabezpečení v nezaměstnanosti, je mnohonásobným recidivistou, který je stíhán pro trestnou činnost, které se měl dopustit značným množstvím útoků proti cizímu majetku.

Nabízený písemný slib obviněného nepřijal, neboť dospěl k závěru, že zákonné podmínky pro takový postup ve smyslu § 73 odst. 1 písm. b) tr. ř. nejsou splněny.

Proti tomuto usnesení podal obviněný stížnost ihned po jeho vyhlášení. Tuto stížnost posléze písemně odůvodnil obhájce obviněného. Obsáhle v ní rozvedl, že dne 5. 12. 2000 v 06.05 hodin se u dveří bytové jednotky čp. X v L., která patří obviněnému S., domáhala policie obviněného. Celkem se jednalo o šest policistů, z nichž čtyři nebyli uniformovaní a někteří zajišťovali i zadní vchod, zřejmě z obavy před útekem obviněného. Po otevření dveří byl obviněný vyzván jedním z neuniformovaných policistů: „Oblékněte se a pojedete s námi. Potřebujeme s Vámi mluvit.“ Takto formulované výzvě tedy vyhověl, protože celkem logicky usoudil, že je zatčen či zadržen a nemá tudíž na vybranou. Ihned po příjezdu na úřadovnu policie v Jindřichově Hradci byl umístěn do cely předběžného zadržení, z níž byl vyveden pouze k odevzdání občanského průkazu, a poté, když na dotaz policisty: „Budeme něco psát?“ odpověděl: „Nemám se s Vámi o čem bavit.“, byl do cely předběžného zadržení opět vsazen. Ve 13.20 hodin (správně mělo být 12.30 hodin) byl předán vyšetřovateli, a tím byl v uvedenou dobu formálně zadržen.

Ve stížnosti dále uvedl, že státní zástupce v Jindřichově Hradci podal 7. 12. 2000 v 8.20 hodin soudu návrh na vzetí obviněného do vazby z důvodu uvedeného v § 67 odst. 1 písm. c) tr. ř. Jednání u Okresního soudu v Jindřichově Hradci o tomto návrhu začalo téhož dne ve 13.00 hodin.

Podle přesvědčení obviněného a jeho obhájce se zcela zjevně jedná o formální maskování zadržení značně rozšířeným a účelovým výkladem zákona o Policii České republiky (dále též jen „zákon o policii“), když policista musí výzvu k podání vysvětlení jednoznačně formulovat a podezřelého předem poučit o možnosti toto vysvětlení odepřít z důvodů uvedených v § 12 odst. 3 a 4 zákona o policii.

Obhájce obviněného nezpochybnil, že zákon zmocňuje policisty omezovat osobní svobodu občanů, zásadně se však nemá jednat o sankci, ale prostředek sloužící k tomu, aby mohl být proveden služební zákrok či služební úkon. Taková omezení však mohou trvat pouze krátkou dobu, stanovené lhůty zásadně nelze překračovat a nemohou být v žádném případě prodlžovány. Těžko si pak lze vysvětlit prodlevu mezi „neodkladným“ jednáním policie, která „vyzvedla či zatkla“ obviněného již v 6.05 ráno, aniž by se dala ze spisu dovodit jakákoliv snaha o šetření ve věci, zvláště když chybí jak protokol o podání vysvětlení, tak jakýkoliv záznam, z něhož by bylo i jen zdánlivě patrné, že policie od obviněného chtěla cokoliv slyšet.

Podle názoru obhájce obviněného je rovněž předvedení svou povahou omezením osobní svobody. Takové předvedení přichází v úvahu především v souvislosti s oprávněním policisty požadovat vysvětlení od osoby, která může přispět k objasnění skutečností důležitých pro odhalení trestného činu nebo přestupku a jejich pachatelů a vypátrání hledaných nebo pohřešovaných osob či věcí. Dostavit se je povinen každý, byť jsou u něho dány důvody, pro které může vysvětlení odepřít, nebo jde o toho, na němž nesmí být vysvětlení požadováno. Jestliže výzvě osoba nevyhoví bez dostatečné omluvy nebo závažných důvodů, může být předvedena. Z toho obviněný se svým obhájcem dovodil, že jednáním orgánů činných v trestním řízení byla naprosto bezprecedentně zkrácena jeho práva a porušen zákon, neboť jednání policie zcela zjevně neplnilo pořádkový účel, ale ve skutečnosti bylo zadržením pachatele trestného činu nebo osoby podezřelé z jeho přípravy či pokusu, čímž se posunulo do roviny trestněprocesní, nikoliv pořádkové porušením především § 75, 76 a 77 tr. ř. Nemůže být proto rozhodné, jak případně orgány činné v trestním řízení podřazují vlastní jednání policie pod určitý úkon, nýbrž to, zda k omezení osobní svobody došlo či nikoliv. Těžko si totiž lze představit, že „odvoz“ a umístění do policejní cely v časných ranních hodinách bez činění příslušných kroků ve směru podávání vysvětlení není omezováním osobní svobody.

Obviněný je rovněž přesvědčen, že u něho došlo k zjevnému porušení základního práva na osobní svobodu ve smyslu čl. 8 odst. 2, 3 a 5 Listiny základních práv a svobod, když je mimo veškerou pochybnost, že případné navazující zákony, pokud se tohoto práva dotýkají, nemohou překročit hranice, které stanoví Listina. Bylo by velmi nebezpečné takto širokým výkladem a uplatňováním zákona o policii vytvářet další prostor pro omezování osobní svobody občanů. Zavádění odděleného počítání lhůt podle zákona o policii a lhůt uvedených v § 76 tr. ř. by vedlo k jejich deformaci a tím k porušování lhůt stanovených pro zadržení v čl. 8 odst. 3 Listiny. Proto obviněný se svým obhájcem v podané stížnosti navrhl, aby krajský soud napadené usnesení zrušil a obviněného propustil na svobodu.

Krajský soud v Českých Budějovicích podle ustanovení § 147 odst. 1 tr. ř. přezkoumal napadené usnesení a řízení jemu předcházející a dospěl k závěru, že stížnost obviněného je důvodná.

Je mimo jakoukoliv pochybnost, že obviněný Z. S. je stíhán v souladu s trestním řádem pro skutky a trestné činy uvedené v úvodu tohoto odůvodnění. Z obsahu trestního spisu je totiž zřejmé, že mu pro tyto skutky a trestné činy byla postupně sdělována obvinění. Nejprve se tak stalo 5. 12. 2000 a posléze 6. 12. 2000. Z tohoto pohledu by zákonná podmínka pro vzetí do vazby uvedená v § 68 tr. ř. byla splněna.

Složitější otázkou bylo posouzení toho, zda při takovém rozhodování byly dodrženy příslušné zákonné lhůty. Podle § 77 odst. 1 tr. ř., nenařídil-li státní zástupce propuštění zadržené osoby na podkladě materiálů mu došlých, popřípadě po jejím opětovném výsledku, je povinen odevzdat ji ve lhůtě 48 hodin od zadržení soudu s návrhem na vzetí do vazby. K návrhu připojí dosud získaný důkazní materiál. Podle § 77 odst. 2, věty první, tr. ř. je soudce povinen vyslechnout zadrženou osobu a do 24 hodin od doručení návrhu státního zástupce rozhodnout o jejím propuštění, nebo rozhodnout, že ji bere do vazby.

Lhůta 24 hodin pro rozhodnutí soudce v tomto případě byla zachována. Okresní státní zástupkyně v Jindřichově Hradci podala Okresnímu soudu v Jindřichově Hradci písemný návrh na vzetí obviněného Z. S. do vazby dne 7. 12. 2000 v 8.20 hod. a okresní soud o tomto návrhu rozhodl nejpozději ve 13.30 hod. téhož dne.

Okresní soud své přesvědčení o dodržení lhůty 48 hodin ve smyslu ustanovení § 77 odst. 1 tr. ř. odůvodnil poukazem na shora zmíněný úřední záznam pracovníka kriminální služby. Pro přesnost je zapotřebí tento úřední záznam doslova citovat. Podává se z něho: „Dne 5. 12. 2000 byli na zdejší součást po výzvě převezeni Z. S. a M. T. Oba se dostavili po výzvě dobrovolně a využili k převozu služební vozidla. Po příjezdu na Okresní ředitelství Policie České republiky v Jindřichově Hradci bylo s oběma jmenovanými hovořeno pracovníky 1. odboru Správy Jihočeského kraje, pracovníky 1. odd. Správy kriminální policie, Okresní ředitelství Policie České republiky Pelhřimov, Tábor a Jindřichův Hradec. Poté byli oba předáni vyšetřovateli Okresního úřadu vyšetřování Jindřichův Hradec.“ Na závěr tohoto strojem psaného úředního záznamu bylo zřejmě dodatečně kýmsi rukou připsáno „ve 12.30 hod.“

Ani z tohoto úředního záznamu se nepodává, k čemu byl obviněný Z. S. pracovníky kriminální služby vlastně vyzván a v kolik hodin dne 5. 12. 2000 se tak stalo. Zatímco na druhou otázku lze odpovědět nevyvráceným tvrzením samotného obviněného, že se tak stalo v 06.05 hodin uvedeného dne, odpověď na první otázku lze jen domýšlet z celkového vývoje událostí dne 5. 12. 2000, tedy že obviněný byl vyzván k podání vysvětlení podle § 12 zák. č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (podle zmíněného úředního záznamu s ním bylo „hovořeno“).

Právě odpovědi na tyto dvě otázky mají zásadní význam pro další úvahy krajského soudu. S nimi totiž souvisí i celá řada dalších otázek, zejména pak otázka, jak naložit s dobou od 6.05 hod. do 12.30 hod., kdy byl obviněný v dispozici pracovníků krimi-

nální služby, a zda i tuto dobu je třeba považovat za omezení osobní svobody obviněného a v důsledku toho ji včítat do lhůty 48 hodin uvedené v § 77 odst. 1 tr. ř. V této souvislosti a před vyřešením uvedených otázek je třeba připomenout ještě nedávnou soudní praxi. Podle rozhodnutí publikovaného pod č. 10/1995 Sb. rozh. trest., pokud byla osobní svoboda podezřelého omezena jeho zajištěním podle § 14 zákona o policii nelze dobu tohoto zajištění započítávat do doby zadržení obviněného podle příslušných ustanovení trestního řádu. Lhůta 24 hodin, ve které je podle § 77 odst. 1 tr. ř. státní zástupce povinen zadrženou osobu odevzdat soudu s návrhem na vzetí do vazby, počíná běžet až okamžikem zadržení obviněného podle § 76 odst. 1 tr. ř.

Tato praxe byla označena jako neústavní nálezem Ústavního soudu ze dne 28. 11. 1996 sp. zn. IV. ÚS 246/96 (publikovaným pod č. 23/1997 Sb.). Dalším nálezem pléna Ústavního soudu ze dne 2. 7. 1997 sp. zn. Pl ÚS 2/97 (publikovaným pod č. 186/1997 Sb.) došlo ke zrušení ustanovení § 14 odst. 1 písm. d), e) zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, a to s účinností od 1. 7. 1998. Konečně je třeba zmínit ústavní zákon č. 162/1998 Sb., který pozměnil čl. 8 odst. 3 Listiny tak, že byla prodloužena lhůta pro propuštění zadržené osoby nebo pro její odevzdání soudu z dosavadních 24 hodin na 48 hodin.

Nejen podle citovaných nálezů Ústavního soudu, ale i podle přesvědčení krajského soudu je třeba hledat odpověď na uvedené otázky právě v čl. 8 odst. 3 Listiny základních práv a svobod. Ve smyslu tohoto ustanovení je možno obviněného nebo podezřelého z trestného činu zadržet jen v případech stanovených zákonem. Zadržená osoba musí být ihned seznámena s důvody zadržení, vyslechnuta a nejpozději do 48 hodin propuštěna na svobodu nebo odevzdána soudu. Soudce musí zadrženou osobu do 24 hodin od převzetí vyslechnout a rozhodnout o vazbě, nebo ji propustit na svobodu.

V daném případě nelze pochybovat o tom, že obviněný Z. S. byl pro pracovníky kriminální služby osobou přinejmenším podezřelou z trestného činu. Proto také jejich dostavení se do místa bydliště obviněného v časných ranních hodinách dne 5. 12. 2000 a jejich následná výzva obviněnému (podle obviněného: „Oblékněte se a pojedete s námi. Potřebujeme s Vámi mluvit.“) nepochybně směřovala k tomu, aby jako podezřelý z trestného činu podal potřebné vysvětlení podle § 12 zákona o policii.

K takovému postupu byli sice policisté (ať už pracovníci kriminální služby nebo uniformovaní policisté) nepochybně oprávněni, neboť jmenované ustanovení § 12 odst. 1 jim to umožňovalo. Obviněný byl povinen takové výzvě vyhovět (§ 12 odst. 2 cit. zák.), jinak by se vystavoval nebezpečí předvedení (§ 12 odst. 8 cit. zák.). Podle § 12 odst. 5 cit. zák. však současně povinností policistů bylo poučit obviněného o možnosti odepřít vysvětlení podle odstavců 3 a 4 zmíněného ustanovení.

Z obsahu trestního spisu není zřejmé, že by k takovému poučení obviněného Z. S. vůbec došlo. Nebyl s ním dokonce sepsán ani zápis o podaném vysvětlení. Ze znění shora citovaného úředního záznamu pouze vyplynulo, že s ním bylo „hovořeno“. Z takového údaje však nelze zjistit, jak takový „hovor“ probíhal, co bylo jeho obsahem, jak dlouho trval apod.

Přestože ani od těchto skutečností nelze odhlížet, přece jen za podstatnější je třeba považovat situaci, která jim předcházela, zejména pak již zmíněnou (dokonce opakovanou) výzvu obviněnému. Od okamžiku takové výzvy, zvláště když ji obviněný respektoval, bylo třeba vycházet z toho, že osobní svoboda obviněného byla omezována. Vždyť po této výzvě se trvale nacházel v bezprostřední blízkosti policistů, s nimiž odjel ze svého bydliště do budovy Okresního ředitelství Policie ČR v Jindřichově Hradci. V přítomnosti pracovníků kriminální služby pak strávil prakticky celé dopoledne dne 5. 12. 2000.

Za těchto okolností je krajský soud přesvědčen, že pokud by ustanovení § 14 odst. 1 písm. e) zákona o policii nebylo shora citovaným nálezem pléna Ústavního soudu zrušeno, došlo by od 6.05 hod. dne 5. 12. 2000 k zadržení obviněného Z. S. jako osoby podezřelé ze spáchání trestného činu. Pokud ovšem toto ustanovení bylo s účinností od 1. 7. 1998 zrušeno, nelze jeho chybějící existenci nahrazovat a ve své podstatě obcházet způsobem, který byl zjištěn právě v této věci. V tomto směru je třeba plně přisvědčit podané stížnosti, že se zcela zjevně jedná o formální maskování zadržení značně rozšířeným a účelovým výkladem zákona.

Jakkoliv je třeba mít určité pochybnosti o přesnosti tvrzení obviněného, že po příjezdu do budovy Policie ČR v Jindřichově Hradci byl umístěn do cely předběžného zadržení, na druhé straně není nejmenší důvod zpochybňovat jeho argumentaci, že zejména po příjezdu do uvedené budovy se nemohl volně pohybovat a byl tedy omezen na své osobní svobodě. Nemusel totiž být umístěn právě v cele předběžného zadržení, neboť plně postačovalo, že se nacházel za dveřmi z mříží (tzv. katrem), od nichž neměl klíč. K tomu přistupuje další zjištění, že mu byl krátce po příjezdu do uvedené budovy mu odebrán občanský průkaz.

Vyjde-li se ze shora uvedených časových údajů, nacházel se obviněný Z. S. v dispozici pracovníků kriminální služby dne 5. 12. 2000 od 6.05 hod. do 12.30 hodin, kdy byl předán vyšetřovateli Okresního úřadu vyšetřování v Jindřichově Hradci. Za tuto dobu více než šesti hodin s ním nebyl sepsán žádný protokol o podání vysvětlení, ale ani jakýkoliv jiný záznam, z něhož by bylo zřejmé, jakým způsobem s ním bylo „hovořeno“, jaké otázky mu byly kladeny, jak na ně odpovídal a jaké vysvětlení policisté na obviněném požadovali atd.

Za této situace nelze dospět k závěru, že by se po celou uvedenou dobu obviněný nacházel v budově Policie ČR v Jindřichově Hradci zcela dobrovolně a trpělivě tam vyčkával, zda vůbec a kdy bude předán vyšetřovateli. Po celou tuto dobu byl omezen na své osobní svobodě, neboť celkové jednání policistů vůči obviněnému kritického dne směřovalo k jeho zadržení a následnému podání podnětu okresní státní zástupkyni k návrhu na vzetí do vazby. Počinání policistů tedy evidentně neplnilo pořádkový účel, ale od samého počátku bylo zadržením osoby podezřelé z trestného činu.

Okresní státní zástupkyně proto měla s celou touto dobou uvažovat při propočtu doby 48 hodin uvedené v § 77 odst. 1 tr. ř. pro podání návrhu okresnímu soudu na vzetí obviněného do vazby. Těto možnosti si okresní státní zástupkyně zřejmě byla

vědoma, neboť ve svém návrhu mimo jiné uvedla, že „zadržení předcházelo zajištění obviněných, kteří dne 5. 12. 2000 byli policejním orgánem vyzváni, aby se dostavili na Okresní ředitelství Policie České republiky v Jindřichově Hradci“, byť termín zajištění zopakovala i v další části věty, kde uvedla, že „po provedení potřebných úkonů byli zajištěni a ve 12.30 hod. předáni vyšetřovateli“.

Z těchto podstatných důvodů krajský soud přisvědčil správnosti podané stížnosti obviněného, že uvedený postup policejních orgánů směřoval již od 6.05 hod. dne 5. 12. 2000 k zadržení obviněného Z. S. jako podezřelého z trestného činu. Za této situace měl být podle čl. 8 odst. 3 Listiny ihned seznámen s důvody zadržení a vyslechnut. To se však nestalo, neboť teprve ve 12.30 hod. byl předán vyšetřovateli Okresního úřadu vyšetřování v Jindřichově Hradci, který s ním téhož dne od 12.45 hod. do 13.20 hod. sepsal protokol o výsledku, v jehož samém závěru jej upozornil, že je zadržen jako obviněný ve smyslu § 75 tr. ř.

Opačný výklad by znamenal vytváření prostoru pro omezování osobní svobody občanů, které by bylo v rozporu nejen s ustanoveními § 75, 76 a 77 tr. ř., ale především v rozporu s čl. 8 odst. 3 Listiny základních práv a svobod. Novelou Listiny provedenou ústavním zákonem č. 162/1998 Sb. byla prodloužena lhůta 24 hodin na 48 hodin, čímž byla orgánům přípravného řízení poskytnuta dostatečná lhůta k tomu, aby obstaraly potřebné důkazy pro rozhodnutí o zadržení osobě, pro dostatečné prověření její obhajoby a pro umožnění realizace jejího práva na zastoupení obhájcem. Nelze připustit, aby tak širokým výkladem ústavních zákonů, jak se v daném případě stalo, byla tato lhůta ještě dále prodloužována.

Pokud by již soudce okresního soudu takto uvažoval, nutně by dospěl k závěru, že okresní státní zástupkyně podala návrh na vzetí obviněného do vazby po lhůtě 48 hodin od omezení osobní svobody obviněného Z. S. (stalo se tak přesně po 50 hodinách a 15 minutách). Pak ovšem neměl rozhodovat o vzetí do vazby, nýbrž jej měl propustit na svobodu, když tak okresní státní zástupkyně sama neučinila ve smyslu § 75 tr. ř., příp. ve smyslu § 76 odst. 4 tr. ř.

Ze všech těchto důvodů krajský soud podle § 149 odst. 1 písm. a) tr. ř. napadené usnesení ke stížnosti obviněného zrušil a znovu rozhodl tak, že obviněného Z. S. podle § 72 odst. 1 tr. ř. per analogiam propustil z vazby na svobodu. Podle ustanovení § 77 odst. 2 tr. ř. totiž postupovat nemohl, neboť obviněný byl vzat do vazby usnesením okresního soudu, které sice nebylo pravomocné, ale bylo vykonatelné.

Za této situace se krajský soud ani nemohl zabývat věcnou správností napadeného usnesení, tedy existencí konkrétního vazebního důvodu, pro nějž byl obviněný soudcem okresního soudu vzat do vazby.

Pachatelem trestného činu zvýhodňování věřitele podle § 256a tr. zák. může být jen dlužník. Je-li dlužníkem osoba právnická, může být pachatelem i její statutární orgán (např. jednatel společnosti s ručením omezeným) nebo osoba pověřená zastupovat právnickou osobu navenek. Je-li statutární orgán kolektivní, mohou být pachateli všichni členové tohoto orgánu.

(Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 17. 1. 2001 sp. zn. 8 To 7/2001)

Krajský soud v Plzni zrušil ke stížnosti okresního státního zástupce Plzeň-město usnesení Okresního soudu Plzeň-město ze dne 1. 12. 2000 sp. zn. 3 T 64/2000 a soudu prvního stupně uložil, aby o věci znovu jednal a rozhodl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Napadeným usnesením ze dne 1. 12. 2000 byla trestní věc vedená u Okresního soudu Plzeň-město pod sp. zn. 3 T 64/2000 pro skutek spočívající v tom, že obviněná D. S. jako jednatelka společnosti S. se sídlem v P., která počínaje dnem 1. 8. 1999 přerušila na dobu jednoho roku činnost z důvodu platební neschopnosti, dne 16. 9. 1999 v P. uzavřela kupní smlouvu se společností A. na prodej movitého zařízení společnosti S. za prodejní cenu 49 372,60 Kč, čímž formou započtení faktur za nájemné zaplatila společnosti A. dlužné nájemné přesto, že společnost S. v té době byla dlužna Úřadu městského obvodu v P. částku 30 000 Kč z titulu platebního výměru č. X za místní poplatek za užívání veřejného prostranství č.j. FaP/1694/99 ze dne 12. 4. 1999, tedy podle obžaloby měla jako dlužník, který není schopen plnit své splatné závazky, zmařit být jen částečně uspokojení svého věřitele tím, že zvýhodnila jiného věřitele, čímž měla spáchat trestný čin zvýhodňování věřitele podle § 256a odst. 1 tr. zák., vrácena státnímu zástupci k došetření podle § 314c odst. 1 písm. c) tr. ř.

Proti tomuto rozhodnutí v zákonné lhůtě podal okresní státní zástupce stížnost, v níž v podstatě namítá, že důkazy shromážděnými v přípravném řízení bylo dostatečně prokázáno, že obviněná S. se trestného činu zvýhodňování věřitele podle § 256a odst. 1 tr. zák. dopustila a požadavky Okresního soudu Plzeň-město na předložení účetnictví firmy S. považuje za nadbytečné, neboť z prohlášení obviněné je zřejmé, že firma byla již delší dobu v platební neschopnosti a z těchto důvodů přerušila svoji činnost.

Krajský soud v Plzni z podnětu podané stížnosti přezkoumal podle § 147 odst. 1 tr. ř. správnost výroku napadeného usnesení i řízení, které mu předcházelo, a na základě tohoto postupu dospěl k následujícím zjištěním a závěrům:

Především je třeba uvést, že soud prvního stupně vychází z nesprávného výchozího předpokladu, když v odůvodnění napadeného usnesení tvrdí, že právní kvalifikace uvedená v obžalobě neodpovídá vyličení skutku, a to proto, že obviněná nejed-

nala jako dlužník, ale jako jednatel dlužníka, což je podle názoru okresního soudu nepřipustné rozšiřování použitelnosti ustanovení trestního zákona na další analogické případy.

S tímto právním názorem soudu prvního stupně nelze souhlasit. Pachatelem trestného činu zvýhodňování věřitele podle ustanovení § 256a tr. zák. může sice být skutečně jen dlužník, tedy osoba, která má vlastnosti zvláštního subjektu, ovšem pokud je dlužníkem osoba právnická, může být pachatelem i její statutární orgán (např. jednatel) nebo osoba pověřena zastupovat právnickou osobu navenek. Je-li statutární orgán kolektivní, mohou být pachateli všichni členové tohoto orgánu (srovnej též ustanovení § 90 odst. 2 tr. zák.). Chráněným zájmem je tu zájem na zamezení nadřizování jednomu věřiteli na úkor druhého. Toto nadřizování předpokládá větší množství věřitelů a platební neschopnost dlužníka. Na rozdíl od poškozování věřitele se celkový stav jmění dlužníka nemění, ale jeho jmění je použito k uspokojení věřitelů nerovnoměrně. Není přitom rozhodné, zda je věřitelem osoba fyzická nebo právnická. Stejně tak není důležitý ani důvod platební neschopnosti, ale podstatné je, že jde o dlužníka, jenž je v úpadku, protože má více věřitelů a po delší dobu není schopen plnit své splatné závazky. Závazek je splatný tehdy, jestliže již nastala doba k poskytnutí plnění dlužníkem ve prospěch věřitele.

Ze shora uvedeného je zřejmé, že z hlediska ustanovení § 256a tr. zák. je základní požadavek na došetření věci (opatření účetnictví, resp. znaleckého posudku ohledně finanční situace spol. S.) zjevně nedůvodný, protože v přípravném řízení byly objasněny základní skutečnosti důležité pro rozhodnutí o vině ve smyslu tohoto ustanovení. Pokud jde o další požadované doplnění dokazování, je nutno připomenout zákonnou dikci ustanovení § 314c odst. 1 písm. c) tr. ř., která umožňuje vrácení věci státnímu zástupci k došetření v řízení před samosoudcem pouze tehdy, jestliže v přípravném řízení nebyly objasněny základní skutečnosti důležité pro rozhodnutí o vině. Pokud se tedy nalézací soud domáhá doplnění výslechu obviněné, resp. svědkyně T., bude mít nepochybně možnost doplnit potřebné údaje podle svého vlastního uvážení v rámci předpokládaného výslechu těchto osob v hlavním líčení. Jen pro úplnost se připomíná, že trestný čin zvýhodňování věřitele podle ustanovení § 256a tr. zák. je ve vztahu speciality k trestnému činu poškozování věřitele podle § 256 tr. zák., a proto je jejich jednočinný souběh vyloučen.

Z uvedených důvodů Krajský soud v Plzni shledal stížnost okresního státního zástupce Plzeň-město proti usnesení Okresního soudu Plzeň-město ze dne 1. 12. 2000 sp. zn. 3 T 64/2000 důvodnou a napadené usnesení zrušil postupem podle § 149 odst. 1 písm. b) tr. ř. s tím, že soudu prvního stupně současně uložil, aby o věci znovu jednal a rozhodl.

Závěr o tom, že dosud zjištěné skutečnosti nasvědčují tomu, že skutek, pro který bylo sděleno obvinění, byl spáchán ve smyslu § 67 odst. 2 tr. ř., lze při rozhodování o vazbě činit i ze záznamů opatřených před zahájením trestního stíhání, např. z protokolů o vysvětlení, která nemají povahu neodkladného nebo neopakovatelného úkonu, neboť zásada vyjádřená v ustanovení § 158 odst. 4, věte třetí, tr. ř., podle níž takový záznam nelze v řízení před soudem použít jako důkaz, se nevztahuje na řízení před soudem konané podle § 26 tr. ř.

(Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 30. 10. 2000 sp. zn. 3 To 884/2000)

Krajský soud v Českých Budějovicích rozhodl k stížnostem obviněných tak, že k stížnosti obviněného K. B. usnesení Okresního soudu v Prachaticích ze dne 10. 10. 2000 sp. zn. Nt 122/2000 zrušil v části týkající se tohoto obviněného a znovu rozhodl, že se obviněný K. B. zadržený dne 9. 10. 2000 v 8.45 hod. podle § 68 tr. ř. bere do vazby z důvodů uvedených v § 67 odst. 1 písm. b), c) tr. ř. Stížnost obviněné I. B. podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Usnesením Okresního soudu v Prachaticích ze dne 10. 10. 2000 sp. zn. Nt 122/2000 bylo rozhodnuto tak, že se obviněný K. B. zadržený dne 9. 10. 2000 v 8.45 hod. podle § 68 tr. ř. z důvodů uvedených v § 67 odst. 1 písm. a), b), c) tr. ř. bere do vazby. Dále bylo rozhodnuto tak, že se jeho písemný slib ve smyslu § 73 odst. 1 písm. b) tr. ř. nepřijímá. Obdobně bylo rozhodnuto tímto napadeným usnesením, že se obviněná I. B. zadržená dne 9. 10. 2000 v 8.45 hod. podle § 68 tr. ř. z důvodů uvedených v § 67 odst. 1 písm. b) tr. ř. bere do vazby a její písemný slib ve smyslu § 73 odst. 1 písm. b) tr. ř. se nepřijímá.

Proti tomuto usnesení podali oba obvinění v zákonné lhůtě stížnost.

Obviněná I. B. prostřednictvím svého obhájce namítla, že nebyly splněny podmínky pro její vzetí do vazby ve smyslu § 67 tr. ř. Uvedené ustanovení předpokládá existenci konkrétních skutečností, jimiž zákonodárce myslel jednoznačně důkazy, které by uvedenou vazbu odůvodňovaly, přičemž v předmětné trestní věci nebyl předložen ani jeden. Vzhledem k tomu, že vazba je velmi závažným zásahem do občanských práv a svobod zaručených ústavou a Listinou základních práv a svobod, došlo i k novelizaci příslušných ustanovení trestního řádu, konkrétně ustanovení § 77, která nabyla účinnosti 1. 1. 1999 a kterou byla lhůta pro zadržení rozšířena na 48 hodin. Uvedená novela sledovala ten záměr, aby orgánům činným v trestním řízení byl poskytnut dostatečný prostor pro důkazní doložení trestné činnosti a tím zabránění jednoznačným přehmatům a neoprávněným zásahům, které vedly k neopod-

statněným vazbám. V projednávané věci však orgány činné v trestním řízení nebyly schopny pořídit ani jeden procesní důkaz, nejsou žádné svědecké důkazy, nebyly prováděny ani neodkladné či neopakovatelné úkony. Vycházelo se pouze z vyjádření snadno manipulovatelných osob, dlouholetých narkomanů závislých na psychotropních látkách. Vazba nemá ani oporu ve vlastním přiznání viny obviněnými. Obviněná dále poukázala na to, že je trestně stíhána zhruba po 10 letech, v trvalém bydlišti se zdržuje, pečuje o tři malé nezaopatřené děti. Vzhledem k tomu, že nebyl předložen žádný důkaz, navrhla, aby napadené usnesení bylo zrušeno a ona propuštěna z vazby na svobodu.

Rovněž obviněný K. B. prostřednictvím svého obhájce namítl, že se se svou manželkou ničeho nedopustili, přičemž o vazbě bylo rozhodnuto na základě důkazů, které nemají procesní váhu. Byly totiž provedeny před sdělením obvinění. Výpovědi slyšených osob, které měly kupovat omamné a psychotropní látky, jsou pro potřeby trestního řízení nepoužitelné. Navrhl proto, aby napadené usnesení bylo zrušeno a aby byl propuštěn z vazby na svobodu.

Krajský soud podle příkazu ustanovení § 147 odst. 1 tr. ř. přezkoumal napadené usnesení i řízení, které mu předcházelo, a dospěl k následujícím závěrům:

Z vyšetřovacího spisu vyplývá, že dne 9. 10. 2000 v 8.45 hod. došlo k předvedení a k současnému zadržení K. B. a I. B. v souvislosti s podezřením, že se tito dopustili trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zák. Téhož dne bylo jmenovaným předáno sdělení obvinění pro uvedený trestný čin a v postavení obviněných byli také příslušným vyšetřovatelem policie vyslechnuti. Dne 9. 10. 2000 ve 14.00 hod. byli oba obvinění odevzdáni společně s návrhem na vzetí do vazby státním zástupcem příslušnému okresnímu soudu. Soudce okresního soudu oba obviněné vyslechl dne 10. 10. 2000 v dopoledních hodinách a rozhodl napadeným usnesením.

Je třeba konstatovat, že ve věci byly dodrženy lhůty, které zákon předpokládá v ustanovení § 77 odst. 1, 2 tr. ř. Z pohledu řízení, které předcházelo napadenému usnesení, nelze zcela přisvědčit námitkám rozvedeným ve stížnostech obou obviněných. Ve smyslu § 67 odst. 1 tr. ř. smí obviněný být vzat do vazby jen tehdy, jsou-li tu konkrétní skutečnosti, které odůvodňují obavu, že se zachová způsobem konkrétně popsaným pod písmeny a), b) či c) tohoto ustanovení. Podle § 67 odst. 2 tr. ř. může soud v přípravném řízení rozhodnout o vzetí obviněného do vazby nebo o jejím prodloužení jen tehdy, jestliže je dán některý z důvodů vazby uvedený v odst. 1 a dosud zjištěné skutečnosti nasvědčují tomu, že skutek, pro který bylo sděleno obvinění, byl spáchán, má všechny znaky trestného činu a jsou zřejmé důvody k podezření, že tento trestný čin spáchal obviněný. Ustanovení § 67 odst. 2, které bylo včleněno do trestního řádu zák. č. 166/1998 Sb. s účinností od 1. 1. 1999, ukládá soudu povinnost zabývat se důvodností dosavadního trestního stíhání, nesoustředit se toliko na zkoumání existence formálních důvodů vazby. Zmíněnou novelizací trestního řádu došlo rovněž k prodloužení lhůty uvedené v ustanovení § 77 odst. 1 tr. ř. z pů-

vodních 24 hodin na 48 hodin. Uvedená změna nepochybně směřovala k tomu, aby orgány činné v přípravném řízení mohly obstarat dostatek podkladů pro rozhodnutí o zadržené osobě, aby tak byl snížen počet případů, kdy je vazba uvalena nedůvodně, nebo naopak z důvodu časové tísně je bez dostatečného prověření ze zadržení propuštěn obviněný, u něhož objektivně důvody vazby jsou dány.

Přes shora uvedené nelze však v projednávané trestní věci tvrdit, že by postup orgánů činných v přípravném řízení a v návaznosti na to soudu prvního stupně trpěl takovými nedostatky, které by měly vést ke zrušení napadeného rozhodnutí a propuštění obviněných na svobodu.

Ustanovení § 67 odst. 2 tr. ř. ukládá soudu přezkoumat na podkladě dosud zjištěných skutečností, zda byl spáchán stíhaný skutek, zda tento má všechny znaky trestného činu a jsou zřejmé důvody k podezření, že tento trestný čin spáchal obviněný. Citované zákonné ustanovení není koncipováno tak, že by soud při rozhodování o vzetí do vazby mohl vycházet při tomto přezkumu pouze z důkazů opatřených v souladu s procesními předpisy, tedy zejména po sdělení obvinění, pokud nemají povahu neodkladných nebo neopakovatelných úkonů. Soud je povinen přezkoumat prakticky důvodnost vedeného trestního stíhání, důvodnost sdělení obvinění.

Ve smyslu § 160 odst. 1 tr. ř. zahájí vyšetřovatel neprodleně trestní stíhání, nasvědčují-li zjištěné skutečnosti tomu, že byl spáchán trestný čin, a je-li dostatečně odůvodněn závěr, že jej spáchala určitá osoba, pokud není důvod k postupu podle § 159 odst. 2 tr. ř. (odložení věci, je-li trestní stíhání nepřijatelné podle § 11 odst. 1 tr. ř.). Ustanovení § 160 odst. 1 tr. ř. používá prakticky stejného pojmu jako ustanovení § 67 odst. 2 tr. ř., a to pojmu „zjištěné skutečnosti“. Takovými zjištěnými skutečnostmi však mohou být v naprosté většině případů pouze skutečnosti zjištěné postupem podle § 158 odst. 3 tr. ř. Jde ve většině případů o úřední záznamy či protokoly o podaných vysvětleních podle posledně citovaného zákonného ustanovení. Tyto listiny samozřejmě nemají charakter důkazů použitelných v řízení před soudem, jak vyplývá i z ustanovení § 158 odst. 4, věty třetí, tr. ř., podle kterého záznam o vysvětlení nelze v řízení před soudem použít jako důkaz. Dokazování podle § 89 a násl. tr. ř. lze provádět až po zahájení trestního stíhání, k němuž dojde okamžikem sdělení obvinění ve smyslu § 160 odst. 1 tr. ř. Výjimkou mohou být pouze tzv. neodkladné či neopakovatelné úkony ve smyslu § 160 odst. 4 tr. ř. Jestliže vyšetřovatel při sdělení obvinění vychází zákonitě z důkazů neprocesní povahy, které nelze použít v řízení před soudem, nemůže soud rozhodující podle § 26 tr. ř. o návrhu na vzetí do vazby, jenž byl podán státním zástupcem, posuzovat věc z jiných pohledů, může navíc pouze přihlížet k obsahu již procesně provedených důkazů, které byly opatřeny po sdělení obvinění. Nelze však vyloučit, že takové důkazy se ve lhůtě 48 hodin nepodaří opatřit.

V projednávané věci se podařilo vyslechnout obviněné, kteří však stíhanou trestnou činnost zcela popírají. Při sdělení obvinění vyšetřovatel vycházel ze záznamů o vytěžení osob, které v uplynulém období měly od obviněných zakupovat drogy. Tyto záznamy byly opatřeny v době od počátku roku 2000 do měsíce srpna 2000,

a to orgány kriminální služby. Samozřejmě by bylo vhodnější, kdyby se vyšetřovatelé policie podařilo ve lhůtě ve smyslu § 77 odst. 1 tr. ř. některé z těchto svědků řádně podle § 97 a násl. tr. ř. vyslechnout. Jestliže se však tak nestalo, je třeba hodnotit, zda dosud zjištěné skutečnosti, jimiž jsou právě záznamy o předprocesním vyšetření potencionálních svědků, dostatečně nasvědčují tomu, že byl spáchán stíhaný skutek, že má všechny znaky trestného činu a jsou zřejmé důvody podezření, že tento trestný čin spáchal obviněný. Míra pravděpodobnosti, s níž lze tyto otázky řešit, je samozřejmě závislá a vzrůstá v závislosti na stadiu trestního řízení, v němž se trestní věc nachází. Rozhodování soudu prvního stupně v projednávané trestní věci je rozhodováním o uvalení vazby bezprostředně po zahájení trestního stíhání, kdy se nepodařilo opatřit důkazy způsobem upraveným v ustanovení § 89 a násl. tr. ř. To však nebrání závěru, že v této fázi řízení opatřené záznamy, které nebude možno použít v řízení následujícím, dostatečně nasvědčují tomu, že jsou splněny podmínky předpokládané ustanovením § 67 odst. 2 a § 160 odst. 1 tr. ř. I soud je povinen hodnotit skutečnosti vyplývající z dosud opatřených záznamů, kdy nerozhoduje o vině či nevině obviněných osob, zvažuje tu skutečnost, zda je dáno podezření, že stíhaný skutek se stal, vykazuje znaky trestného činu a spáchal jej obviněný. V této souvislosti je třeba uvést, že zásada vyjádřená v ustanovení § 158 odst. 4, věť třetí, tr. ř. (záznam nelze v řízení před soudem použít jako důkaz) se nevztahuje na řízení před soudem ve smyslu § 26 tr. ř., tedy na úkony soudu prováděné v přípravném řízení. Takový soud ani dokazování ve smyslu § 89 a násl. tr. ř. neprovádí.

Stížnostní soud s ohledem na shora uvedené neshledal námitky rozvedené v opravných prostředcích obou obviněných důvodnými. Je nutno doplnit i to, že stížnostnímu soudu byly pro účely rozhodnutí předloženy již protokoly o výsleších dvou svědků, které se podařilo v přípravném řízení vyslechnout již po vyhlášení napadeného usnesení. Obsah výpovědí těchto svědků v zásadních směrech koresponduje s popisem skutku ve sdělení obvinění a je tak pouze potvrzována správnost postupu okresního soudu.

Okresnímu soudu nelze vytýkat, jestliže po výslechu obviněných a seznámení se s konceptem vyšetřovacího spisu dospěl k závěru, že v případě obou obviněných jsou dány důvody tzv. koluzní vazby ve smyslu § 67 odst. 1 písm. b) tr. ř. Oba obvinění jsou podezřelí ze spáchání závažného úmyslného trestného činu, jenž měl spočívat v distribuci drog v poměrně dlouhém časovém období. Oba obvinění stíhanou trestnou činnost zcela popírají, což je samozřejmě jejich právem. Je však zřejmé, že ve věci bude potřeba vyslechnout celou řadu svědků, kteří užívali drogy, jež měli získávat právě od obviněných. Dosud zjištěné skutečnosti svědčí o tom, že půjde nejméně o sedm osob, které byly slyšeny v režimu ustanovení § 158 odst. 3, 4 tr. ř. Pouze dvě z těchto osob se již podařilo v době od vyhlášení napadeného usnesení do předložení věci stížnostnímu soudu jako svědky vyslechnout. Sice není zjišťováno, že by obvinění na tyto osoby působili v tom směru, aby ovlivnili jejich výpověď ve prospěch své obhajoby. Právě takovému hrozícímu jednání obviněných má koluzní

vazba zabránit. Nelze přehlížet, že jde o svědky, kteří jsou s největší pravděpodobností závislí na užívání drog, lze reálně předpokládat, že vyhledávají distributory drog, a pokud je dáno podezření, že obvinění drogy distribuovali, je důvodná obava, že tito svědci, které je potřeba ve věci vyslechnout, by mohli obviněné za účelem nákupu drog vyhledat. V důsledku takových kontaktů a snahy svědků získat drogu by reálně mohlo dojít k jejich ovlivnění samotnými obviněnými. Proto je zcela na místě obava okresního soudu, že obvinění by v této fázi trestního řízení mohli působit na dosud nevyslechnuté svědky.

Okresnímu soudu nelze nic vytýkat ani v tom směru, jestliže v případě obviněného B. shledal důvody tzv. předstížné vazby ve smyslu § 67 odst. 1 písm. c) tr. ř. Je skutečně dáno podezření, že právě tento obviněný měl být hlavním iniciátorem i realizátorem stíhané trestné činnosti, která neměla být jen jakýmsi ojedinělým, nahodilým jednáním, ale mělo jít o nelegální jednání, kterým si obviněný pro potřebu svou a pro potřeby své rodiny měl opatřovat zřejmě podstatnou část finančních prostředků. Lze předpokládat, že obviněný musel být v kontaktu s dalšími osobami, od nichž drogy získával, a je nanejvýš pravděpodobné, že by v takovém jednání, které mělo trvat poměrně dlouhou dobu, i po propuštění z vazby mohl pokračovat.

Naproti tomu krajský soud nedospěl k závěru, že by byly dány důvody tzv. útěkové vazby ve smyslu § 67 odst. 1 písm. a) tr. ř. Tento vazební důvod okresní soud shledal jen u obviněného B. Neshledal jej u spoluobviněné, když přihlédl k tomu, že tato je sice cizí státní občankou, ale má povolený pobyt na území ČR, zdržuje se na stálém místě a pečuje o tři nezletilé děti. Obdobné skutečnosti jsou však zjišťovány i o obviněném B., který je sice státním příslušníkem Slovenské republiky, ale v České republice má povolený dlouhodobý pobyt, zdržuje se na adrese trvalého bydliště a se svou manželkou má pečovat o nezletilé děti. Avšak pouze tato skutečnost, že obviněný je cizím státním příslušníkem, neodůvodňuje dostatečně závěr o útěkové vazbě.

S ohledem na shora uvedené krajský soud ke stížnosti obviněného B. zrušil napadené usnesení a znovu rozhodl tak, že se obviněný K. B. bere do vazby toliko z důvodů uvedených v ustanovení § 67 odst. 1 písm. b), c) tr. ř. Krajský soud znovu nerozhodoval o nabídce písemného slibu obviněného, neboť s ohledem na shledávané ohledy koluzní vazby nelze vazbu písemným slibem nahradit. Okamžik zadržení obviněného, jenž má význam pro počítání vazebních lhůt, byl stanoven v souladu s napadeným usnesením, neboť takto odpovídá protokolu o zadržení ve smyslu § 75 tr. ř., skutečnému omezení osobní svobody obviněného orgány policie.

Stížnost obviněné I. B. byla jako nedůvodná zamítnuta, protože u ní okresní soud správně shledal pouze důvody tzv. koluzní vazby. Za nadbytečný je třeba považovat pouze výrok o nepřijetí písemného slibu, když tuto skutečnost mohl okresní soud zmínit jen v důvodech napadeného usnesení, aniž by byla součástí výroku rozhodnutí.

Soudní vykonavatel, který na podkladě pravomocného a vykonatelného exekučního usnesení provádí (příp. hodlá bezprostředně provést) soupis věci povinného, je veřejným činitelem ve smyslu § 89 odst. 9 tr. zák. Proto povinný, jenž takového soudního vykonavatele fyzicky napadne, cloumá jím a strká do něho, aby mu zabránil ve vstupu do svého bytu a provedení zamýšleného soupisu věci, se dopouští trestného činu útoku na veřejného činitele podle § 155 odst. 1 písm. a) tr. zák.*)

(Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 26. 10. 2000 sp. zn. 4 To 810/2000)

Krajský soud v Českých Budějovicích k odvolání obžalovaného zrušil rozsudek Okresního soudu ve Strakoniciích ze dne 1. 6. 2000 sp. zn. 3 T 76/2000 ve výroku o trestu a sám obžalovanému uložil peněžitý trest ve výměře 20 000 Kč s náhradním trestem odnětí svobody na tři měsíce.

Z odůvodnění:

Obžalovaný P. Z. byl napadeným rozsudkem Okresního soudu ve Strakoniciích ze dne 1. 6. 2000 sp. zn. 3 T 76/2000 uznán vinným trestným činem útoku na veřejného činitele podle § 155 odst. 1 písm. a) tr. zák. a odsouzen k trestu odnětí svobody na šest měsíců, jehož výkon byl podle § 58 odst. 1 písm. a) a § 59 odst. 1 tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu dvou let. Zároveň podle § 228 odst. 1 tr. ř. byl obžalovaný zavázán povinností na náhradu škody zaplatit J. K. částku 20 000 Kč.

Podle skutkových zjištění okresního soudu se tohoto trestného činu obžalovaný dopustil tím, že dne 7. 10. 1999 na chodbě domu v P. verbálně a zejména fyzicky napadl J. K., vykonavatele Okresního soudu v Písku, který se do jeho bydlíště dostavil za účelem provedení exekuce movitých věcí na podkladě usnesení Okresního soudu v Písku sp. zn. E 1891/98, a to tak, že s jmenovaným opakovaně cloumal a strkal do něho a poté mu i bránil tělem v odchodu.

Proti tomuto rozsudku podal obžalovaný prostřednictvím obhájce včas odvolání a namítá především, že svým jednáním nemohl naplnit skutkovou podstatu trestného činu podle § 155 odst. 1 písm. a) tr. zák. ani po stránce objektivní, ani subjektivní, neboť jednak nevěděl o příchodu vykonavatele do bydlíště, protože byl krátce před tím kontaktován telefonicky svou manželkou, že poškozený v doprovodu další oso-

*) Poznámka redakce: S účinností od 1. 5. 2001 je podle ustanovení § 89 odst. 9 tr. zák. veřejným činitelem i soudní exekutor při výkonu exekuční činnosti, sepsování exekutorských zápisů a při činnostech vykonávaných z pověření soudu podle zvláštního právního předpisu, pokud se podílí na plnění úkolů společností a státu a používá přitom pravomoci, která mu byla v rámci odpovědnosti za plnění těchto úkolů svěřena. Srov. i § 4 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti.

by je soudním vykonavatelem, nenarážel jím na zeď, a jednak, pokud ho za oděv uchopil a zacloumal s ním, pak to samo o sobě podle něj není násilím v trestně právním pojetí. Obžalovaný vytýká naopak poškozenému, že se choval v rozporu se svým služebním postavením, protože se neprokázal jako soudní vykonavatel, a k celému incidentu nemuselo dojít, kdyby dodržoval řád pro soudní vykonavatele. Uvádí dále, že obžalovaný na místě poškozenému částku, pro kterou byla vedena exekuce, zaplatil, když mu ji vstrčil do kapsy, jakkoliv neznal jeho totožnost, poškozený však peníze nepřijal. Pokud mu při tom kapsu poškodil, nahradil škodu tím, že 20 Kč poškozenému poslal na adresu jeho zaměstnavatele.

Krajský soud v Českých Budějovicích podle ustanovení § 254 odst. 1 tr. ř. přezkoumal napadený rozsudek i řízení jemu předcházející, přihlížel přitom i k tomu, zda nedošlo k vadám, jež odvoláním výslovně vytýkány nebyly, a dospěl k těmto závěrům:

Samotné řízení před okresním soudem proběhlo bez podstatných vad. Soud prvního stupně po podání odporu obžalovaným proti původně vydanému trestnímu příkazu nařídil ve věci hlavní líčení, v jehož průběhu provedl všechny potřebné důkazy. Vyslechl obžalovaného P. Z., svědka – poškozeného J. K., svědka D. Š. a přečetl všechny dostupné listinné důkazy.

Takový rozsah dokazování je třeba považovat za dostatečný z hlediska zákonných požadavků na zjištění skutkového stavu věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti (§ 2 odst. 5 tr. ř.). Spisová dokumentace je odvolacímu soudu zdrojem poznání, že nalézací soud všechny důkazy podle svého vnitřního přesvědčení založené na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu hodnotil (§ 2 odst. 6 tr. ř.).

Je třeba pouze doplnit, že jakkoliv odvolání polemizuje se zjištěnými skutečnostmi a především pak s tím, že obžalovaný nevěděl, že komunikuje s vykonavatelem, že jednáním obžalovaného nebylo možno naplnit skutkovou podstatu trestného činu útoku na veřejného činitele podle § 155 odst. 1 písm. a) tr. zák., neboť i způsob, jakým se obžalovaný měl k poškozenému chovat, není v trestněprávním významu užitím násilí v úmyslu působit na výkon pravomoci veřejného činitele, nelze takovému názoru přisvědčit. Objektivní svědectví D. Š. je jednoznačné v tom, že už při telefonickém rozhovoru se poškozený obžalovanému představil jménem i funkcí a sdělil mu účel návštěvy v jeho domácnosti, dal nezpochybnitelným způsobem najevo, že je v postavení veřejného činitele. Konečně i ta skutečnost, že obžalovaný, který se k bytu dostavil, odpočítával peníze, pro které byl výkon rozhodnutí nařízen, nasvědčuje tomu, že obžalovaný věděl o funkčním postavení poškozeného, neboť se přece nechystal peníze předat osobě, která by s věcí neměla nic společného. Obžalovaný vůči poškozenému jednání podle názoru krajského soudu v úmyslu přímém ve smyslu § 4 písm. a) tr. zák.

Podle § 89 odst. 9 tr. zák. veřejným činitelem je mimo jiné odpovědný pracovník soudu, pokud se podílí na plnění úkolu společnosti a státu a používá při tom pravomoci, která mu byla v rámci odpovědnosti za plnění těchto úkolů svěřena. Je mimo jakoukoliv pochybnost, že poškozený J. K. vystupoval jako soudní vykonavatel, jehož úkolem bylo zajistit soupis movitých věcí na podkladě exekučního usnesení

Okresního soudu v Písku sp. zn. E 1891/98. Podle § 325a o. s. ř., vyžaduje-li to účel výkonu rozhodnutí, je ten, kdo provádí výkon, oprávněn (mimo jiné) učinit prohlídku bytu a jiných místností povinného, kde má povinný svůj majetek, a za tím účelem je oprávněn zjednat si do bytu povinného nebo do jiné místnosti přístup.

Postup soudu v těchto a obdobných situacích upravuje § 53 vyhl. č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů. Jsou-li pro to důvody, může požádat nejbližší policejní orgán o poskytnutí ochrany, což umožňuje § 44 zákona o Policii České republiky. Shora uvedená zákonná ustanovení uvádí soud proto, aby zdůraznil význam postavení soudního vykonavatele a jeho ochranu. V daném případě soudní vykonavatel oprávnění na ochranu ani nevyužil, postupoval přesně podle instrukce Ministerstva spravedlnosti ČR ze dne 21. 8. 1996 sp. zn. 1360/95-OOD, kterou se vydává Řád pro soudní vykonavatele. Podle § 326 odst. 1 o. s. ř. vykonavatel, který provádí soupis, přibere k úkonu vhodnou osobu, podle možnosti zástupce orgánu obce. V posuzovaném případě to byl svědek D. Š., strážník městské policie v civilním oděvu, tedy pracovník městského úřadu, který potvrdil korektnost jednání poškozeného vůči obžalovanému, jakož i vůči jeho manželce, než se obžalovaný na místo dostavil. Potvrdil také několikrát cloumání obžalovaného tělem poškozeného a opakované výhrůžky. Právě vyšší intenzita a opakovanost útoků obžalovaného vůči poškozenému je tím skutkovým zjištěním, o které soud prvního stupně správně opírá i použitou právní kvalifikaci s vědomím publikovaného rozhodnutí č. 22/1966 Sb. rozh. tr., že násilím ve smyslu § 155 tr. zák. je mimo jiné jednání proti tělu napadeného, při němž je použito fyzické síly, nevyžaduje se však, aby takovým jednáním bylo způsobeno ublížení na zdraví. K naplnění pojmu užití násilí však jen samo uchopení napadeného za oděv a zacloumání jím nestačí.

Co se týká uloženého trestu obžalovanému P. Z., i když se zásadního pochybení okresní soud nedopustil, ukládá-li mu podle § 155 odst. 1 tr. zák. trest odnětí svobody na šest měsíců a výkon tohoto trestu podmíněně odkládá na dvouletou zkušební dobu podle § 58 odst. 1 písm. a) a § 59 odst. 1 tr. zák., shledává odvolací soud tento trest, resp. jeho druh přísným a uloženým peněžitým trestem v částce 20 000 Kč přílehavěji vyjadřuje všechny okolnosti, které jsou pro uložení trestu rozhodné, přičemž přihlíží ke stupni nebezpečnosti trestného činu pro společnost z hledisek uvedených v § 3 odst. 4 tr. zák., sleduje účel trestu podle § 23 odst. 1 tr. zák. a konstatuje zároveň, že peněžitý trest koresponduje i s osobními a majetkovými poměry obžalovaného.

Ze shora uvedených důvodů tedy Krajský soud v Českých Budějovicích rozsudek Okresního soudu ve Strakonici ze dne 1. 6. 2000 sp. zn. 3 T 76/2000 podle § 258 odst. 1 písm. e), odst. 2 tr. ř. částečně zrušil ve výroku o uložení trestu a podle § 259 odst. 3 tr. ř. znovu rozhodl tak, že při nezměněném výroku o vině trestným činem útoku na veřejného činitele dle § 155 odst. 1 písm. a) tr. zák. uložil obžalovanému podle § 155 odst. 1 tr. zák. s použitím § 53 odst. 1, odst. 2 písm. b), odst. 3, § 54 odst. 1, 2 tr. zák. peněžitý trest 20 000 Kč. Dle § 54 odst. 3 tr. zák. pro případ, že by ve stanovené lhůtě tento trest vykonán nebyl, stanovil náhradní trest odnětí svobody na tři měsíce.

Jestliže rozhodne soud druhého stupně o stížnosti proti usnesení soudu prvního stupně o zastavení trestního stíhání poté, co byla stížnost podáním u soudu prvního stupně účinně vzata zpět (§ 144 odst. 2 tr. ř.), tak, že usnesení zruší a soudu přikáže, aby o věci znovu jednal a rozhodl, je jeho rozhodnutí závazné a vykonatelné, přestože usnesení o zastavení trestního stíhání před zrušením nabylo právní moci. Napravit tento stav lze pouze v řízení o mimořádném oprávněm prostředku – stížnosti pro porušení zákona (§ 266 tr. ř.).

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 1. 11. 2000 sp. zn. 3 Tz 206/2000)

Nejvyšší soud České republiky zrušil k stížnosti pro porušení zákona usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 25. 11. 1999 sp. zn. 7 To 662/99 a Okresnímu soudu v Chebu přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Státní zástupce Okresního státního zastupitelství v Chebu podal u Okresního soudu v Chebu obžalobu na obviněného L. P. pro trestný čin ublížení na zdraví podle ustanovení § 224 odst. 1, 2 tr. zák., jehož se měl dopustit tím, že dne 30. 12. 1994 kolem 15.00 hod. řídil ve směru z M. do Ch. dodávkový automobil zn. Volkswagen nedovolenou rychlostí cca 95 km/hod. a v důsledku nesprávného způsobu jízdy na mokré vozovce při projíždění táhlé levotočivé zatáčky dostal smyk a vjel do protisměru, kde nejprve zavadil o levé zadní dveře protijedoucího automobilu zn. Škoda 110 patřícího J. R., a potom zadní částí vozu narazil do pravé přední části automobilu zn. Škoda 105 řízeného J. H. ml., přičemž jeho spolujezdec na předním sedadle J. H. st. utrpěl při nehodě vážná zranění, zejména rozsáhlá zranění, kterým na místě podlehl. Řidič J. H. ml. utrpěl kontuzi břicha bez vnitřního poranění, kontuzi pravého předloktí bez poranění skeletu a byl v pracovní neschopnosti v důsledku těžké reaktivní deprese do 1. 2. 1995. Další spolujezdkyně D. H. utrpěla kontuzi lebky, četné podkožní hematomy v oblasti temene, břílové hematomy, kontuzi levého bérce a byla v pracovní neschopnosti zejména v důsledku hluboké reaktivní deprese do 14. 3. 1995.

Okresní soud v Chebu projednal věc v hlavním líčení a usnesením ze dne 6. 10. 1999 sp. zn. 2 T 117/97 trestní stíhání obviněného L. P. podle § 223 odst. 1, § 11 odst. 1 písm. a) tr. ř. a čl. I písm. b) rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 3. 2. 1998 pro shora popsany skutek zastavil. Učinil tak z důvodů, že po provedeném hlavním líčení dospěl k závěru, že obviněnému nelze v souvislosti se zaviněním dopravní nehody přisuzovat porušení důležité povinnosti ve smyslu § 224 odst. 2 tr. zák., a to proto, že neshledal naplnění materiální stránky předpokládané ustanovením § 88 odst. 1 tr. zák.

Proti tomuto usnesení podal státní zástupce ihned po jeho vyhlášení do protokolu o hlavním líčení stížnost, kterou neodůvodnil. Podáním ze dne 22. 11. 1999, jež bylo Okresnímu soudu v Chebu doručeno dne 23. 11. 1999, vzal státní zástupce tuto stížnost výslovně zpět. Mezitím však Okresní soud v Chebu spisový materiál předložil Krajskému soudu v Plzni, kam trestní spis došel 16. 11. 1999. Zpětvzetí stížnosti státního zástupce zaslal Okresní soud v Chebu obratem Krajskému soudu v Plzni, kam zpětvzetí stížnosti došlo dne 25. 11. 1999.

Krajský soud v Plzni ale v neveřejném zasedání konaném dne 25. 11. 1999 stížnost státního zástupce projednal a usnesením z téhož dne pod sp. zn. 7 To 662/99 shora citované usnesení Okresního soudu v Chebu podle § 149 odst. 1 písm. b) tr. ř. zrušil a soudu prvního stupně uložil, aby o věci znovu jednal a rozhodl.

Ministr spravedlnosti podal v této věci ve prospěch obviněného L. P. k Nejvyššímu soudu stížnost pro porušení zákona, ve které uvedl, že Krajský soud v Plzni usnesením ze dne 25. 11. 1999 sp. zn. 7 To 662/99 porušil zákon v ustanoveních § 149 odst. 1 písm. b), § 144 odst. 4 a § 140 odst. 1 písm. b), písm. bb) tr. ř.

Z těchto ustanovení podle ministra spravedlnosti vyplývá, že oprávněná osoba může podanou stížnost vzít výslovně zpět, dokud o ní nebylo rozhodnuto, dále že zpětvzetí vezme na vědomí orgán povoláný k rozhodnutí o stížnosti, a nebyla-li věc dosud tomuto orgánu předložena, orgán, proti jehož rozhodnutí stížnost směřuje, v řízení před soudem činí toto rozhodnutí předseda senátu. Přitom usnesení je pravomocné a vykonatelné, jestliže zákon sice proti němu připouští stížnost, avšak oprávněné osoby se stížnosti výslovně vzdaly nebo ji výslovně vzaly zpět. Nadřízený orgán na podkladě stížnosti může zrušit napadené usnesení a rozhodnout o dalším postupu pouze za předpokladu, že napadené usnesení dosud není v právní moci. Ministr spravedlnosti proto navrhl, aby Nejvyšší soud vyslovil, že napadeným rozhodnutím a v řízení, jež mu předcházelo, byl v neprospěch obviněného v uvedeném směru porušen zákon, aby napadené rozhodnutí zrušil a dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud na podkladě této stížnosti pro porušení zákona přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr. ř. napadené rozhodnutí, jakož i řízení, které mu předcházelo, a zjistil, že zákon byl porušen tak, jak je ministrem spravedlnosti vytýkáno.

Usnesením Krajského soudu v Plzni došlo objektivně k porušení zákona v neprospěch obviněného L. P., protože tento soud jako soud druhého stupně rozhodl o zrušení usnesení nalézacího soudu o zastavení trestního stíhání za situace, kdy toto usnesení již bylo pravomocné. Účinek zpětvzetí stížnosti nastává momentem, kdy je takové podání doručeno buď orgánu, o jehož usnesení se jedná, nebo orgánu povolanému o podané stížnosti rozhodnout. To znamená, že již doručením zpětvzetí stížnosti státního zástupce okresnímu soudu v Chebu, tedy 23. 11. 1999, nabylo usnesení tohoto soudu o zastavení trestního stíhání právní moci.

Na tom, že krajský soud porušil zákon, nic nemění skutečnost, že tento soud o tom, že státní zástupce vzal podanou stížnost zpět, nevěděl a ani vědět nemohl, neboť bez ohledu nato, že soud prvního stupně mu zpětvzetí stížnosti postoupil skuteč-

ně obratem (týž den, kdy mu bylo doručeno), došlo toto zpětvzetí stížnosti soudu až ten den, kdy o stížnosti rozhodl. Nejvyšší soud proto vyslovil, že napadeným usnesením Krajského soudu v Plzni ze dne 25. 11. 1999 sp. zn. 7 To 662/99 a v řízení, jež mu předcházelo, byl porušen zákon v neprospěch obviněného v ustanovení § 149 odst. 1 písm. b) tr. ř., napadené usnesení zrušil a přikázal Okresnímu soudu v Chebu, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Povinností Okresního soudu v Chebu v novém řízení bude jen vzít zpětvzetí stížnosti na vědomí postupem podle § 144 odst. 3 tr. ř.

Pro úplnost je třeba jen dodat, že právní stav před tímto rozhodnutím Nejvyššího soudu v řízení o stížnosti pro porušení zákona byl takový, že rozhodnutím Krajského soudu v Plzni bylo usnesení Okresního soudu v Chebu o zastavení trestního stíhání zrušeno, byť bylo pravomocné, a postupem soudu druhého stupně byl porušen zákon. Pokud by nedošlo k nápravě tohoto stavu v řízení o mimořádném opravném prostředku zrušením tohoto rozhodnutí, musel by Okresní soud v Chebu v trestním řízení pokračovat tak, jak byl zavázán krajským soudem.

Jestliže rozhodnutí, proti kterému stížnost pro porušení zákona směřovala, bylo zrušeno Ústavním soudem, Nejvyšší soud musí stížnost pro porušení zákona zamítnout analogicky podle ustanovení § 268 odst. 1 tr. ř.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 11. 2000 sp. zn. 3 Tz 239/2000)

Nejvyšší soud zamítl stížnost pro porušení zákona podanou ministrem spravedlnosti České republiky ve prospěch V. J. proti trestnímu příkazu Městského soudu v Brně ze dne 11. 10. 1999 sp. zn. 4 T 166/99.

Z o d ů v o d n ě n í :

Státní zástupce Městského státního zastupitelství v Brně podal na obviněného V. J. dne 22. 9. 1999 ve věci vedené pod sp. zn. 4 Zt 1169/99 obžalobu pro skutek uvedený pod bodem 1., záležící v tom, že v přesně nezjištěné době začátkem měsíce prosince 1998 na ulici P. odebral od M. K. konzolu a ovladač CD her zn. Sony Playstation s tím, že poškozenému K. do února 1999 ve dvou splátkách zaplatí smlouvenou kupní cenu ve výši 5000 Kč, což však neučinil a konzolu a ovladač prodal v přesně nezjištěné době v měsíci březnu 1999 neznámé osobě, čímž poškozenému způsobil škodu ve výši 5000 Kč, který kvalifikoval jako trestný čin zpronevěry podle ustanovení § 248 odst. 1 tr. zák., a pro skutek uvedený pod bodem 2., záležící v tom, že v přesně nezjištěné době začátkem měsíce prosince 1998 v B., v prodejně obchodní společnosti P., kde byl v té době zaměstnán jako prodavač, odcizil minidiskový přehrávač zn. Sharp MD-MS 701, stříbrné barvy, který dne 10. 12. 1998 zastavil v zastavárně v B., čímž způsobil poškozené společnosti P. škodu ve výši 11 990 Kč, který kvalifikoval jako trestný čin krádeže podle ustanovení § 247 odst. 1 písm. a) tr. zák.

Trestním příkazem Městského soudu v Brně ze dne 11. 10. 1999 sp. zn. 4 T 166/99 byl obviněný V. J. uznán vinným trestným činem zpronevěry podle § 248 odst. 1, 2 tr. zák. a byl mu uložen trest odnětí svobody v trvání jednoho roku. Pro výkon uloženého trestu byl podle § 39a odst. 2 písm. b) tr. ř. zařazen do věznice s ostrahou. Současně mu byla podle § 228 odst. 1 tr. ř. uložena povinnost nahradit poškozenému M. K. škodu ve výši 5000 Kč a poškozené obchodní společnosti P. škodu ve výši 11 990 Kč.

Trestného činu zpronevěry podle § 248 odst. 1, 2 tr. zák. se měl dopustit tím, že 1. v přesně nezjištěné době začátkem měsíce prosince 1998 na ulici P. odebral od M. K. konzolu a ovladač CD her zn. Sony Playstation s tím, že poškozenému K. do února 1999 ve dvou splátkách zaplatí smlouvenou kupní cenu ve výši 5000 Kč, což však neučinil a konzolu a ovladač prodal v přesně nezjištěné době v měsíci březnu 1999 neznámé osobě, čímž poškozenému způsobil škodu ve výši 5000 Kč,

2. v přesně nezjištěné době začátkem měsíce prosince 1998 v B., v prodejně obchodní společnosti P., kde byl v té době zaměstnán jako prodavač, odcizil minidiskový přehrávač zn. Sharp MD-MS 701, stříbrné barvy, který dne 10. 12. 1998 zastavil v zastavárně v B., čímž způsobil poškozené společnosti P. škodu ve výši 11 990 Kč.

Městský soud v Brně přípisem ze dne 28. 2. 2000 odmítl odpor podaný obviněným dne 24. 2. 2000 proti trestnímu příkazu s tím, že trestní příkaz již nabyl dne 19. února 2000 právní moci, neboť obviněný V. J. se vzdal práva na odpor při převzetí trestního příkazu dne 19. 2. 2000, a tudíž již neměl právo podat proti tomuto rozhodnutí řádný opravný prostředek.

Proti trestnímu příkazu Městského soudu v Brně ze dne 11. 10. 1999 sp. zn. 4 T 166/99 podal ministr spravedlnosti stížnost pro porušení zákona, ve které především vytýká Městskému soudu v Brně, že byl vydán trestní příkaz, ačkoliv nebyl opatřenými důkazy spolehlivě prokázán skutkový stav. Na základě dosud získaného důkazního materiálu nelze dospět k jednoznačnému závěru, že skutkem popsaným pod bodem 1. obžaloby se obviněný V. J. dopustil trestného činu zpronevěry. V tomto směru je nutno poukázat na výpověď samotného poškozeného M. K., který uvedl, že s obviněným uzavřeli ústní dohodu v tom směru, že si obviněný V. J. přístroj odebere, bude jeho vlastníkem a postupně zaplatí kupní cenu. Tuto však obviněný V. J. do současné doby neuhradil a získanou věc v přesně nezjištěné době v měsíci březnu prodal neznámé osobě. Z výše uvedeného vyplývá, že obviněný V. J. přístroj prodal v době, kdy byl vlastníkem věci. Samotná skutečnost, že nezaplatil celou kupní cenu, neznámá, že se dopustil trestného činu zpronevěry.

Ministr spravedlnosti proto navrhl, aby Nejvyšší soud vyslovil, že napadeným trestním příkazem Městského soudu v Brně a v řízení, jež mu předcházelo, byl v neprospěch obviněného v ustanoveních § 2 odst. 5, 6, § 314c odst. 1, 2 a § 248 odst. 1, 2 tr. zák. porušen zákon, aby napadené rozhodnutí zrušil a dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Dříve, než mohl být napadený trestní příkaz Městského soudu v Brně přezkoumán na základě této stížnosti pro porušení zákona Nejvyšším soudem, byl dne 12. 10. 2000 zrušen nálezem Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 200/2000.

Za této procesní situace, kdy rozhodnutí, proti kterému stížnost pro porušení zákona směřovala, přestalo existovat, nebylo možné o stížnosti pro porušení zákona rozhodnout jinak, než ji zamítnout. Trestní řád neobsahuje žádné ustanovení, které by řešilo podobnou situaci, a proto Nejvyšší soud postupoval analogicky podle ustanovení § 268 odst. 1 tr. ř., které ukládá Nejvyššímu soudu, aby stížnost pro porušení zákona zamítl, shledá-li, že zákon nebyl porušen.

Pokud poškozený odmítá náhradu škody, která mu byla způsobena trestným činem, je možno postupovat podle § 307 odst. 1 tr. ř. a podmíněně zastavit trestní stíhání i za situace, kdy obviněný poškozenému škodu vzniklou trestným činem neuhradil ani neučinil žádné opatření k její úhradě.

(Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 7. 2. 2001 sp. zn. 6 To 83/2001)

Krajský soud v Plzni zamítl stížnost okresního státního zástupce v Rokycanech proti usnesení Okresního soudu v Rokycanech ze dne 26. 9. 2000 sp. zn. 2 T 76/2000.

Z odůvodnění:

Napadeným usnesením ze dne 26. 9. 2000 sp. zn. 2 T 76/2000 podmíněně zastavil Okresní soud v Rokycanech podle § 307 odst. 1 tr. ř. trestní stíhání obviněné J. K. pro skutek, v němž je spatřován trestný čin ublížení na zdraví podle § 223 tr. zák. a který spočívá v tom, že dne 22. 5. 2000 kolem 16.30 hodin v obci Z. jako řidička osobního automobilu značky Škoda Felicia, po zastavení u pravého okraje silnice III. třídy, otevření levých předních dveří u řidiče v okamžiku, kdy byla zleva předjížděna cyklistkou A. U., zachytila těmito dveřmi vozidla pravou ruku A. U., která v důsledku této kolize upadla i s kolem na vozovku, přičemž A. U. v důsledku této nehody utrpěla zlomení levé klíční kosti, tedy zranění lehké, které omezovalo poškozenou v obvyklých úkonech života po čas léčby do 30. 6. 2000. Okresní soud podle § 307 odst. 2 tr. ř. stanovil obviněné J. K. zkušební dobu šesti měsíců.

Proti citovanému usnesení podal včas stížnost okresní státní zástupce v Rokycanech. V písemně zdůvodněné stížnosti namítá, že pro postup podle § 307 odst. 1 tr. ř. nebyla splněna ze strany obžalované podmínka plného doznání. Uvádí, že obviněná se v přípravném řízení před vyšetřovatelem k trestnému činu plně nedoznala, neboť využila svého zákonného práva a nevypovídala. Pokud učinila obviněná doznání před soudem mimo hlavní líčení, pak toto doznání nelze považovat za doznání učiněné podle trestního řádu. Okresní státní zástupce nesouhlasí s podmíněným zastavením trestního stíhání obviněné J. K. rovněž z důvodu, že obviněná nenahradila škodu, kterou trestným činem způsobila. S poškozenou A. U. se o náhradě způsobené škody nedohodla a z napadeného usnesení rovněž nevyplývá, že by učinila jiná potřebná opatření k náhradě této škody. Okresní státní zástupce připouští, že obviněná sice uhradila škodu, která vznikla V. z. p., avšak nenahradila škodu poškozené A. U., jak je shora uvedeno, přestože tato jistě utrpěla v důsledku poškození zdraví škodu na výdělku, což Okresní soud v Rokycanech vůbec nezjišťoval.

Ze všech shora uvedených důvodů se proto usnesení o podmíněném zastavení trestního stíhání podle § 307 odst. 1 tr. ř. jeví okresnímu státnímu zástupci v Rokycanech jako předčasné.

Krajský soud v Plzni z podnětu včas podané stížnosti přezkoumal postupem dle § 147 odst. 1 tr. ř. správnost výroku napadeného usnesení i řízení, které jeho vydání předcházelo, a dospěl k závěru, že stížnost okresního státního zástupce není důvodná.

K první námitce stěžovatele, že doznání obviněné nebylo učiněno v souladu s trestním řádem, je nutno poukázat na protokol sepsaný u Okresního soudu v Rokycanech dne 20. 9. 2000 založený ve spise. Zde kromě probační úřednice Z. B. byl přítomen i samosoudce Mgr. R. H., který obviněnou J. K. výslovně poučil podle § 33, § 92 odst. 1, § 93 odst. 1, § 95 odst. 2 a § 307 odst. 1 tr. ř. Obviněná pak po shora uvedeném poučení svoje jednání, v němž byl spatřován trestný čin ublížení na zdraví podle § 223 tr. zák., v plném rozsahu doznala, s podmíněným zastavením trestního stíhání souhlasila a kromě toho předložila soudu útržek poštovní složenky, podle níž uhradila dne 20. 9. 2000 poškozené V. z. p. náhradu škody ve výši 616 Kč. Přezkoumáním zmíněného protokolu lze konstatovat, že doznání obviněné k trestnému činu zahrnuje doznání ke všem zákonným znakům stíhaného trestného činu, tedy i k zavinění v zákonem předpokládané formě a plně postačuje ke splnění podmínek, které má na mysli zákonodárce v ustanovení § 307 odst. 1 písm. a) tr. ř. J. K. pak bezpochyby vystupovala v pozici obviněné ve smyslu ustanovení § 32 tr. ř.

Právně irrelevantní je rovněž námitka okresního státního zástupce ohledně nesplnění další podmínky pro použití postupu podle § 307 odst. 1 tr. ř., tj. neuhrazení způsobené škody. Stížnostní soud v této souvislosti konstatuje, že obviněná nahradila částku 616 Kč na účet V. z. p., jak je patrné z kopie složenky založené ve spisu. Rovněž oznámení V. z. p. založené ve spisu svědčí o uzavření celé záležitosti ohledně náhrady škody této instituci.

Je možno souhlasit s námitkami okresního státního zástupce, že poškozená A. U. mohla utrpět v důsledku poškození zdraví i škodu na výdělku. O náhradě takové škody ze strany obviněné by se však dalo uvažovat jen v případě, že by poškozená proti ní uplatnila svůj nárok v adhezním řízení postupem podle § 43 odst. 2 tr. ř. Z výpovědi poškozené A. U. založené ve spisu naopak vyplývá, že jako osoba poškozená se k trestnímu řízení o náhradu škody připojovat nebude a prohlašuje, že odmítá, aby jí obviněná cokoli uhrazovala.

Z tohoto prohlášení je patrné, že se poškozená k trestnímu řízení s nárokem na náhradu škody nepřipojuje a že odmítá, aby jí obviněná uhrazovala případnou škodu. To je plně v dispozici poškozeného. Krajský soud pak má zato, že za takového stavu věci je možno postupovat podle § 307 odst. 1 tr. ř. a podmíněně zastavit trestní stíhání i tehdy, kdy obžalovaný poškozenému škodu vzniklou trestným činem neuhradil ani neučinil žádné opatření k její úhradě.

Obecně lze k námitkám stížnosti dále uvést, že obviněná nemá záznam v evidenční kartě řidiče, je velmi kladně hodnocena ze zaměstnání i z místa bydliště a v minulosti nebyla dosud soudně trestána.

Krajský soud v Plzni tedy dospěl k závěru, že stížnost okresního státního zástupce v Rokycanech není důvodná, a proto ji zamítl postupem dle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř.

Pro splnění podmínky státního občanství osoby, jejíž odsouzení cizozemským soudem má být na základě návrhu Ministerstva spravedlnosti České republiky zapsáno do evidence Rejstříku trestů (§ 4 odst. 2 zák. č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů), je rozhodující stav v době rozhodování Nejvyššího soudu o tomto návrhu. Proto je nevýznamné, zda a jaké státní občanství měl odsouzený v době spáchání činu, popř. v době odsouzení cizozemským soudem.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 3. 2001 sp. zn. 11 Tcu 14/2001)

Nejvyšší soud na návrh Ministerstva spravedlnosti České republiky na zápis odsouzení cizozemským soudem do evidence Rejstříku trestů rozhodl tak, že podle § 4 odst. 2 zák. č. 269/1994 Sb. se do evidence Rejstříku trestů zaznamenávají údaje o odsouzení občana České republiky M. N. rozsudkem Okresního soudu v Bautzenu ze dne 17. 12. 1998 sp. zn. 10 Ds 250 Js 15271/98, Spolková republika Německo, a to pro trestný čin ilegálního převádění cizinců podle § 92a odst. 1 čís. 1, 2 cizineckého zákona, § 25 odst. 2, § 52 trestního zákoníku Spolkové republiky Německo, k trestu odnětí svobody v trvání jednoho roku a čtyř měsíců.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Okresního soudu v Bautzenu ze dne 17. 12. 1998 sp. zn. 10 Ds 250 Js 15271/98, Spolková republika Německo, jenž nabyl právní moci dne 29. 12. 1998, byl M. N. uznán vinným trestným činem ilegálního převádění cizinců podle § 92a odst. 1 čís. 1, 2 cizineckého zákona, § 25 odst. 2, § 52 trestního zákoníku Spolkové republiky Německo. Uvedeného trestného činu se podle zjištění soudu dopustil tím, že dne 13. 7. 1998 pozdě večer převedl jako pěší převaděč celkem 39 jugoslávských státních příslušníků albánské národnosti z K. v oblasti L. přes „zelenou hranici“ z České republiky do Spolkové republiky Německo na místo převzetí, smlouvené s dalšími spolupachateli. Poté jim převedené osoby předal a zmizel v lese, kde byl v časných ranních hodinách zadržen příslušníky Spolkové pohraniční stráže v oblasti obce S. Odsouzený si byl přitom vědom skutečnosti, že žádá z 39 převáděných osob nemá doklady potřebné ke vstupu a pobytu na území SRN. Odsouzený měl v případě úspěšného dodání osob na místo určení od svého objednatele dostat v přepočtu 1000 DM. Za tento trestný čin byl odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání jednoho roku a čtyř měsíců.

Dne 13. 3. 2001 podalo Ministerstvo spravedlnosti České republiky podle § 4 odst. 2 zák. č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů (dále jen zákon), Nejvyššímu soudu návrh na zapsání výše uvedeného odsouzení německého soudu do evidence Rejstříku trestů České republiky.

Nejvyšší soud věc přezkoumal a shledal, že jsou splněny zákonné podmínky pro zápis odsouzení cizozemským soudem do evidence Rejstříku trestů.

Podle § 4 odst. 1 zákona se do evidence Rejstříku trestů zaznamenávají údaje o odsouzení cizozemským soudem, jestliže o uznání rozsudku takového soudu rozhodl podle § 384a tr. ř. Nejvyšší soud. Podle § 4 odst. 2 zákona může však Nejvyšší soud na návrh Ministerstva spravedlnosti ČR rozhodnout, že se do evidence Rejstříku trestů zaznamenají též údaje o jiném odsouzení občana České republiky cizozemským soudem, jestliže se týká činu, který je trestným i podle právního řádu České republiky, a zápis do evidence je odůvodněn závažností činu a druhem trestu, který za něj byl uložen.

Z podaného návrhu a z obsahu připojeného spisového materiálu vyplývá, že M. N. byl odsouzen cizozemským soudem, přičemž odsouzení se týká skutku, který vykazuje znaky trestného činu i podle právního řádu České republiky (trestný čin nedovoleného překročení státní hranice podle § 171a tr. zák.). Ze sdělení Okresního úřadu v D. ze dne 9. 11. 2001 č.j. RVV/64249/2000 se podává, že odsouzený M. N. nabyl státní občanství České republiky dne 5. 1. 2001, a to prohlášením podle § 18a zákona č. 40/1993 Sb., o nabytí a pozbytí státního občanství České republiky, ve znění pozdějších předpisů, učiněným před Okresním úřadem v D. Odsouzený se tedy stal občanem České republiky až po odsouzení cizozemským soudem za výše popsany trestný čin. Je tedy třeba řešit otázku, zda lze rozhodnout o zaznamenání údajů do evidence Rejstříku trestů o odsouzení cizozemským soudem týkající se osoby, která nabyla státní občanství České republiky až poté, co byla odsouzena cizozemským soudem.

Ustanovení § 4 odst. 1, 2 zákona stanoví předpoklady pro zaznamenání údajů do evidence Rejstříku trestů o odsouzení státního občana České republiky cizozemským soudem. Podle odstavce 1) tohoto ustanovení je zaznamenání údajů podmíněno rozhodnutím Nejvyššího soudu o uznání rozsudku cizozemského soudu, a to postupem podle § 384a tr. ř. Uznání cizozemského rozsudku ze strany Nejvyššího soudu je totiž nezbytnou podmínkou případného výkonu trestního rozsudku cizozemského soudu na území České republiky, a to na podkladě vyhlášené mezinárodní smlouvy. Takovou smlouvou je např. Úmluva o předávání odsouzených osob, uveřejněná pod č. 553/1992 Sb. (dále jen „Úmluva“), která v soudní praxi bývá nejčastěji podkladem výkonu cizozemského rozsudku na území České republiky. Podle výše uvedené Úmluvy je jednou z požadovaných podmínek pro předání odsouzeného k výkonu trestu zjištění, že osoba, která má být předána, je státním občanem vykonávajícího státu, tj. České republiky – čl. 3 odst. 1 písm. a) Úmluvy.

Také z účelu předání odsouzeného k výkonu trestu do státu, jehož je státním občanem (napomáhat resocializaci odsouzeného, usnadnit jeho kontakty s rodinou, atd.), je zřejmé, že pro splnění výše uvedené podmínky státního občanství odsouzené osoby je rozhodující právní stav v době rozhodování Nejvyššího soudu o uznání cizozemského rozsudku. Z tohoto pohledu je právně nevýznamné, zda a jaké státní občanství měl odsouzený v době spáchání činu, popřípadě v době odsouzení cizozemským soudem.

Lze tak uzavřít, že v případě zápisu rozhodnutí cizozemského soudu do evidence Rejstříku trestu podle § 4 odst. 1 zákona, k čemuž dochází ex lege jako důsledek uznání cizozemského rozhodnutí Nejvyšším soudem podle § 384a tr. ř., musí být podmínka českého státního občanství splněna v době rozhodování Nejvyššího soudu.

Podle názoru Nejvyššího soudu stejné závěry platí také na případy zaznamenání údajů o jiném odsouzení občana České republiky cizozemským soudem podle § 4 odst. 2 zákona, neboť není sebemenší důvod posuzovat splnění podmínky státního občanství odchylně, než v případech předpokládaných ustanovením § 4 odst. 1 zákona. Smyslem zaznamenání údajů o cizozemském odsouzení českého občana do příslušné vnitrostátní evidence, při splnění zákonných předpokladů (srov. požadavek na závažnost činu a druh uloženého trestu uvedený v § 4 odst. 2 zákona), je získat přehled o jeho závažnějších předchozích odsouzeních, a to bez ohledu na to, zda v době činu (popř. v době odsouzení cizozemským soudem) byl či nebyl státním občanem České republiky. Proto i v případě rozhodování o zaznamenání údajů o odsouzení občana České republiky cizozemským soudem podle § 4 odst. 2 zákona je rozhodující stav státního občanství odsouzeného v době rozhodování Nejvyššího soudu. Na základě výše uvedeného jsou tedy splněny formální podmínky ustanovení § 4 odst. 2 zákona.

V posuzované věci jsou dány ovšem i podmínky materiální povahy. Jde o rozmáhající se společensky nebezpečnou trestnou činnost, která výrazně narušuje rovněž zájmy České republiky. Odsouzený ilegálně přepravoval do ciziny velké množství osob z důvodu slíbené úplaty. Byl mu také uložen poměrně citelný trest odnětí svobody. Nelze pominout ani tu skutečnost, že podle zjištění německého soudu, byl již v minulosti ve Spolkové republice Německo opakovaně trestán pro úmyslnou trestnou činnost. Lze tedy dovodit, že podmínky ustanovení § 4 odst. 2 zákona týkající se závažnosti činu a druhu uloženého trestu jsou splněny.

Z uvedených důvodů proto Nejvyšší soud České republiky návrhu Ministerstva spravedlnosti České republiky vyhověl.

ROZHODNUTÍ VE VĚCECH OBČANSKOPRÁVNÍCH, OBCHODNÍCH A SPRÁVNÍCH

V řízení o návrhu na nařízení předběžného opatření soud není povinen umožnit ostatním účastníkům řízení, aby se mohli před rozhodnutím o tomto návrhu vyjádřit k obsahu listin, z nichž bude činit závěr o tom, zda jsou splněny předpoklady pro nařízení předběžného opatření.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2001, sp. zn. 20 Cdo 134/99)

O b v o d n í s o u d pro Prahu 8 usnesením ze dne 20. 3. 1998 – cituje ustanovení § 75 odst. 3, § 76 odst. 1 písm. f) a § 102 o. s. ř. – nařídil předběžné opatření, jímž žalobkyni uložil, aby obnovila dodávku elektrické energie do označených prostor a aby snášela užívání těchto prostor žalovaným a zdržela se zásahů omezujících nebo znemožňujících dodávku elektrické energie, vody a tepla do uvedených prostor. Dobu trvání předběžného opatření současně omezil do právní moci rozhodnutí v řízení o žalobě na vyklizení nebytových prostor, vedeném mezi týmiž účastníky.

K odvolání žalobce M ě š t s k ý s o u d v Praze usnesením ze dne 4. 6. 1998 změnil usnesení soudu prvního stupně tak, že návrh na nařízení předběžného opatření zamítl. Odvolací soud – na rozdíl od soudu prvního stupně – uzavřel, že žalovaný listinami předloženými soudu neosvědčil svůj nárok, stejně jako neprokázal existenci naléhavé potřeby provést zatímtní úpravu poměrů účastníků řízení.

Žalovaný (zastoupen advokátem) podal proti usnesení odvolacího soudu včas dovolání, namítaje, že řízení je postiženo vadou podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř., čímž je naplněn dovolací důvod dle § 241 odst. 3 písm. a) o. s. ř., jehož prostřednictvím lze dovolacímu soudu vytýkat, že v řízení došlo k vadám uvedeným v § 237 o. s. ř. Konkrétně dovolatel uvádí, že odvolací soud svými domněnkami, uvedenými v měnicím rozhodnutí, prejudikuje výsledek sporu a ovlivňuje možné rozhodování soudu prvního stupně (a potenciálně i odvolacího soudu) ve věci samé. Dovolatel usuzuje, že předloženými důkazy svůj nárok osvědčil a že soud mu nesprávným postupem odňal možnost před soudem jednat, neboť přesto, že v řízení o odvolání proti usnesení není třeba nařizovat jednání, rozhodnutí odvolacího soudu „obsahuje konstatování provedených důkazů.“ V usnesení odvolacího soudu je manipulováno s fakty i s domněnkami, které měly být předmětem dokazování ve věci samé. Jsou-li předmětem dokazování již v řízení o předběžném opatření, mělo být žalovanému umožněno, aby se k těmto skutečnostem vyjádřil. Proto dovolatel požaduje, aby Nejvyšší soud napadené usnesení zrušil a věc vrátil dovolacímu soudu k dalšímu řízení.

Žalobkyně ve vyjádření navrhuje dovolání jako nepřipustné odmítnout, případně je zamítnout, majíc za to, že je vyloučeno, aby soud odňal účastníku možnost před soudem jednat, jde-li o řízení, kde v souladu se zákonnou úpravou rozhoduje bez jednání.

Podle části dvanácté, hlavy první, bodu 17. zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (to jest podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. lednem 2001).

Dovolání v této věci není přípustné. Proto je N e j v ý š š í s o u d odmítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Připustnost dovolání proti usnesení upravují ustanovení § 237, § 238a a § 239 o. s. ř. Podle ustanovení § 238a odst. 1 písm. a) o. s. ř. není dovolání přípustné proto, že podle části věty za středníkem je pro tento případ výslovně vyloučeno, a napadené rozhodnutí nelze podřadit ani případům vyjmenovaným v § 238a odst. 1 pod písmeny b) až f) o. s. ř. Podmínky stanovené v § 239 o. s. ř. daná věc rovněž nesplňuje, neboť napadené rozhodnutí není ani potvrzujícím usnesením odvolacího soudu ve věci samé.

Zbývá posoudit přípustnost dovolání podle 237 odst. 1 o. s. ř. Toto ustanovení spojuje přípustnost dovolání proti každému rozhodnutí odvolacího soudu (s výjimkami zakotvenými v odstavci druhém) s takovými hrubými vadami řízení a rozhodnutí, které činí rozhodnutí odvolacího soudu zmatečným. Připustnost dovolání však není založena již tím, že dovolatel příslušnou vadu řízení tvrdí, ale až zjištěním, že řízení takovou vadou skutečně trpí.

Protože jiné vady řízení dle § 237 odst. 1 o. s. ř. tvrzeny nebyly a z obsahu spisu nevyplynají, je pro závěr o přípustnosti (a současně důvodnosti) dovolání rozhodující, zda řízení je postiženo vadou, na kterou poukazuje dovolatel.

Podle § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř. je dovolání přípustné, jestliže účastníku řízení byla v průběhu řízení nesprávným postupem soudu odňata možnost jednat před soudem.

Odnětím možnosti jednat před soudem je takový postup soudu, jímž znemožnil účastníku řízení realizaci těch procesních práv, která mu zákon přiznává. O vadu ve smyslu tohoto ustanovení jde jen tehdy, jestliže šlo o postup nesprávný (uvažováno z hlediska zachování postupu soudu určeného zákonem nebo dalšími obecně závaznými právními předpisy) a jestliže se postup soudu projevil v průběhu řízení a nikoliv také při rozhodování (srov. též rozhodnutí Nejvyššího soudu uveřejněná pod čísly 27/1998 a 49/1998 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Podle ustanovení § 102, věty první, o. s. ř. platí, že je-li třeba po zahájení řízení zatímně upravit poměry účastníků, může soud nařídít předběžné opatření nebo zajistit i bez návrhu důkazy.

Přitom se obdobně aplikuje i ustanovení § 75 odst. 3 o. s. ř., podle kterého účastníci nemusí být vyslechnuti.

Platí rovněž, že (nejde-li o případ dle § 76a o. s. ř., kdy soud musí rozhodnout bezodkladně, nejpozději do 24 hodin) k rozhodnutí o předběžném opatření musí soud přistoupit bez prodlení. Odtud pak plyne, že při přijímání takového opatření, jež je opatřením dočasným a – jak se podává i z jeho názvu – předběžným, převládá požadavek rychlosti řízení nad úplným prokázáním uplatněného nároku. I v řízení o předběžném opatření musí soud hodnotit provedené důkazy, nicméně (při současném prokázání potřeby zatímní úpravy poměrů účastníků) rozhodné skutečnosti (zejména nárok sám) nemusí být spolehlivě prokázány (postaveny najisto). K nařízení předběžného opatření postačuje, jsou-li tvrzené skutečnosti alespoň osvědčeny, to jest jeví-li se alespoň pravděpodobnými. Procesní odpovědnost v uvedeném směru nese navrhovatel předběžného opatření (srov. např. Handl, V. – Rubeš, J. a kol.: Občanský soudní řád. Komentář. Panorama Praha 1985, I. díl, str. 334, jakož i Bureš, J. – Drápal, L. – Mazanec, M.: Občanský soudní řád. Komentář. 3. vydání, Praha, C. H. Beck 1997, str. 153). Zákon tedy nepředpokládá, že soud bude při rozhodování o předběžném opatření provádět dokazování a naopak – u vědomí, že výsledkem účastníka řízení, proti němuž návrh na nařízení předběžného opatření směřuje, by mohl být zmařen účel uvažovaného opatření – v ustanovení § 75 odst. 3 o. s. ř. výslovně formuluje zásadu, že účastníci nemusí být (ani) vyslechnuti. Při vlastním osvědčování nároku (typicky na základě předložených listin) pak není třeba dbát těch formálních požadavků, které zákon předepisuje pro dokazování, včetně požadavku, aby se druhá strana sporu mohla před rozhodnutím o předběžném opatření k obsahu listin, z nichž bude soud činit závěr o tom, zda jsou splněny předpoklady pro nařízení předběžného opatření, vyjádřit.

Posuzováno z těchto rozhodných hledisek, nelze postupu odvolacího soudu (při úvaze, zda jsou osvědčeny skutečnosti rozhodné pro nařízení předběžného opatření) vytknout nesprávnost. Dovolatel se mýlí i potud, usuzuje-li, že závěry vyslovené v napadeném usnesení ovlivňují budoucí rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé. Tak tomu nemůže být právě proto, že v řízení o návrhu na nařízení předběžného opatření je úsudek vyslovený na základě dosud shromážděných listin svou podstatou úsudkem předběžným a pravděpodobnostním.

Lze tudíž uzavřít, že řízení není postiženo ani vadou uvedenou v § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř.

Tento závěr s sebou nese konečné posouzení podaného dovolání jako nepřipustného. Nejvyšší soud je proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), podle § 243b odst. 4 a § 218 odst. 1 písm. c) o. s. ř. usnesením odmítl.

Kupní smlouva, kterou prodávající porušil zákaz převodu věci (nemovitosti) uložený mu vykonatelným předběžným opatřením ve smyslu § 76 odst. 1 písm. e) o. s. ř., je pro rozpor se zákonem absolutně neplatná.

(Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 2. 5. 2000, sp. zn. 18 Co 18/2000)

Rozsudek O k r e s n í h o s o u d u ve Svitavách ze dne 25. 3. 1999, jímž bylo určeno, že první žalovaná je vlastníci nemovitostí uvedených v jeho výroku, a rozhodnuto o nákladech řízení, napadají včas podaným odvoláním žalovaní. Navrhují jeho zrušení a vrácení věci soudu prvního stupně k dalšímu řízení; druhý žalovaný při jednání odvolacího soudu změnil tento návrh tak, že žádal napadený rozsudek změnit a žalobu zamítnout.

V důvodech svého opravného prostředku odvolatelé namítají, že soud prvního stupně neprovedl dokazování spisy Krajského soudu v Praze, jež se týkají konkursu, prohlášeného na L. K. a zejména pak spisy o dovolání, které bylo podáno do rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové.

Žalobci navrhli napadený rozsudek z jeho správných důvodů potvrdit.

K r a j s k ý s o u d v Hradci Králové doplnil dokazování, provedené soudem prvního stupně, sdělením obsahu rozsudku Nejvyššího soudu, č. j. 2 Cdon 1703/96-80 z 27. 5. 1999, a po přezkoumání napadeného rozhodnutí rozsudek soudu prvního stupně potvrdil.

Z o d ů v o d n ě n í :

Dovolání žalované J. K. proti výroku rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové z 11. 6. 1996, jímž byla určena neúčinnost dohody o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů, uzavřené dne 29. 7. 1994 mezi první žalovanou a jejím manželem L. K., v části, jež se týkala tam označených nemovitostí, bylo označeným rozsudkem Nejvyššího soudu zamítnuto. Pro úplnost je třeba ovšem uvést, že výsledek tohoto dovolacího řízení neměl na projednávanou věc vliv. V ní šlo o to, zda kupní smlouva, uzavřená mezi první žalovanou jako prodávající a druhým žalovaným a třetí žalovanou jako kupujícími, jejímž obsahem byl převod nemovitostí označených ve výroku napadeného rozhodnutí na kupující, je či není platná.

Soud prvního stupně zřejmě dospěl k závěru, že žalobci mají na požadovaném určení náležitý právní zájem (§ 80 písm. c/ o. s. ř.). I když to v důvodech svého rozhodnutí výslovně neuvádí, vyplývá to již z výroku jeho rozsudku – kdyby totiž k tomuto úsudku nedospěl, musel by žalobu zamítnout. K odůvodnění, že „jedině takovým rozsudkem je možno dosáhnout změny v katastru nemovitostí“, dlužno ovšem dodat, že tento účinek sám o sobě právní zájem žalobců na požadovaném určení

odůvodnit nemůže; to proto ne, že bez zřetele k dalším důsledkům, jež vydaný výrok pro žalobce má, by žalobci podmínku naléhavého právního zájmu na požadovaném určení ještě splňovat nemohli. Bez těchto dalších důsledků by pro jejich právní postavení bylo nerozhodné, zda je vlastníci ve výroku uvedených nemovitostí první žalovaná, nebo zda jimi jsou druhý žalovaný a třetí žalovaná. Naléhavý právní zájem jako předpoklad úspěšnosti žaloby, již soud prvního stupně vyhověl, však vyplývá v daném případě ze skutečnosti, že žalobci vedou proti první žalované řízení o výkon rozhodnutí prodejem nemovitostí, jež první žalovaná napadenou smlouvou prodala druhému žalovanému a třetí žalované (usnesení Okresního soudu ve Svitavách z 25. 9. 1996). Aby mohli dosáhnout v tomto řízení úspěchu, je nezbytné, aby bylo určeno, že nemovitosti, jejichž prodejem se výkon rozhodnutí vede, jsou ve vlastnictví dlužníka, tj. první žalované. Krajský soud má z uvedených důvodů právní zájem žalobců na požadovaném určení za prokázaný.

Pokud pak jde o skutková zjištění, na jejichž základě dospěl soud prvního stupně ke svému rozhodnutí, odvolací soud na ně odkazuje jako na správná. Je tedy správný pozanek soudu prvního stupně, že první žalovaná uzavřela kupní smlouvu o převodu nemovitostí v době, kdy jí bylo doručeno předběžné opatření z 26. 5. 1995, jímž jí to bylo zakázáno. Toto rozhodnutí soudu jí bylo doručeno 1. 6. 1995 (č. l. 28) a smlouvu o převodu uzavřela dne 16. 5. 1996; učinila tak přesto, že ještě před tímto datem (dne 16. 4. 1996 – viz č. l. 29) bylo doručeno jejímu zástupci usnesení krajského soudu, jímž bylo nařízené předběžné opatření potvrzeno (jen pro úplnost se dodává, že rozhodnutí soudu prvního stupně bylo ale vykonatelné – a tedy vyslovený zákaz účinný – již dnem doručení, jak správně uvádí v odůvodnění svého rozhodnutí soud prvního stupně – srov. § 171 odst. 2 o. s. ř.).

Soud prvního stupně dovodil, že za těchto okolností je třeba kupní smlouvu považovat ve smyslu ustanovení § 39 obč. zák. za neplatnou, neboť svým obsahem i účelem odporuje zákonu a přiči se dobrým mravům. Tento závěr – pro rozhodnutí ve věci samé určující – sice blíže neodůvodnil (tj. neuvedl, jakému ustanovení zákona smlouva odporuje, resp. proč konkrétně se přiči dobrým mravům), odvolací soud však nicméně považuje úsudek prvostupňového soudu o neplatnosti uzavřené smlouvy za správný.

Tím, že bylo první žalované vykonatelným rozhodnutím soudu zakázáno nemovitosti převést, bylo její vlastnické právo oslabeno o jednu jeho složku, a sice o oprávnění věci nakládat, tj. disponovat s ní. Za této situace mohla sice předmět svého vlastnictví držet, užívat, požívat jeho plody a užítky, avšak nemohla ho zcizit (§ 123 obč. zák.). A učinila-li tak, je třeba její právní úkon považovat za neplatný proto, že k tomu nebyla oprávněna.

Z uvedených důvodů pokládá odvolací soud rozhodnutí soudu prvního stupně za věcně správné a proto je potvrdil (§ 219 o. s. ř.).

Řízení o přivolení k výpovědi z nájmu bytu nezakládá překážku věci zahájené (§ 83 odst. 1 o. s. ř.) pro spor o vyklizení téhož bytu; obdobně to platí pro překážku věci rozsouzené (§ 159 odst. 3 o. s. ř.).

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2001, sp. zn. 20 Cdo 463/99)

O k r e s n í s o u d v Novém Jičíně rozsudkem ze dne 25. 6. 1997 zamítl návrh na přistoupení B. T. do řízení na straně žalovaného (bod I. výroku), rozhodl, že žalovaný je povinen do patnácti dnů od právní moci rozsudku vyklidit byt o velikosti 1+1, sestávající z kuchyně, 1 pokoje a WC ve druhém poschodí domu č. p. 3, na ulici D. v N. J. (bod II. výroku) a zavázal žalovaného k náhradě nákladů řízení (bod III. výroku). Soud měl za prokázané, že žalobci uzavřeli se žalovaným dne 27. 7. 1995 smlouvu o nájmu bytu, a to na dobu určitou, takže žalovaný již byt užívá bez právního důvodu (srov. ustanovení § 126 odst. 1 obč. zák.).

K odvolání žalovaného, směřujícímu toliko proti bodům II. a III. výroku rozsudku, K r a j s k ý s o u d v Ostravě rozsudkem ze dne 30. 6. 1998 rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o věci samé potvrdil s tím, že číslo popisné je správně 36 a číslo orientační 3. Odvolací soud uzavřel, že námitka žalovaného, že v dané věci již bylo pravomocně rozhodnuto, je bezpředmětná, jelikož v řízení vedeném pod sp. zn. 12 C 115/92 bylo žalováno na vyklizení bytu o velikosti 3+1, nikoliv bytu o velikosti 1+1. Nepřisvědčil ani námitce, že v uvedené věci bylo již dříve zahájeno řízení, poněvadž v řízení vedeném pod sp. zn. 7 C 99/96 jde o přivolení k výpovědi z nájmu bytu o velikosti 2+1 a v této věci jde o vyklizení bytu o velikosti 1+1. Rovněž podle odvolacího soudu žalovaný užívá byt po uplynutí sjednané doby nájmu (od 31. 1. 1997) bez právního důvodu (ve smyslu ustanovení § 126 odst. 1 a § 676 odst. 2 obč. zák.).

Rozhodnutí odvolacího soudu napadl žalovaný (zastoupen advokátkou) včas podaným dovoláním, namítaje, že je dán důvod uvedený v § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř., tedy že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Dovatel uvádí, že byt, který je předmětem řízení, je součástí bytu 3+1, o němž bylo rozhodováno ve věci sp. zn. 12 C 115/92, o totožných prostorách tak již bylo pravomocně rozhodnuto, a tudíž jde o věc pravomocně rozsouzenou. Obě bytové jednotky tvoří jeden celek, poněvadž jsou společně vytápěny, mají jeden vodoměr a vyklizení sporných prostor by fakticky znamenalo nemožnost užívání i druhé části bytu, který je veden jako byt o velikosti 2+1. Proto dovatel žádá, aby Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu zrušil.

Žalobci ve vyjádření navrhli dovolání zamítnout, jelikož odvolací soud se nedopustil žádného pochybení při aplikaci práva. Překážka věci rozhodnuté podle nich dána není.

Podle části dvanácté, hlavy první, bodu 17. zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (to jest podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. lednem 2001).

Dovolání v této věci není přípustné.

Nejvyšší soud proto dovolání odmítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Přípustnost dovolání proti rozsudku upravují ustanovení § 237, § 238 a § 239 o. s. ř. Podle § 238 odst. 1 písm. a) o. s. ř. dovolání přípustné není, neboť rozsudek odvolacího soudu nebyl rozsudkem měnicím, nýbrž potvrzujícím, a nejde ani o situaci předjímanou ustanovením § 238 odst. 1 písm. b) o. s. ř. (rozsudek ze dne 25. 6. 1997 je prvním rozsudkem okresního soudu ve věci). Podmínky stanovené v § 239 o. s. ř. daná věc rovněž nesplňuje, neboť odvolací soud výrokem svého rozhodnutí přípustnost dovolání nevyslovil (srov. § 239 odst. 1 o. s. ř.), a žalovaný návrh na vyslovení přípustnosti dovolání nepodal (srov. § 239 odst. 2 o. s. ř.).

Zbývá posoudit podmínky přípustnosti určené v ustanovení § 237 o. s. ř. Ustanovení § 237 odst. 1 o. s. ř. spojuje přípustnost dovolání proti každému rozhodnutí odvolacího soudu (s výjimkami zakotvenými v odstavci druhém) s takovými hrubými vadami řízení a rozhodnutí, které činí rozhodnutí odvolacího soudu zmatečným. Tyto vady nejsou dovoláním výslovně namítány, nicméně z jeho obsahu plyne, že podle dovolatele je řízení postiženo vadou uvedenou v § 237 odst. 1 písm. d) o. s. ř.

Citované ustanovení spojuje zmatečnost řízení se skutečností, že v téže věci bylo již dříve pravomocně rozhodnuto nebo v téže věci bylo již dříve zahájeno řízení.

Dle ustanovení § 83 odst. 1 o. s. ř. platí, že zahájení řízení brání tomu, aby o téže věci probíhalo u soudu jiné řízení.

Podle ustanovení § 159 odst. 3 o. s. ř., jakmile bylo o věci pravomocně rozhodnuto, nemůže být projednávána znovu.

Ustanovení § 83 o. s. ř. zakazuje, aby o stejné věci probíhala současně dvě nebo více řízení; nastane-li takováto situace, překážka zahájení řízení (litispendence) brání tomu, aby se pokračovalo v řízení, které bylo zahájeno později. Překážka věci pravomocně rozhodnuté (rei iudicatae) podle § 159 odst. 3 o. s. ř. pak brání tomu, aby věc, o níž bylo pravomocně rozhodnuto, byla projednávána znovu.

Ve smyslu obou těchto ustanovení jde o stejnou věc tehdy, jde-li v pozdějším řízení o tentýž nárok či stav, o němž bylo již zahájeno jiné řízení (o němž již bylo v jiném řízení pravomocně rozhodnuto), a týká-li se stejného předmětu řízení a týchž osob.

Tentýž předmět řízení je dán tehdy, jestliže tentýž nárok nebo stav vymezený žalobním petitem vyplývá ze stejných skutkových tvrzení, jimiž byl uplatněn (ze stejného skutku). Podstatu skutku (skutkového děje) lze přitom spatřovat především v jedná-

ní (a to ve všech jeho jevových formách) a v následku, který jím byl způsoben; následek je pro určení skutku podstatný proto, že umožňuje z projevů vůle jednajících osob vymezit ty, které tvoří skutek. Pro posouzení, zda je dána překážka věci pravomocně rozhodnuté, není významné, jak byl soudem skutek, který byl předmětem řízení, posouzen po právní stránce. Překážka věci pravomocně rozhodnuté je dána i tehdy, jestliže skutek byl soudem posouzen po právní stránce nesprávně, popřípadě neúplně (např. skutek byl posouzen jako vztah ze smlouvy, ačkoliv ve skutečnosti šlo o odpovědnost za beždůvodné obohacení). Co do totožnosti osob není samo o sobě významné, mají-li stejné osoby v různých řízeních rozdílné procesní postavení (např. vystupují-li v jednom řízení jako žalovaní a v druhém jako žalobci). Týchž osob se řízení týká i v případě, jestliže v pozdějším řízení vystupují právní nástupci (z důvodu univerzální nebo singulární sukcese) osob, které jsou (byly) účastníky dříve zahájeného řízení.

Z pohledu shora rozvedených kritérií projednání a rozhodnutí této věci překážka věci zahájené ani překážka věci rozsouzené nebránila.

Ve věci vedené u Okresního soudu v Novém Jičíně pod sp. zn. 7 C 99/96 mezi týmiž účastníky ve stejném procesním postavení probíhalo od 11. 6. 1996 (srov. č. 1. 1 citovaného spisu) řízení o žalobě na přivolení k výpovědi z nájmu dvou bytů, z nichž jeden byl identifikován shodně s bytem, o jehož vyklizení jde na základě žaloby podané dne 27. 2. 1996 v tomto řízení, přičemž ke dni vyhlášení napadeného rozsudku nebyla věc pravomocně skončena. V obou řízeních přitom byl skutkový základ sporu odvozován z nájemní smlouvy ze dne 27. 7. 1995, s tím, že smlouva byla uzavřena na dobu určitou (do 31. 7. 1995).

Ve věci vedené u Okresního soudu v Novém Jičíně pod sp. zn. 12 C 115/92 pak byla rozsudkem tohoto soudu ze dne 20. 3. 1996, který nabyl právní moci 7. 5. 1996, mezi týmiž účastníky ve stejném procesním postavení zamítnuta žaloba, aby žalovaný byl povinen vyklidit byt sestávající ze tří pokojů, jedné komory, dvou kuchyní, dvou WC, s jednou koupelnou a jednou samostatnou vodovodní výlevkou, včetně dvou sklepních boxů v domě č. 3, na D. ulici v N. J., bez bytové náhrady, s argumentem, že na takto označený byt uzavřeli žalobci se žalovaným dne 27. 7. 1995 nájemní smlouvu na dobu neurčitou. Ve skutečnosti ovšem ani v tomto řízení nešlo o žalobu na vyklizení bytu. Na základě žaloby o přivolení k výpovědi z nájmu bytu podané 28. 4. 1992 právním předchůdcem žalobců (MVDr. J. B.) totiž Okresní soud v Novém Jičíně rozsudkem ze dne 12. 11. 1992 k výpovědi z nájmu bytu přivoliil, rozhodl, že nájemní poměr žalovaného k bytu skončí uplynutím posledního dne třetího měsíce po právní moci rozsudku, a uložil žalovanému byt vyklidit do patnácti dnů od zajištění přiměřeného náhradního bytu. K odvolání tehdejšího žalobce pak Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 31. 3. 1995 rozsudek soudu prvního stupně zrušil jen ve výroku o povinnosti žalovaného byt vyklidit a ve výroku o nákladech řízení.

Posuzováno z hledisek předznačených výše tedy v žádném z popsanych případů není dána totožnost předmětu řízení, jelikož tam šlo o řízení o přivolení k výpovědi z nájmu bytu, jež s řízením o vyklizení bytu z hlediska totožnosti uplatněného náro-

ku zaměnitelné není (byť v případě úspěchu žaloby tato obsahuje i výrok o vyklizení bytu, k němuž se žalovanému ukončuje nájemní poměr). Ve vztahu k věci sp. zn. 12 C 115/92 též nelze přehlédnout, že bytem se rozumí místnost nebo soubor místností, tvořící právně jeden celek a určený zásadně k bydlení. Neprosadí se tedy ani námitka, že byt o velikosti 1+1 je fakticky součástí bytu, o nějž šlo v označené věci; v právním slova smyslu jde totiž o dvě odlišné věci (o odlišné byty). Úsudek odvolacího soudu o tom, že meritornímu projednání a rozhodnutí sporu nebránila překážka věci zahájené ani překážka věci rozsouzené, je tudíž ve svém výsledku správný.

Jiné vady dle § 237 odst. 1 o. s. ř. dovoláním namítány nejsou a z obsahu spisu se nepodávají. Tento závěr s sebou nese konečné posouzení dovolání jako nepřipustného. Nejvyšší soud je proto, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), podle § 243b odst. 4 a § 218 odst. 1 písm. c) o. s. ř. odmítl.

Jestliže dědic je z titulu svého dědického nároku věcně legitimován k podání žaloby o určení, že zůstavitel byl ke dni svého úmrtí vlastníkem věci, nemůže být tomuto určení na překážku okolnost, že i tento dědic zemřel a určovací žalobu namísto něj podávají jeho dědicové.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 12. 2000, sp. zn. 20 Cdo 1897/98)

Žalobou ze dne 21. 7. 1997 se žalobci domáhali určení, že vlastníkem ideální poloviny označených nemovitostí byl ku dni svého úmrtí J. S. Žalobu opírali o tvrzení, že darovací listina ze dne 28. 3. 1956, kterou J. S. převedl ideální polovinu nemovitostí na stát, je neplatná. Jmenovaný 14. 1. 1969 zemřel a jedinou jeho dědičkou ze zákona se stala pozůstalá manželka A. S. Jmenovaná pak zemřela dne 10. 1. 1983 a žalobci jsou podle závěti ze dne 29. 4. 1974 dědici veškerého jejího majetku.

O k r e s n í s o u d v Českých Budějovicích rozsudkem ze dne 24. 2. 1998 žalobu zamítl. Podle soudu k tomu, aby se žalobci mohli úspěšně domáhat uznání absolutní neplatnosti bezplatné nabídky státu, museli by být účastníky tohoto vztahu. V době sepsování závěti pak A. S. vlastníci předmětného majetku nebyla. Posléze soud uzavřel, že žalobcům nepřísluší domáhat se určení, že vlastníkem majetku byl ke dni svého úmrtí J. S., jelikož nejsou účastníky „tohoto právního vztahu“.

K o d v o l á n í ž a l o b c ů K r a j s k ý s o u d v Českých Budějovicích rozsudkem ze dne 7. 7. 1998 rozsudek soudu prvního stupně potvrdil. Odvolací soud se ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, že žalobci nejsou ve sporu aktivně věcně legitimováni, a uvedl, že nemají ani naléhavý právní zájem na požadovaném určení. Tento závěr – pokračoval odvolací soud – vychází z ustálené rozhodovací praxe a má oporu i v nález ze dne 20. 6. 1995, sp. zn. III. ÚS 17/95, uveřejněném ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu ČR, svazku 3, ročníku 1995, dílu I. Ve věci je žalováno na určení vlastnictví, žalobci však především tvrdí absolutní neplatnost konkrétního právního úkonu, kterým přešel majetek původního vlastníka na stát. Ani neplatnost tohoto právního úkonu (i kdyby byla zjištěna) nelegitimuje kohokoli, byť by i měl naléhavý právní zájem, k vyvolání řízení o určení jeho neplatnosti. Věcně legitimován k takovému sporu je výlučně ten, kdo prokáže, že sám byl účastníkem tohoto právního vztahu. V konkrétním případě tomu tak není, jelikož darovací smlouva byla uzavřena mezi manžely S. a státem. Naléhavý právní zájem na určovací žalobě ve smyslu § 80 písm. c) o. s. ř. je pak dán zejména tam, kde by bez takového určení bylo ohroženo právo žalobce nebo kde by se bez takového určení jeho právní postavení stalo nejistým. Právní postavení žalobců jako nevlastníků majetku (jeho ideálního podílu) nemůže však být chováním žalovaného (vlastníka majetku) nikterak ohroženo. Požadované určení totiž nemůže nic změnit na jejich právním postavení, nezaloží jejich vlastnické právo (to by bylo možné až za předpokladu, že

se v následném dědickém řízení stanou právními nástupci J. S.). Podle odvolacího soudu navíc v dané věci dochází i ke konkurenci předpisu obecného a zvláštního. Nárok na vydání zemědělského majetku, který přešel na stát darovací smlouvou uzavřenou v tísní, je nárokem podle § 6 odst. 1 písm. h) zákona č. 229/1991 Sb. a nároky upravené tímto zákonem nelze řešit jinak než podle něj. Proti svému rozsudku pak odvolací soud připustil dovolání, pokládaje za otázku zásadního právního významu možnost uplatnění nároku, se kterým žalobci neuspěli ve správním řízení podle restitučního zákona, v soudním řízení podle obecných ustanovení občanského zákoníku.

Žalobci (zastoupení advokátem) podali proti rozsudku odvolacího soudu včas dovolání, jehož přípustnost opírají o ustanovení § 239 odst. 1 o. s. ř., namítajíce, že jsou dány dovolací důvody dle § 241 odst. 2 (správně odst. 3) písm. c) a d) o. s. ř., tedy že napadené rozhodnutí vychází ze skutkového zjištění, které nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování (písmeno c/), a že spočívá na nesprávném právním posouzení věci (písmeno d/). Za nesprávný mají dovolatelé především závěr odvolacího soudu, že nejsou věcně legitimováni k podání žaloby, a co do své aktivní věcné legitimace odkazují na závěry formulované v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 1996, sp. zn. 3 Cdon 991/96, podle něž se absolutní neplatnosti právního úkonu může dovolávat každý, nejen účastník právního vztahu. Nesprávné jsou podle dovolatelů i úvahy odvolacího soudu o nedostatku naléhavého právního zájmu na požadovaném určení, s tím, že je nesprávně vyloženo i citovaný náleze Ústavního soudu. Ústavní soud „vyslovuje naléhavý právní zájem“ všude tam, kde by účastník mohl být vystaven konkrétní újmě; ta v daném případě spočívá v tom, že „nenaplněním procesních principů“ se žalobcům „zatím nedostalo naplnění dědické posloupnosti“. Aktivní legitimace a naléhavý právní zájem spolu v této věci úzce souvisejí a nelze je oddělovat. A. S. neodmítla dědictví po J. S., takže její závět z 24. 9. 1974 při neplatnosti smlouvy z 28. 3. 1956 zahrnuje jak její majetek, tak majetek J. S. Odtud se odvíjí nesouhlas dovolatelů se závěrem, že případné určení absolutní neplatnosti smlouvy z 28. 3. 1956 nemůže nic změnit na jejich právním postavení. Požadované určení totiž zakládá právo žalobců jako dědiců A. S. navrhnout dodatečné projednání pozůstalosti, a kdyby bylo rozhodnuto, že A. S. zdědila majetek J. S., stali by se žalobci dědici jejího majetku. Dovolatelé rovněž odporují názoru odvolacího soudu, podle něž speciální předpis (zákon č. 229/1991 Sb.) vylučuje uplatnění nároku podle obecného předpisu (občanského zákoníku). Restituční řízení u pozemkového úřadu navíc není ukončeno a rozhodnutí v tomto řízení by umožnilo naplnit vlastnictví žalobců i podle speciálního předpisu. Výrok soudu by totiž byl základem dědické posloupnosti a toho, že žalobci mají (jako dědicové všeho majetku A. S., zahrnujícího i majetek J. S.) právo na vydání ideální poloviny nemovitostí. Jestliže odvolací soud vyšel z toho, že žalobci uplatňují nárok, se kterým již dříve neuspěli ve správním řízení, jde o skutkové zjištění, které nemá oporu v provedeném dokazování. Dovolatelé uzavírají, že naléhavý právní zájem na požadovaném určení

je dán i z hlediska speciálního zákona, neboť výrok soudu je tu hmotným základem pro dokončení správního řízení. Proto dovolatelé požadují, aby Nejvyšší soud rozsudky soudů obou stupňů zrušil.

Dovolání je přípustné podle § 239 odst. 1 o. s. ř. a je i důvodné.

N e j v y š š í s o u d proto rozsudek odvolacího soudu i soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Dovolací soud přihlíží z úřední povinnosti k vadám vyjmenovaným v § 237 odst. 1 o. s. ř. (tzv. „zmatečností“) a (je-li dovolání přípustné) k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci; jelikož tyto vady řízení nejsou dovoláním namítány a z obsahu spisu se nepodávají, je žalobcům u dovolání, jehož přípustnost byla založena podle ustanovení § 239 odst. 1 o. s. ř., k dispozici pouze dovolací důvod uvedený v § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. (srov. rozhodnutí uveřejněné pod číslem 34/1994 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). Argumentem, že je dán dovolací důvod dle § 241 odst. 3 písm. c) o. s. ř., se tedy Nejvyšší soud jako právně bezcenným dále nezabýval.

Vzhledem k tomu, že odvolací soud nevymezil právně významné otázky výrokem rozhodnutí (srov. náleze Ústavního soudu z 20. 2. 1997, sp. zn. III ÚS 253/96, otištěný v příloze sešitu č. 7, ročníku 1997, Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek), je dovolání přípustné pro všechny právní otázky, na nichž napadené rozhodnutí spočívá a jejichž řešení bylo dovoláním zpochybněno. Dovolacím důvodem, který žalobci uplatnili podle ustanovení § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř., je pak dovolací soud vázán, včetně toho, jak jej dovolatelé obsahově vymezili (srov. § 242 odst. 1 a 3 o. s. ř.).

Právní posouzení věci je nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle § 80 písm. c) o. s. ř. návrhem na zahájení řízení lze uplatnit, aby bylo rozhodnuto zejména o určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není, je-li na tom naléhavý právní zájem.

Především je nutno uvést, že ustálená soudní praxe i právní teorie vychází z jiných závěrů o naléhavém právním zájmu a věcné legitimaci k podání žaloby na určení vlastnického práva, než jsou ty, v něž vyústily úvahy odvolacího soudu. Žalobu na určení neplatnosti právního úkonu (typicky kupní nebo darovací smlouvy), stejně jako žalobu na určení vlastnictví k věci, jež byla předmětem takové smlouvy, totiž může podat i osoba, jež nebyla účastníkem smlouvy (typicky pravý vlastník věci). Ustanovení § 80 písm. c) o. s. ř. nestanoví, že v určovacím žalobním návrhu (tzv. „petitu“) smí jít pouze o právo žalobce vůči žalovanému. Nelze tedy vyloučit přípustnost toho, že předmětem určovacího petitu bude právní vztah mezi žalovaným a třetí osobou. Úspěch takové žaloby je ovšem podmíněn tím, že určení existence tohoto právního vztahu, jehož subjektem je třetí osoba, ovlivní právní postavení žalobce vůči žalovanému (shodný

výklad se podává např. v díle Handl, V. – Rubeš, J. a kol., Občanský soudní řád, Komentář, Panorama Praha 1985, I. díl, str. 359). Věcnou legitimaci v řízení o určení, zda tu právo nebo právní vztah je či není, má ten, kdo je účasten právního vztahu nebo práva, o něž v řízení jde. Přitom může jít i o účast, jež se ve sporu o určení vlastnictví neprojevuje přímo vlastnickým nárokem žalobce k předmětu určení, nýbrž dědickým či restitučním nárokem žalobce k této věci. Úvahy formulované v odvolacím soudem zmiňovaném nálezu Ústavního soudu se těmito závěry neprotiví, nýbrž jsou s nimi naopak v plné shodě.

Nejvyšší soud již v rozsudku ze dne 31. 7. 1997, sp. zn. 2 Cdon 223/96, uveřejněném v časopise Soudní judikatura č. 6, ročník 1998, pod číslem 47, vysvětlil, že v řízení o určovací žalobě nejde jen o to, zda žalobce mohl mít podle hmotného práva vliv na vznik napadeného právního úkonu, případně o to, zda se jej právní úkon dotkl při svém vzniku, ale též o to, jak se následné určení promítne do jeho právních poměrů. Mohlo-li by takové určení založit právně významný následek v řízení o dědictví po zůstaviteli (subjektu neplatného úkonu), pak dopad do právní sféry třetí osoby, jmenovitě dědice, vyloučit nelze.

Spor o tom, zda součástí dědictví po zůstaviteli je určitá věc (lhostejno, zda movitá či nemovitá), se v občanském soudním řízení typově řeší právě žalobou dědiců na určení, že zůstavitel byl v den svého úmrtí vlastníkem věci (srov. opět mutatis mutandis cit. rozsudek); je tomu tak právě proto, že je-li zde více dědiců a dědictví ohledně sporné věci nebylo vypořádáno, nemohou se dědicové bez dalšího domáhat určení, že jsou (spolu)vlastníky věci. Jestliže dědic je z titulu svého dědického nároku věcně legitimován k podání žaloby na určení, že zůstavitel byl ku dni svého úmrtí vlastníkem věci, pak nemůže být na překážku prosaditelnosti práva vymáhaného takovouto žalobou okolnost, že i tento dědic zemřel a určovací žalobu namísto něj podávají jeho dědicové. Ti přirozeně mají zájem na rozšíření okruhu majetku, jenž bude při úspěchu určovací žaloby zahrnut do jejich dědictví po tomto dědici.

Dovolatelům lze přisvědčit i potud, namítají-li, že požadovaným určením se nezakládá konkurence obecného předpisu s předpisem zvláštním (se zákonem č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů), jelikož tím nedochází k založení přímého vlastnického nároku dovolatelů k označeným nemovitostem (k podílu na nich), ani tím není řešena otázka, zda dovolatelům svědčí restituční nárok uplatňovaný dle cit. zákona.

Právní posouzení věci odvolacím soudem tudíž v řešených otázkách správně není a dovolací důvod dle § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. byl uplatněn právem. Nejvyšší soud proto, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), rozsudek odvolacího soudu podle § 243b odst. 1, části věty za středníkem, o. s. ř. zrušil; se zřetelem k tomu, že důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i na rozsudek soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud i jej a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 1, 2 a 5 o. s. ř.).

Při posuzování nároku na bytovou náhradu pozůstalého manžela, jemuž svědčilo právo společného nájmu družstevního bytu, jež zaniklo smrtí druhého z manželů, a který se nestal ve smyslu ustanovení § 707 odst. 2, věty první a třetí, obč. zák. dědicem členského podílu a nájemcem tohoto družstevního bytu, a který je povinen byt vyklidit, se použije jako ustanovení upravující vztahy svým účelem a obsahem nejbližší (§ 853 obč. zák.) ustanovení § 712 odst. 3, věty první, obč. zák.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2000, sp. zn. 26 Cdo 1305/2000)

O b v o d n í s o u d pro Prahu 2 rozsudkem ze dne 2. 12. 1999 uložil žalované povinnost vyklidit „byt o dvou pokojích a kuchyňském koutu s příslušenstvím v nástavbě domu č. p. 46 v P. 2, Š. ul., v 5. podlaží, 2. dveře od schodiště vpravo“ (dále „předmětný byt“), a rozhodl o nákladech řízení. Vycházel ze zjištění, že žalobci jsou společnými nájemci předmětného bytu a společnými členy Stavebního bytového družstva Z. M., P. 10, když žalobkyně A) získala za trvání manželství se žalobcem B) členský podíl v družstvu děděním a spolu s tím i právo nájmu – po smrti svého otce M. Š., zemřelého dne 27. 10. 1997, který byl manželem žalované. Protože M. Š. se stal členem družstva a získal právo osobního užívání předmětného bytu před uzavřením manželství se žalovanou, vzniklo oběma, poté, co v roce 1988 uzavřeli manželství, právo společného užívání bytu manžely (nikoliv však i jejich společné členství v družstvu), které se podle § 871 odst. 1 obč. zák. transformovalo na právo společného nájmu a které smrtí jmenovaného podle § 707 odst. 2 obč. zák. zaniklo. Protože žalovaná se nestala dědičkou členského podílu, zanikl jí tím právní důvod užívání předmětného bytu. Soud prvního stupně dovodil, že žalovaná nemá právo na zajištění bytové náhrady za vyklizovaný byt. Konstatoval, že „při použití analogie ustanovení § 705 odst. 2, věty první, připadalo by žalované právo na zajištění náhradního ubytování ve smyslu ustanovení § 712 odst. 3, věta první, obč. zák.“, když nebyly shledány důvody zvláštního zřetele hodné pro zajištění náhradního bytu. S poukazem na ustanovení § 3 odst. 1 obč. zák. dále dovodil, že vázání vyklizení žalované na zajištění náhradního bytu by bylo bezdůvodným odepřením práv žalobců, „jejichž bytová potřeba není zajištěna vzhledem k počtu členů jejich domácnosti v bytě srovnatelném s bytem, kde dříve žalovaná bydlela a kde nyní bydlí sama její dcera“. Pokud pak jde o bytovou náhradu ve formě náhradního ubytování, tuto je žalovaná schopna si vzhledem ke svým sociálním a majetkovým poměrům zajistit.

K odvolání žalované M ě s t s k ý s o u d v Praze rozsudkem ze dne 24. 2. 2000 rozsudek soudu prvního stupně potvrdil (výrok „I.“), rozhodl o nákladech odvolacího řízení (výrok „II.“) a proti svému rozsudku připustil dovolání „k otázce, zda pozůstalý manžel, který byl společným nájemcem družstevního bytu a nestal se dědi-

cem členského podílu, má právo na zajištění bytové náhrady jako podmínky vyklizení stávajícího bytu i v případě, že zemřelý manžel nabyt práva na nájem bytu před uzavřením manželství“ (výrok „III.“). Odvolací soud, vycházející ze skutkových zjištění soudu prvního stupně, se ztotožnil s jeho závěrem o zániku nájemního práva žalované k předmětnému bytu v důsledku smrti jejího manžela (člena družstva), nestala-li se dědičkou členského podílu. V odůvodnění svého rozsudku dále uvedl, že i když by bylo možno „analogicky (§ 853 obč. zák.) aplikovat ustanovení § 712 odst. 3 obč. zák., podle něhož zásadně vždy přísluší osobě, které svědčilo právo nájmu bytu při zániku tohoto práva, nárok na bytovou náhradu, přičemž tento nárok by bylo možno odepřít jen s poukazem na ustanovení § 3 odst. 1 obč. zák.“, odvolací soud zastává názor, že nájemci při zániku práva nájmu bytu přísluší nárok na bytovou náhradu jen tam, kde mu zákon takovýto nárok výslovně přiznává, neboť použití analogie by „nepřípustně rozšiřovalo okruh osob s nárokem na bytovou náhradu“. Tento právní názor zaujal odvolací soud (uvádí se dále v odůvodnění) „s přihlédnutím k výkladu ustanovení § 712 odst. 6 obč. zák. a s vědomím tendence novely obč. zák. provedené zákonem č. 267/1994 Sb., která vede spíše ke zúžení nároku nájemce na bytovou náhradu“. Výrok o připuštění dovolání odůvodnil tím, že otázka bytové náhrady v případě zániku práva nájmu družstevního bytu podle ustanovení § 707 odst. 2 obč. zák. není výslovně upravena právním předpisem a není řešena soudní judikaturou, takže jde o otázku zásadního právního významu.

Proti tomuto rozsudku podala žalovaná dovolání. Nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, že jí při zániku práva společného nájmu předmětného družstevního bytu smrtí jejího manžela, člena družstva, nepřísluší právo na bytovou náhradu, pokud zákon toto právo výslovně neupravuje. Dovolatelka má za to, že v dané věci je nutno použít analogie (§ 853 obč. zák.), a poukazuje na to, že pokud by její manželství s M. Š. zaniklo rozvodem, právo na bytovou náhradu by jí příslušelo. Dovojuje, že pozůstalý manžel, jemuž svědčilo právo společného nájmu družstevního bytu, který však nebyl členem družstva a nestal se dědicem členského podílu zemřelého manžela, má právo na zajištění bytové náhrady jako podmínky vyklizení bytu, a že tudíž v dané věci mělo být rozhodnuto tak, že je povinna předmětný byt vyklidit po zajištění náhradního bytu. Navrhla, aby rozsudky soudů obou stupňů byly zrušeny a věc byla vrácena obvodnímu soudu k dalšímu řízení. Současně navrhla, aby byla odložena vykonatelnost napadeného soudního rozhodnutí.

Žalobci se ve svém dovolacím vyjádření ztotožnili s právním posouzením věci soudy obou stupňů a vyvraceli argumenty žalované o jejím nároku na bytovou náhradu.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) usnesením ze dne 10. 7. 2000 odložil vykonatelnost shora označených rozsudků soudů obou stupňů. Dále shledal, že dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou – účastnicí řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), za splnění zákonné podmínky advokátního zastoupení dovolatelky (§ 241 odst. 1 a 2 o. s. ř.).

Nejvyšší soud rozsudek Městského soudu v Praze zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Dovolání je podle § 239 odst. 1 o. s. ř. přípustné, neboť směřuje proti potvrzujícímu rozsudku odvolacího soudu, jímž odvolací soud vyslovil, že dovolání je přípustné. Výrokem o připuštění dovolání byla též vymezena právní otázka, pro níž bylo dovolání přípustné. Dovolacímu přezkumu se tak – ve spojitosti s odůvodněním rozsudku – otevírá posouzení správnosti právního názoru odvolacího soudu na otázku, zda pozůstalý manžel (jemuž svědčilo právo společného nájmu družstevního bytu, nikoliv i společné členství v družstvu), který se nestal dědicem členského podílu, má v případě povinnosti k vyklizení bytu právo na bytovou náhradu, když z důvodu řešení této otázky podává dovolatelka dovolání, a obsahově (§ 41 odst. 2 o. s. ř.) tak uplatňuje dovolací důvod podle § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř.

O nesprávné právní posouzení věci (§ 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř.) jde tehdy, jestliže soud na zjištěný skutkový stav aplikoval nesprávný právní předpis nebo správně použitý právní předpis nesprávně vyložil.

Podle § 707 odst. 2, věty první, obč. zák., jde-li o byt družstevní, zanikne smrtí jednoho z manželů společný nájem bytu manžely. Podle věty třetí citovaného ustanovení, jestliže zemře manžel, který nabyt právo na družstevní byt před uzavřením manželství, přechází jeho smrtí členství v družstvu a nájem družstevního bytu na toho dědice, jemuž připadl členský podíl.

Ze skutkového stavu zjištěného soudy obou stupňů (a dovoláním ostatně nezpochybněného) vyplynulo, že žalované a jejímu manželovi M. Š. svědčilo právo společného nájmu předmětného družstevního bytu manžely, nikoliv však společné členství v družstvu, když jmenovaný nabyt právo na družstevní byt před uzavřením manželství se žalovanou, že žalované – která nebyla povolána k dědění po svém manželovi – nepřipadl členský podíl v družstvu, a že tento podíl nabyt na základě dědické dohody žalobkyně A).

Odvolací soud tedy nepochybil, pokud dovodil, že smrtí M. Š. zanikl společný nájem předmětného bytu, svědčící jemu a žalované, a že žalovaná v důsledku toho (nestala-li se dědičkou členského podílu) ztratila právní důvod předmětný byt užívat. Odvolacímu soudu však nelze přisvědčit, dospěl-li k závěru, že pozůstalému manželovi, který má byt vyklidit (v dané věci žalované), nepřísluší právo na bytovou náhradu, neboť mu zákon takovýto nárok výslovně nepřiznává, resp. že takovýto nárok nelze přiznat ani na základě analogie (§ 853 obč. zák.).

Z koncepce úpravy nároku na bytovou náhradu obsažené v ustanovení § 712 obč. zák. vyplývá, že právo na bytovou náhradu přísluší při zániku existujícího práva nájmu bytu. Přesto však nelze dovodit, že by – v případě, že zákon toto právo nájemci výslovně nepřiznává (resp. nestanoví, že takovýto právo nepřísluší) – pozůstalý manžel, jemuž svědčilo právo (společného) nájmu bytu, byl po zániku tohoto práva

povinen být vyklidit bez nároku na bytovou náhradu, nýbrž je nutno jeho právní postavení posoudit analogicky (§ 853 obč. zák.) podle ustanovení občanského zákoníku, které upravuje vztahy svým obsahem a účelem nejbližší. Tímto ustanovením je ustanovení § 712 odst. 3, věty první, obč. zák., upravující právní postavení rozvedeného manžela, který nebyl členem družstva, jemuž rozvodem manželství zaniklo právo (společného) nájmu družstevního bytu, a který je povinen být vyklidit; jde o situaci obdobnou té, jaká je v posuzované věci, tj. o případ, kdy manželům svědčilo za trvání manželství právo společného nájmu družstevního bytu, nikoliv i společné členství v družstvu, a kdy zánikem manželství (v dané věci smrtí) toto právo společného nájmu zaniklo.

Pro úplnost se dodává, že Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí ze dne 25. 11. 1997, sp. zn. 2 Cdon 1060/97, uveřejněném ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1998, pod pořadovým číslem 55, zaujal názor připouštějící analogickou aplikaci ustanovení občanského zákoníku upravujícího nárok na bytovou náhradu při zániku práva nájmu bytu, když dovodil, že při nedostatku výslovné právní úpravy nároku na bytovou náhradu toho ze společných nájemců bytu, který má být vyklidit (po zrušení práva společného nájmu bytu podle § 702 odst. 2 obč. zák.), je nutno analogicky (§ 853 obč. zák.) použít ustanovení upravující vztahy svým obsahem a účelem nejbližší.

Z uvedeného vyplývá, že pozůstalý manžel, jemuž zaniklo smrtí druhého z manželů právo společného nájmu bytu a který se nestal ve smyslu ustanovení § 707 odst. 1, věty první a třetí, obč. zák. dědicem členského podílu a nájemcem družstevního bytu, není povinen být vyklidit, dokud mu není zajištěno náhradní ubytování; v odůvodněných případech může soud rozhodnout, že má právo na náhradní byt. I v těchto případech je však třeba se zabývat tím, zda zde nejsou dány důvody pro odepření náhrady za byt z hlediska ustanovení § 3 odst. 1 obč. zák. Ve smyslu ustálené judikatury (srov. rozhodnutí uveřejněná pod č. 35/1994 a 36/1996 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, dále např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze 8. 6. 1999, sp. zn. 26 Cdo 87/99) při úvaze o tom, zda jsou splněny podmínky pro použití ustanovení § 3 odst. 1 obč. zák., je třeba zohlednit jak okolnosti na straně toho, kdo má být vyklidit, tak i na straně toho, kdo se vyklizení domáhá.

Protože rozsudek odvolacího soudu není z hlediska uplatněného dovolacího důvodu správný, Nejvyšší soud jej podle § 243b odst. 1, části věty za středníkem, a odst. 2, věty první, o. s. ř. zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Provozování soukromé školy není službou ve smyslu § 3 odst. 2, věty druhé, zákona č. 116/1990 Sb., ve znění účinném do 2. 12. 1999.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 1. 2. 2001, sp. zn. 30 Cdo 1955/2000)

O k r e s n í s o u d v Nymburce rozsudkem ze dne 21. 6. 1999 žalovanému uložil, aby žalobci zaplatil na dlužném nájemném z nebytových prostor v objektu žalobce VL v P., N. č. 64, na úhradě za spotřebovanou energii a poskytnuté služby, vše za období od 1. 1. 1997 do 30. 6. 1997, částku 137 280,45 Kč, do 90 dnů od právní moci rozsudku a na náhradě nákladů řízení 18 317 Kč.

K r a j s k ý s o u d v Praze rozsudkem ze dne 16. 2. 2000 rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl o povinnosti žalovaného zaplatit žalobci určenou částku na náhradě nákladů odvolacího řízení; návrhu na připuštění dovolání nevyhověl. Odvolací soud vycházel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně, jejichž správnost částečně ověřil opakováním důkazů, a to smlouvou účastníků o nájmu části I. patra v objektu žalobce, zápisem o jednání účastníků ze dne 8. 7. 1997 a doplňujícím sdělením účastníků, že žalovaný nájemní smlouvu k označeným nebytovým prostorám stanovenou na dobu od 15. 8. 1996 do 31. 12. 1996 nevypověděl. Podle těchto zjištění uzavřeli účastníci, z nichž žalovaný jako fyzická osoba provozoval gymnázium se zaměřením na cestovní ruch, dne 6. 8. 1996 smlouvu o pronájmu části patra v objektu žalobce VL v P. za dohodnuté nájemné a úhradu za poskytnuté služby a spotřebovanou elektrickou energii. Nájem byl sjednán na dobu od 15. 8. 1996 do 31. 12. 1999. Odvolací soud shodně se soudem prvního stupně zaujal právní názor, podle něž výuka studentů, pro niž byl nájem nebytových prostor sjednán, nebyla službou, byť do účinnosti zákona č. 286/1995 Sb. stačilo k jejímu zajišťování živnostenské oprávnění. Předchozího souhlasu Městského úřadu v P. k pronájmu uvedených prostor podle ustanovení § 3 odst. 2 zákona č. 116/1990 Sb. proto nebylo třeba. Odvolací soud nepochyboval o tom, že smluvními stranami byli účastníci, byť žalovaný byl označen Gymnázium se zaměřením na cestovní ruch; žalovaný se k žalobci choval vždy jako nájemce a nepochyboval, že odpovídá za placení nájemného za užívání označených nebytových prostor. Námitku žalovaného, že užívání nebytových prostor mu bylo po 1. 1. 1997 znemožněno zákonem č. 286/1995 Sb., podle něž byl zbaven živnostenského oprávnění k provozu gymnázia, neshledal právně významnou, neboť žalovanému nic nebránilo, aby nájemní smlouvu vypověděl. K platnému převzetí dluhu, na nějž žalovaný odkazoval, je nezbytný souhlas smluvní strany, jíž má být plněno. Nebylo však prokázáno, že by žalobce souhlasil, aby se nájemcem označených nebytových prostor stal jiný subjekt, vůči němuž by měl uplatnit nárok na nájemné. Návrhu žalovaného na připuštění dovolání proti rozsudku odvolacího soudu soud nevyhověl s odůvodněním, že názor, že výuka na zá-

kladních, středních, specializovaných a vysokých školách je službou, nemá oporu v žádném právním předpise, stejně jako názor, že ztratil-li nájemce živnostenské oprávnění k podnikání v pronajatých prostorách, je zbaven povinnosti platit sjednané nájemné. Odvolací soud odkázal na ustanovení § 239 o. s. ř. a požadavek v něm obsažený, aby rozsudek odvolacího soudu byl zásadního významu, čemuž tak v posuzované věci není.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání z důvodů ustanovení § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř., tedy že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci, v němž za otázku zásadního právního významu ve smyslu ustanovení § 239 odst. 2 o. s. ř., v níž spatřuje i přípustnost dovolání, považuje „posuzování podnikání ve školství jako služby ve smyslu ustanovení § 3 zákona č. 116/1990 Sb.“ a „posouzení ztráty oprávnění k živnostenskému podnikání (s předmětem podnikání soukromé školy – osmiletého gymnázia se zaměřením na cestovní ruch) z hlediska nemožnosti plnění podle nájemní smlouvy“. K otázce první uvedl, že zákon č. 116/1990 Sb. v ustanovení § 3 odst. 2 blíže nedefinuje pojem služeb. Podle názoru žalovaného nelze vycházet z toho, zda podnikání ve školství je živností ve smyslu zákona č. 455/1991 Sb. živnostenského zákona, ve znění pozdějších předpisů; pojem živnost a pojem služby se významově nekryjí. Podle obecné definice se službou rozumí hospodářská činnost uspokojující určitou potřebu, jejímž výsledkem je užitečný efekt, nikoli hmotný statek (výrobek). Pod služby kolektivní je zahrnováno i školství, což dokládá odkazem na Všeobecnou encyklopedii Diderot. Školství, zejména nestátní, je založeno do značné míry na podnikatelském principu, značnému množství zájemců poskytuje nehmotný statek – vzdělání (částečně i výchovu). Proto uzavření smlouvy o nájmu nebytových prostor měl předcházet souhlas Městského úřadu P., jímž byla platnost smlouvy podmíněna. Nestalo-li se tak, smlouvu lze považovat za neplatnou. Za tohoto stavu nemůže žalobce na žalovaném požadovat plnění z neplatné smlouvy. Výše bezdůvodného obohacení vzniklého plněním bez právního důvodu není totožná s výší nájemného stanoveného ve smlouvě. V rámci otázky druhé (zda ztráta oprávnění žalovaného k podnikání k 1. 1. 1997 má za následek nemožnost plnění dle nájemní smlouvy) v podstatě namítal, že k 1. 1. 1997 zaniklo živnostenské oprávnění žalovaného k provozování výchovy a vzdělávání na střední škole, další pokračování nájemní smlouvy ze strany žalovaného se stalo nemožným. Pro nemožnost plnění z důvodu právní překážky došlo k zániku závazku ve smyslu ustanovení § 575 obč. zák., neboť plnění, k němuž byl žalovaný jako účastník smlouvy zavázán, je právním předpisem vydaným po vzniku závazku zakázáno. Zákon č. 116/1990 Sb. sice neobsahuje výslovné ustanovení týkající se skončení nájmu nebytových prostor v případě dodatečně nemožnosti plnění, subsidiárně však lze použít obecné ustanovení občanského zákoníku v oblasti závazkového práva (§ 575 obč. zák.). Podle přesvědčení žalovaného jeho povinnost platit nájemné za období po 1. 1. 1997 do vyklizení prostor zanikla. Závěrem dovolání žalovaný navrhl, aby Nejvyšší soud rozsudky soudů obou stupňů zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalobce ve vyjádření k dovolání žalovaného vyslovil souhlas s rozhodnutím odvolacího soudu, včetně jeho závěrů ve smyslu ustanovení § 239 o. s. ř. Zdůraznil, že poskytování vzdělání nelze považovat za hospodářskou činnost školy, neboť ta v uvedené souvislosti vystupuje jako subjekt poskytující vzdělání, na něž má každý člověk ve smyslu Listiny základních práv a svobod právo a jehož realizaci zajišťuje stát. Protože se v posuzované věci nejednalo o provozování obchodu a služeb, nebyl ani třeba předchozí souhlas městského úřadu k platnému uzavření smlouvy o pronájmu nebytových prostor. Po dobu nájmu žalovaný nevytýkal nedostatek nájemní smlouvy z uvedeného hlediska, vznesení této námítky v dovolání se žalobci jeví jako účelové. Zákon č. 116/1990 Sb. je zákonem speciálním ve vztahu k občanskému zákoníku, použití ustanovení § 575 obč. zák. považuje za vyloučené. Žalovaný jako nájemce měl podle ustanovení § 9 odst. 3 písm. a) zákona č. 116/1990 Sb. možnost písemně vypovědět nájemní smlouvu, když způsobilost k provozování činnosti, pro kterou si nebytové prostory pronajal, ztratil. Závěrem žalobce navrhl, aby v případě, že dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu je po právní stránce významné, bylo dovolání zamítnuto.

Při posuzování dovolání vycházel dovolací soud z ustanovení části dvanácté, hlavy první, bodu 17 zákona č. 30/2000 Sb., jímž byl změněn a doplněn občanský soudní řád (zákon č. 99/1963 Sb.), podle něhož dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu, vydaným přede dnem účinnosti tohoto zákona nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů, se projednají a rozhodne se o nich podle dosavadních právních předpisů, tj. podle občanského soudního řádu ve znění před novelizací zákonem č. 30/2000 Sb.

Dovolací soud shledal, že včasné dovolání žalovaného proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu vykazuje formální i obsahové náležitosti ve smyslu ustanovení § 241 odst. 1, 2 o. s. ř., včetně povinného zastoupení dovolatele advokátem. Zabýval se proto posouzením přípustnosti dovolání (§ 236 o. s. ř.).

Nejvyšší soud dovolání zamítl.

Z odůvodnění:

Dovolání směřuje proti rozsudku, jímž odvolací soud potvrdil rozsudek soudu prvního stupně, který byl prvním rozsudkem ve věci. Žalovaný (dále dovolatel) nevytýká, že by napadené rozhodnutí bylo postiženo některou z vad taxativně uvedených v ustanovení § 237 odst. 1 o. s. ř., a ani dovolací soud, který k vadám ve smyslu tohoto ustanovení přihlíží z úřední povinnosti, aniž byly výslovně vytknuty, žádnou z vad uvedených v ustanovení § 237 odst. 1 písm. a)–g) o. s. ř. neshledal. Nejsou proto naplněny zákonné předpoklady pro závěr o přípustnosti dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1, § 238 odst. 1 písm. a), b) o. s. ř.

Občanský soudní řád umožňuje, aby přípustnost dovolání proti rozsudku odvolacího soudu vyslovil odvolací soud ve výroku svého rozhodnutí, je-li jeho rozhodnutí po právní stránce zásadního významu. Nevyhoví-li odvolací soud návrhu účastní-

ka na vyslovení přípustnosti dovolání a účastník (za splnění podmínek v ustanovení § 239 odst. 2 o. s. ř. uvedených) dovolání podá, dovolací soud sám posoudí, zda napadené rozhodnutí má po právní stránce zásadní význam, či nikoli. V případě kladného závěru o této otázce, aniž by sám vydával rozhodnutí, že dovolání je přípustné, přezkoumá rozsudek odvolacího soudu na základě podaného dovolání a v rozsahu jím vymezeného důvodu (§ 242 odst. 1, § 241 odst. 3 o. s. ř.), jímž se zřetelem k oprávněnosti dovolání ve smyslu ustanovení § 239 o. s. ř. může být nesprávné právní posouzení věci podle ustanovení § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř., případně důvod upravený v ustanovení § 241 odst. 3 písm. b) o. s. ř. (řízení je postiženo jinou vadou, než uvedenou § 237 o. s. ř.), a o dovolání rozhodne.

Otázka předložená dovolatelem k posouzení dovolacím soudem, zda podnikání ve školství je službou ve smyslu ustanovení § 3 zákona č. 116/1990 Sb., již sice soudy obou stupňů řešily, ale bez bližšího právního odůvodnění, je právně významnou natolik, že opravňuje závěr o zásadním významu rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce ve smyslu ustanovení § 239 odst. 2 o. s. ř. Soudy vyšších stupňů nebyla v uvedeném smyslu řešena; je významná nejen pro tuto věc, neboť na jejím posouzení závisí závěr o platnosti smlouvy účastníků o pronájmu nebytových prostor dovolatelem, včetně ujednání o nájemném (§ 3 odst. 2, 3, 4 zákona č. 116/1990 Sb.), ale i z hlediska obecného dopadu do poměrů obdobných sporů.

Zákon č. 116/1990 Sb., o nájmu a podnájmu nebytových prostor, ve znění účinném ku dni uzavření smlouvy účastníků ze dne 6. 8. 1996, v ustanovení § 3 odst. 2 uvádí, že nebytové prostory (§ 1 zákona) se pronajímají k účelům, ke kterým byly stavebně určeny; v poznámce pod čarou k tomuto ustanovení je odkaz na ustanovení § 85 odst. 1 zákona č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon). Ve vztahu k místnostem určeným k provozování obchodu a služeb zákon č. 116/1990 Sb. stanoví, že je lze pronajímat jen po předchozím souhlasu orgánu obce, přičemž nerozhodne-li o věci tento orgán do 15 dnů po obdržení žádosti, platí právní domněnka, že souhlas byl udělen.

Prováděcím předpisem k zákonu č. 50/1976 Sb., na nějž poznámka k ustanovení § 3 odst. 1 zákona č. 116/1990 Sb. ve vztahu k ustanovení § 85 odst. 1 stavebního zákona odkazuje, je vyhláška č. 83/1976 Sb. Ta v části čtvrté upravuje technické a užitné vlastnosti staveb; v díle třetím, pojednávajícím o stavbách občanského vybavení, obsahuje rozdělení těchto staveb na stavby pro školství a kulturu (oddíl první), stavby pro zdravotnictví a sociální péči (oddíl druhý), stavby pro služby, obchod a veřejné stravování (oddíl třetí), stavby pro dočasné ubytování (oddíl čtvrtý) a dále stavby pro tělesnou výchovu, stavby pro motorismus a pro správu a řízení. Z hlediska posuzované věci je významné rozlišení mezi stavbami pro služby, obchod a veřejné stravování a stavbami pro školství a kulturu. Z tohoto rozlišení plyne, že pokud zákon č. 116/1990 Sb. v ustanovení § 3 odst. 2, věta druhá, stanoví podmínku předchozího souhlasu orgánu obce k pronájmu místností určených k provozování obchodů a služeb, jde o vymezení těchto místností ve smyslu stavebního zákona a prováděcího předpisu k němu a ne-

vztahuje se k místnostem určeným pro školství a kulturu (§ 60–§ 66 vyhlášky), neboť z hlediska výše uvedených ustanovení jde o jiné určení, než k provozování obchodu a služeb (§ 70–§ 72 vyhlášky). Lze proto uzavřít, že podnikání ve školství není službou ve smyslu ustanovení § 3 odst. 2, věta druhá, zákona č. 116/1990 Sb. s důsledky pro smlouvu o nájmu nebytových prostor z toho vyplývajících.

Další otázku, pro niž dovolatel shledal rozsudek odvolacího soudu po právní stránce zásadního významu (§ 239 odst. 2 o. s. ř.), dovolatel posléze formuloval ve smyslu „...zda ztráta oprávnění (rozumí se k podnikání) má za následek nemožnost plnění podle nájemní smlouvy ...“

Občanský zákoník v ustanovení § 720 v souvislosti s nájmem a podnájmem nebytových prostor odkazuje na zvláštní zákon, jímž je zákon č. 116/1990 Sb. ve znění předpisů jej doplňujících a měnících. Jako speciální právní norma má tento zákon přednost před občanským zákoníkem; jen není-li určitá otázka jím upravena, přichází v úvahu aplikace ustanovení občanského zákoníku o nájemní smlouvě (§ 663 až § 684 obč. zák.) resp. obecných ustanovení. Smlouvou o nájmu nebytových prostor je založen vztah mezi pronajímatelem, který přenechává jinému (nájemci) nebytový prostor k užívání v rozsahu a za podmínek dohodnutých ve smlouvě. Nájem sjednaný na dobu určitou končí uplynutím sjednané doby (§ 9 odst. 1 zákona), případně výpovědí danou pronajímatelem či nájemcem z důvodů stanovených samostatně pro pronajímatele a pro nájemce (§ 9 odst. 2, § 9 odst. 3 zákona). Výpovědní důvody nemohou účastníci smluvně rozšířit ani zúžit, odchylná úprava je však obsažena v tzv. restitučních zákonech (zákon č. 403/1990 Sb., zákon č. 87/1990 Sb., zákon č. 229/1991 Sb.). Vyloučit ovšem nelze dohodu o skončení nájmu; citovaný zákon v ustanovení § 14 výslovně zmiňuje zánik nájmu zánikem předmětu nájmu, smrtí nájemce, pokud dědici do zákonem stanovené lhůty pronajímateli neoznámí, že v nájmu pokračují, jakož i zánikem nájemce (právnícké osoby).

Dovolatel odkazem na ustanovení § 575 obč. zák. nesprávně dovozuje, že ztráta oprávnění dovolatele k provozování činnosti, pro kterou nebytový prostor od žalobce pronajal, vedla k zániku závazku. Práva a povinnosti účastníků ve vztahu k výše označenému nebytovému prostoru byly založeny smlouvou účastníků ze dne 6. 8. 1996 obsahující závazky žalobce jako pronajímatele i žalovaného jako nájemce. Ztrátu způsobilosti k provozování činnosti nájemce v nebytových prostorách jako důvod výpovědi nájmu pronajímatelem lze podřadit pod ustanovení § 9 odst. 2 písm. a) zákona č. 116/1990 Sb., pokud nájemce užíval nebytový prostor v rozporu se smlouvou. Nájemce může nájem sjednaný na dobu určitou výpověď jednostranným právním úkonem z důvodu upraveného v ustanovení § 9 odst. 3 písm. a) zákona č. 116/1990 Sb., který ztrátu způsobilosti nájemce k provozování činnosti, pro niž nebytový prostor najal, jako důvod výpovědi nájmu výslovně upravuje. Zatímco použití důvodu výpovědi pronajímatele ve smyslu ustanovení § 9 odst. 2 písm. a) zákona č. 116/1990 Sb. odvisí od mnohdy nejisté vědomosti pronajímatele o skutkových okolnostech, má nájemce možnost nájem výpověď v bezprostřední časové návaz-

nosti na ztrátu způsobilosti k provozování činnosti. Zákon č. 116/1990 Sb., který je ve vztahu k občanskému zákoníku speciálním zákonem, upravuje zánik nájmu nebytových prostor v ustanovení § 14 zákona. Ztráta způsobilosti nájemce k provozování činnosti není v uvedeném ustanovení jako důvod zániku nájmu upravena, je však výslovně uvedena jako důvod výpovědi nájmu v ustanovení § 9 odst. 3 písm. a) zákona. I z toho lze dovodit, že dovolatelem zdůrazněná okolnost ztráty způsobilosti nájemce k činnosti nemá za následek zánik závazkového vztahu mezi pronajímatelem a nájemcem; opačným výkladem by byla základním způsobem zpochybněna opodstatněnost důvodu výpovědi nájmu ve smyslu ustanovení § 9 odst. 3 písm. a) zákona č. 116/1990 Sb.

Dovolací soud neshledal, že odvolací soud ve svých právních závěrech v otázkách dovolatelem předestřených dovolacímu soudu k posouzení pochybil (§ 239 odst. 2, § 241 odst. 3 písm. d/ o. s. ř.). Rovněž neshledal, že by řízení bylo stíženo jinou vadou, tj. jinou, než některou z vad taxativně uvedených v ustanovení § 237 odst. 1 o. s. ř., jak je uvedeno v ustanovení § 241 odst. 3 písm. b) o. s. ř., a proto dovolání zamítl (§ 243b odst. 1 o. s. ř.).

Také městská část je – vedle obce hlavního města Prahy – věcně pasivně legitimována v restitučním sporu o vydání nemovitostí, s nimiž hospodaří.*

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 5. 1999, sp. zn. 2 Cdon 748/97)

M ě s t s k ý s o u d v Praze jako soud odvolací rozsudkem ze dne 17. 1. 1997 změnil zamítavý rozsudek O b v o d n í h o s o u d u pro Prahu 8 (soudu prvního stupně) ze dne 14. 3. 1996, vůči druhé a třetí žalované tak, že jim uložil povinnost vydat žalobkyni společně a nerozdílně označené nemovitosti v katastrálním území L. a zároveň rozhodl o nákladech řízení před soudy obou stupňů. Důvodem ke změně rozsudku soudu prvního stupně byl závěr odvolacího soudu, opírající se o rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 2 Cdon 1153/96, že restitučnímu nároku žalobkyně lze vyhovět, neboť s přechodem vlastnického práva ke sporné nemovitosti podle zákona č. 172/1991 Sb., dnem 24. 5. 1991, přešla na druhou a třetí žalovanou i povinnost k vydání věci ve smyslu zákona č. 87/1991 Sb.

Proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu podala druhá a třetí žalovaná, obě řádně zastoupeny advokátem, včas dovolání, obě z důvodu podle § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. Druhá žalovaná nesouhlasí s právním posouzením věci odvolacím soudem, jež se projevilo v závěru, že povinnost k vydání věci přešla na obec současně s přechodem vlastnického práva podle zákona č. 172/1991 Sb. Oproti tomu dovolatelka prosazuje názor, že osobu povinnou k vydání věci jednoznačně určuje ustanovení § 4 odst. 1 zákona č. 87/1991 Sb. a že nálezem Ústavního soudu ČR, publikovaným pod č. 164/1994 Sb., se rozšiřuje okruh osob oprávněných k vydání věci, nikoliv osob povinných. Dovolatelka je též toho názoru, že povinnost k vydání věci podléhající restituci nemůže být uložena dvěma samostatným subjektům, a to společně a nerozdílně; jestliže tato povinnost přešla na obec, pak podle dovolatelky musí být uložena povinné osobě, určené s ohledem na speciální právní režim na území hl. města Prahy, ve smyslu zákona č. 418/1990 Sb., o hl. městě Praze.

Třetí žalovaná má za to, že v podobných případech jako v dané věci, vzniká oprávněné osobě místo nároku na vydání nemovitosti nárok na poskytnutí finanční náhrady ze státního rozpočtu. Pokud by došlo – jak se uvádí v dovolání třetí žalované – k přechodu povinnosti věc ve smyslu zákona č. 87/1991 Sb. vydat, měl by tento akt charakter faktického vyvlastnění, potvrzeného soudem. Jakémukoliv přechodu povinnosti vydat věc však brání ustanovení § 4 odst. 2 zákona č. 172/1991 Sb., které nelze obejít žádným výkladem. Dovolatelka má právní posouzení věci odvolacím soudem za

* Postavení městských částí hlavního města Prahy doznalo změn zákonem č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, jenž nabyl účinnosti dnem 10. listopadu 2000, na závěry vyslovené v rozhodnutí však tyto změny nemají vliv.

nesprávné také v tom, že je povinnou osobou ve smyslu ustanovení § 4 zákona č. 87/1991 Sb., a shledává pochybným i uložení solidární povinnosti k vydání věci dvěma rozdílným subjektům, když se – byť chybně – dovozuje, že procesní nástupnictví přešlo pouze na obec hl. m. Prahu a nikoliv na Městskou část P. 8.

Dovolání je přípustné, neboť bylo podáno proti rozsudku odvolacího soudu, jímž byl změněn rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé (§ 238 odst. 1 písm. a/ o. s. ř.).

Vady v řízení, vyjmenované v § 237 odst. 1 o. s. ř., ani tzv. jiné vady řízení ve smyslu § 242 odst. 1 o. s. ř. dovolatelem tvrzeny nebyly a ani z obsahu spisu se nepodávají. Nejvyšší soud je proto v dané věci vázán uplatněným dovolacím důvodem podle § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř., přičemž předmětem dovolacího přezkumu je závěr odvolacího soudu, podle něž obec hl. m. Praha a Městská část P. 8 jsou povinnými osobami ve smyslu § 4 odst. 1 zákona č. 87/1991 Sb.

Dovolání nejsou důvodná.

N e j v y š š í s o u d proto obě dovolání zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Nejvyšší soud se opakovaně vyjádřil k výkladu zákona č. 172/1991 Sb. v restitučních souvislostech určení povinné osoby dle zákona č. 87/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a to ve vztahu k majetku, který přešel do vlastnictví obcí. Nejen v rozsudku ze dne 26. 9. 1996, sp. zn. 2 Cdon 1153/96, publikovaném pod č. 17 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1997, ale i v mnoha dalších rozhodnutích Nejvyšší soud přijal závěr, že věci (zde nemovitosti) přešly zákonem č. 172/1991 Sb. do vlastnictví obcí se všemi právy a povinnostmi, které se k tomuto majetku připínají, včetně povinnosti věc vydat, stanovené v § 4 odst. 1 zákona č. 87/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Obce jako vlastníci s tímto majetkem převzaly nejen povinnosti, jež se spojují s institutem vlastnického práva vůbec a stíhají vlastníka každé věci, nýbrž i specifickou povinnost, danou restitučními předpisy, tj. povinnost vydat věc, ke které bude později (po 24. 5. 1991) důvodně uplatněn restituční nárok. Stejně tak opakovaně již Nejvyšší soud zdůraznil, že je bez právního významu okolnost, zda oprávněná osoba odvíjí svůj nárok od pozdějších změn zákona č. 87/1991 Sb., tedy například od nálezů Ústavního soudu č. 164/1994 Sb., kterým byla zrušena podmínka trvalého pobytu. Původní určení povinné osoby ve smyslu § 4 odst. 1 zákona č. 87/1991 Sb. jako právnické osoby, která věc drží ke dni účinnosti zákona, bylo totiž v důsledku právní úpravy provedené zákonem č. 172/1991 Sb. významně modifikováno právě okolností, že věc, která jinak podléhá režimu restitučního zákona, právně účinně změnila svého vlastníka, jímž dosud byl stát. Tento vlastník má ovšem, jak již uvedeno, zvláštní postavení potud, že svého vlastnického práva může být zbaven kromě jiných právních titulů, jež se vyznačují absencí souhlasu vlastníka (např. vyvlastněním), také cestou vydání věci povinné osobě, která po 24. 5. 1991 řádně uplatní důvodný restituční nárok. Platí tedy, že ve vztahu k majetku, který dnem 24. 5. 1991 přešel z vlastnictví státu do vlastnictví

obce podle § 4 odst. 2 zákona č. 172/1991 Sb. proto, že k němu k tomuto dni nebyl uplatněn restituční nárok, je povinnou osobou ve smyslu § 4 odst. 1 zákona č. 87/1991 Sb. obec jako jeho vlastník.

Jestliže není pochyb o tom, že obec hlavní město Praha svědila hospodaření se spornými nemovitostmi Městské části P. 8, pak je prověření správnosti právního posouzení věci odvolacím soudem odvislé od toho, zda obec vybavila městskou část takovým právním postavením, jež z ní v daném sporu o vydání věci činí – s přihlédnutím k tomu, že v něm hrozí ztráta vlastnického práva obce – také věcně pasivně legitimovanou osobu. Odpověď na tuto otázku je dána výkladem ustanovení čl. 3 vyhlášky hlavního města Prahy o hospodaření s majetkem hlavního města Prahy. Podstatné je, že citovaná vyhláška právo hospodaření městské části se svěřeným majetkem neomezuje jen na právo majetek držet a užívat, případně pronajímat, nýbrž ji vybavuje právy vlastníka. S právy vlastníka se logicky pojí i jeho povinnosti, a tedy také povinnost vydat věc vyplývající jinak z restitučních předpisů pro obec. Jde o zvláštní právní důvod nakládání s majetkem, který s sebou nese změnu vlastnictví v poměrech obce hlavní město Praha. Z toho plyne, že také městská část – vedle obce hlavní město Praha – může být ve sporu o vydání věci (označených nemovitostí), s nimiž hospodář, věcně pasivně legitimována. Okolnost, že tento správný závěr odvolací soud vyjádřil tak, že povinnost vydat nemovitosti uložil nepřiléhavě jak obci, tak její městské části společně a nerozdílně, ačkoliv každá může být samostatnou nositelkou této povinnosti, na věcnou správnost jeho závěrů vlivu nemá.

V mezích dovoláním druhé a třetí žalované založeného dovolacího přezkumu (§ 241 odst. 3 písm. d/ o. s. ř.) je tedy rozsudek odvolacího soudu ve smyslu § 243b odst. 1 o. s. ř. správný; Nejvyšší soud proto obě dovolání zamítl.

Správce konkursní podstaty nemá naléhavý právní zájem na určení vlastnického práva úpadce k nemovitostem (§ 80 písm. c/ o. s. ř.). Má-li za to, že úpadek je vlastníkem nemovitostí, sepíše je do konkursní podstaty.

(Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 29. 9. 2000,
sp. zn. 20 Co 334/2000)

O k r e s n í s o u d v Chrudimi připsal usnesením ze dne 23. 5. 2000 přistoupení M. F. do řízení jako druhého žalovaného (výrok pod bodem I.). Dále zamítl návrh žalobkyně na vydání předběžného opatření, jímž se domáhala, aby druhému žalovanému bylo zakázáno převést na jiného, zatížit zástavou či věcným břemenem nebo zastavět pozemek parc. č. 1700/26 a pozemky vedené ve zjednodušené evidenci původního pozemkového katastru č. 1652/1, 1652/2, 1655/7, vše v katastrálním území Ch., které jsou zapsány na LV č. 2154 u Katastrálního úřadu v Ch. (výrok pod bodem II.). Současně zastavil řízení o vydání uvedeného předběžného opatření vůči prvnímu žalovanému (výrok pod bodem III.). Uvedl, že žalobkyně neuvedla žádné konkrétní skutečnosti, na základě nichž by bylo možné uzavřít, že druhý žalovaný činí kroky, kterými by ohrozil případný výkon rozhodnutí, a bylo by třeba jeho poměry dle § 102 o. s. ř. zatímne upravit. Zdůraznil, že pro případ, že by žalobkyně byla v řízení úspěšná, byly by i úkony druhého žalovaného s nemovitostmi absolutně neplatné, neboť tento by nebyl vlastníkem uvedených nemovitostí.

Proti tomuto usnesení podala včas odvolání žalobkyně, přičemž jím brojila výlučně proti výroku pod bodem II., jímž byl zamítnut její návrh na vydání předběžného opatření proti druhému žalovanému. Namítala, že důvody pro vydání předběžného opatření tu jsou, neboť je třeba zatímne upravit poměry účastníků. Uvedla, že první žalovaný vyvinul enormní úsilí zašantročit majetek společnosti NTC, a. s., Ch. (dále jen úpadek) v mnohamilionové hodnotě, tím sebe zvýhodnit a poškodit věřitele. Transakce převodu pozemků, které jsou předmětem tohoto sporu, je pouze jednou částí této snahy. Poukazovala na to, že úpadek postupně v prosinci 1997 a v první polovině roku 1998 převedl reálný majetek společnosti, tj. vše kromě nedobytných pohledávek, na prvního žalovaného, jehož jednatelem a společníky jsou osoby totožné jako společníci úpadce (L. Š. a H. Č.). Uvedla, že u pozemků, jež jsou předmětem tohoto sporu, došlo k převodu na prvního žalovaného za cenu, která byla 3,5 násobně nižší než hodnota dle znaleckého posudku a tato cena nebyla úpadci nikdy zaplacená. Ke dni prohlášení konkursu tak v majetku úpadce nezbylo prakticky nic. Tvrdila, že z prvního žalovaného byl veškerý majetek urychleně a cíleně převeden na další fyzické či právnické osoby. Uvedla, že například pozemky, jež jsou předmětem žaloby, byly v jediném dnu, kdy nebyly na katastru nemovitostí blokovány předběžným opatřením, převedeny na J. D., který je pak znovu převedl na dru-

hého žalovaného. Vyslovila podezření, že osoby, na něž je majetek převáděn, jsou zřejmě přátelé L. Š. Zdůraznila, že pokud předběžné opatření nebude vydáno, budou pozemky nadále převáděny, čímž bude její pozice a zejména možnost uspokojení věřitelů ztěžována, neboť bude nucena stále měnit účastníky řízení, zjišťovat je a vyhledávat. Požadovala, aby bylo usnesení okresního soudu v napadeném výroku změněno tak, že předběžné opatření bude vydáno.

Druhý žalovaný se k odvolání žalobkyně nevyjádřil.

K r a j s k ý s o u d v Hradci Králové z podnětu odvolání přezkoumal napadené usnesení včetně řízení, které jeho vydání předcházelo, a dospěl k závěru, že odvolání žalobkyně není důvodné. Odvolací soud proto napadené rozhodnutí soudu prvního stupně potvrdil.

Z o d ů v o d n ě n í :

Předpokladem pro nařízení předběžného opatření podle ustanovení § 102 o. s. ř. je jednak osvědčení nároku a jednak osvědčení naléhavosti zatímní úpravy poměrů (u případů první skupiny) či osvědčení pravděpodobnosti ohrožení výkonu rozhodnutí (u případů druhé skupiny). Pro osvědčení nároku je nezbytné osvědčit ty nejzákladnější skutečnosti, aby bylo možné posoudit, zda tu může být nárok, jehož předběžnou úpravu si okolnosti vyžadují. V souzené věci se žalobkyně domáhá určení vlastnictví k nemovitostem. Jde o žalobu určovací ve smyslu § 80 písm. c) o. s. ř. Základním procesním předpokladem úspěšnosti takové žaloby je tvrzení a prokázání naléhavého právního zájmu na požadovaném určení. Podmínkou pro to, aby v takovémto řízení mohlo být nařízeno předběžné opatření, je tedy alespoň osvědčení naléhavého právního zájmu na požadovaném určení.

Žalobkyně v tomto řízení začala tvrdit naléhavý právní zájem na určení až v podání, jež označila jako vyjádření, návrh na přistoupení dalšího účastníka a upřesnění návrhu na předběžné opatření (který byl u okresního soudu podán dne 31. 1. 2000). Naléhavý právní zájem na požadovaném určení spatřovala v dosažení zápisu vlastnického práva k nemovitostem na úpadek v katastru nemovitostí. Při posuzování otázky existence naléhavého právního zájmu na určení vlastnického práva je třeba vzít v úvahu, že žalobkyně vystupuje jako správce konkursní podstaty, jehož majetek se, podle jejího tvrzení, tímto způsobem snaží zabezpečit. Postup správce konkursní podstaty při zjišťování a zajišťování majetku patřícího do podstaty má zvláštní právní režim, upravený zákonem č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů.

Základním podkladem pro zpeněžení podstaty je soupis podstaty, který provádí správce podstaty. Soupis může být i dodatečně rozšířen (§ 18 zákona o konkursu a vyrovnání). Soupis musí zachytit celý rozsah konkursní podstaty a správce do něj zahrne i všechny pochybné případy spolu s poznámkou o důvodech pochybností. Správce do soupisu v zásadě zahrne každou věc a právo, o nichž je přesvědčen, že do podstaty náleží. Pokud je do podstaty zahrnuta věc, k níž uplatňuje právo třetí osoba,

soud této třetí osobě uloží, aby ve stanovené lhůtě podala proti správci vylučovací (excindační) žalobu. Není-li vylučovací žaloba včas podána, má se za to, že věc patří do konkursní podstaty (§ 19 odst. 2 zákona o konkursu a vyrovnání). Jestliže správce oznámí příslušnému katastrálnímu úřadu, že sepsal do konkursní podstaty nemovitosti ve vlastnictví osob odlišných od úpadce, nesmí katastrální úřad povolit zápis změn vlastnických práv k nemovitostem na základě právních úkonů, které učinila jiná osoba než správce. Soupis majetku podstaty představuje titul, kterým správce konkursní podstaty dokládá, že je oprávněn se sepsaným majetkem při jeho zpeněžení nakládat. Uvedená zásada dnes jednoznačně vyplývá z ustanovení § 18 odst. 2 a 3 zákona o konkursu a vyrovnání, ve znění po novele, provedené zákonem č. 105/2000 Sb., účinné od 1. 5. 2000. Tato zásada však již byla akceptována i před uvedenou novelou, neboť soudní praxe k ní dospívala výkladem (viz stanovisko Nejvyššího soudu ČR, publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. R 52/1998).

Ze shora uvedeného vyplývá, že pro zajištění majetku úpadce za účelem jeho budoucího zpeněžení není třeba, aby u nemovitých věcí, o nichž je správce přesvědčen, že náležejí do podstaty, byl v katastru nemovitostí zapsán jako vlastník úpadce. Titulem pro nakládání s majetkem úpadce, včetně nemovitostí, je soupis majetku. Je-li určitá nemovitost sepsána v soupisu majetku, pak při zpeněžení majetku je dostatečným podkladem pro zápis vlastnického práva v katastru nemovitostí na další subjekt právě soupis majetku. Není proto nezbytné, aby byl úpadce jako vlastník nemovitostí v katastru nemovitostí zapsán. Z tohoto hlediska pak žalobkyně nemá naléhavý právní zájem na určení existence vlastnického práva, neboť pro zpeněžení majetku úpadce nemusí být úpadce zapsán jako vlastník nemovitostí v katastru nemovitostí.

Jelikož žalobkyně neosvědčením naléhavého právního zájmu na požadovaném určení neosvědčila nárok, nesplnila jeden z předpokladů pro nařízení předběžného opatření, proto musel být její návrh zamítnut. Z toho důvodu odvolací soud napadené usnesení okresního soudu jako věcně správné potvrdil dle § 219 o. s. ř., když vycházel ze shora uvedených závěrů.

Podle ustanovení § 27 odst. 5 zákona č. 328/1991 Sb., ve znění účinném do 30. 4. 2000, byl správce konkursní podstaty oprávněn okamžitě po prohlášení konkursu na majetek dlužníka sepsat do konkursní podstaty i majetek, kterým třetí osoby zajišťují pohledávky vůči úpadci.

(Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 26. 9. 2000, sp. zn. 23 Co 340/2000)

O k r e s n í s o u d v Havlíčkově Brodě rozsudkem ze dne 28. 2. 2000 zamítl žalobu, aby bylo určeno, že žalobci jsou vlastníky rodinného domu č. p. 851 a parcely č. 682 zastavěné plochy a parcely č. 683 zahrady, zapsaných v katastru nemovitostí u Katastrálního úřadu v H. B. na LV č. 1424 pro obec a katastrální území Ch. (výrok pod bodem I. rozsudku). Současně rozhodl, že žalobci jsou povinni nahradit žalovaným rukou společnou a nerozdílnou náklady řízení 6875 Kč (výrok pod bodem II.). Soud prvního stupně vycházel z toho, že žalobci mají naléhavý právní zájem na určovací žalobě tak, jak to předpokládá ustanovení § 80 písm. c) o. s. ř. To proto, že určovací výrok soudu o vlastnickém právu žalobců by byl podkladem pro záznam do katastru nemovitostí. Nicméně soud prvního stupně neshledal, že by žalobci byli vlastníky předmětných nemovitostí v době rozhodování soudu. Žalobci byli jedinými společníky obchodní společnosti J., v. o. s., se sídlem v Ch. Usnesením K r a j s k é h o s o u d u v Hradci Králové ze dne 9. 10. 1996 byl prohlášen na majetek úpadce J., v. o. s., se sídlem v Ch. konkurs. V konkursním řízení pojal správce konkursní podstaty do majetku tvořícího konkursní podstatu i rodinný domek č. p. 851, stavební parcelu č. 682 a zahradu – pozemek č. 863. Pojal tak do majetku v konkursní podstatě nemovitosti, které byly ve vlastnictví nikoliv úpadce, ale společníků úpadce. Tyto nemovitosti pak správce konkursní podstaty prodal kupní smlouvou ze dne 7. 7. 1998 žalovanému Ing. Z. Š. Učinil tak za souhlasu soudu. Na tom nic nemění okolnost, že tento souhlas byl později zrušen. Ke zrušení došlo až v době, kdy již byla kupní smlouva uzavřena. Tato kupní smlouva je tedy platná. Soud prvního stupně vycházel při posuzování její platnosti z ustanovení § 39 obč. zák. a dovodil, že v souzené věci nenastala žádná skutečnost předvídaná v § 39 obč. zák., jež by mohla činit kupní smlouvu neplatnou. Správce konkursní podstaty měl k prodeji mimo dražbu souhlas soudu tak, jak to zákon vyžaduje. Na základě opakovaného inzerátu – veřejné soutěže s minimální nabídkovou cenou 500 000 Kč – obdržel správce konkursní podstaty jedinou nabídku, a to právě od žalovaného Ing. Z. Š. 600 000 Kč. Kupní smlouva, kterou s ním správce konkursní podstaty uzavřel, má písemnou formu, jak zákon vyžaduje, a není tvrzena ani žádná jiná vada, jež by ji činila neplatnou. Nicméně žalovaný Ing. Z. Š. nemovitost dále prodal, a to své matce D. Š. Žalovaný Ing. Z. Š. tedy přestal být pasivně legitimován ve sporu

o určení vlastnictví k předmětným nemovitostem. Žaloba proti němu tedy není opodstatněná již z toho důvodu, že žalovaný ani netvrdil, že by byl vlastníkem nemovitostí. Vlastnictví k nim svědčí D. Š. Ale ani žaloba proti ní není po právu, když žalovaná D. Š. vlastnické právo k nemovitostem řádně nabyla.

Proti rozsudku podali žalobci odvolání. V něm nadále trvali na tom, že je kupní smlouva, uzavřená dne 7. 7. 1998 mezi správcem konkursní podstaty a mezi žalovaným Ing. Z. Š., neplatná. Byla totiž uzavřena někým, kdo neměl nikdy právo s jejich majetkem nakládat. Oni jako vlastníci domu č. p. 851, stavební parcely č. 682 a zahrady č. 683 byli jediní, kdo s nemovitostmi mohli nakládat. Přitom sami takovou smlouvu neuzavřeli, nikoho k jejímu uzavření nezmocnili, ani k ní nedali souhlas. Jejich souhlas není obsažen ve spise Krajského soudu v Hradci Králové, vedeného pod sp. zn. 40 K 120/96, v němž se pojednává o konkursním řízení. Dřívější souhlas soudu s takovým postupem byl později revokován. Kupní smlouva ze dne 7. 7. 1998 je tedy neplatná a následně i všechny ostatní navazující hmotněprávní úkony. Pochybil i Katastrální úřad v H. B., který namísto toho, aby vyčkal skončení tohoto soudního řízení, povolil vklad vlastnického práva pro Ing. Z. Š. do katastru nemovitostí. Vytýkali soudu prvního stupně i procesní pochybení, když ten i po přistoupení D. Š. do řízení nadále jednal jako s účastníkem řízení i s Ing. Z. Š. Navrhli, aby odvolací soud změnil rozsudek soudu prvního stupně a aby jejich žalobě na určení vlastnického práva vyhověl.

Žalovaní ve vyjádření k odvolání navrhli, aby odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně jako věcně správný potvrdil.

K r a j s k ý s o u d v Hradci Králové rozsudek soudu prvního stupně potvrdil.

Z o d ů v o d n ě n í :

Odvolací soud doplnil řízení a přečetl k důkazu žalobu ze dne 21. 1. 1999 na vyloučení věci z konkursní podstaty a usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 2. 11. 1999. Z těchto listin zjistil, že žalobci dne 22. 1. 1999 podali žalobu na vyloučení domu č. p. 851, stavební parcely č. 682 a zahrady č. 683 z majetku v konkursní podstatě úpadce J., v. o. s., v Ch., neboť nemovitý majetek je jejich vlastnictvím. Nicméně posléze žalobci vzali žalobu zpět. Odvolací soud, v důsledku jejich zpětvzetí, řízení o vyloučení domu č. p. 851, stavební parcely č. 682 a zahrady č. 683 z konkursní podstaty zastavil. Rozhodnutí o tom nabylo právní moci dne 1. 12. 1999. Dále odvolací soud přečetl k důkazu úvěrovou smlouvu ze dne 1. 10. 1992 s dodatky 1, 2 a 3, úvěrovou smlouvu č. 1 ze dne 11. 10. 1994, úvěrovou smlouvu č. 2 ze dne 11. 10. 1994, zástavní smlouvu č. 1 ze dne 1. 10. 1992 a č. 2 ze dne 23. 10. 1992 k úvěrové smlouvě, dvě zástavní smlouvy ze dne 11. 10. 1994 k úvěrové smlouvě a dvě zástavní smlouvy ze dne 11. 10. 1994 k úvěrové smlouvě, dále usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 8. 6. 2000. Z úvěrových a zástavních smluv odvolací soud zjistil, že Česká spořitelna, a. s., okresní pobočka v H. B., poskytla obchodní společnosti J., v. o. s., se sídlem v Ch., úvěry 600 000 Kč, 500 000 Kč a 2 500 000 Kč. K zajištění pohledávek z těchto úvěrů zastavili společně v. o. s. J., se sídlem v Ch., J. L.

a M. L. svůj osobní majetek, a to rodinný dům č. p. 851, stavební parcelu č. 682 a zahradu č. 683. Poněvadž dlužník z úvěrových smluv J., v. o. s., se sídlem v Ch., kterou tvoří manželé L., nesplácel své dluhy z úvěrů a ocitl se v úpadku, byl na něho prohlášen konkurs. Do majetku v konkursní podstatě úpadce J., v. o. s., se sídlem v Ch., byl soupisem ze dne 17. 1. 1997 pojat i rodinný dům č. p. 851, stavební parcela č. 682 a zahrada č. 683, které nebyly ke dni prohlášení konkursu ve vlastnictví úpadce, nýbrž ve vlastnictví společníků úpadce. Z usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 8. 6. 2000, kterým rozhodoval o odvolání J. a M. L. proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 7. 2. 2000 o rozvrhu pohledávek, které budou z konkursní podstaty uspokojeny, odvolací soud zjistil, že Vrchní soud v Praze neshledal shora uvedený postup správce konkursní podstaty v rozporu s právními předpisy. K domu č. p. 851, stavební parcele č. 682 a zahradě č. 683 bylo zřízeno zástavní právo ve prospěch České spořitelny, a. s., okresní pobočky v H. B., která přihlásila do konkursu svou pohledávku vůči úpadci a uplatnila právo na oddělené uspokojení založené zástavní smlouvou ze dne 1. 10. 1992 a dalšími dvěma zástavními smlouvami ze dne 11. 10. 1994. V souladu s § 27 odst. 5 zákona o konkursu a vyrovnání zahrnul podle závěrů Vrchního soudu v Praze správce konkursní podstaty i majetek ve vlastnictví manželů L., neboť zatížením nemovitostí zástavním právem manželé L. zajišťovali ve smyslu citovaného ustanovení pohledávky vůči úpadci. Ustanovení § 27 odst. 5 konkursního řádu správcí ukládá, aby si vyžádal a v případě potřeby i vymáhal ve prospěch konkursní podstaty plnění od osob, které zajišťují pohledávky vůči úpadci. Zástavcová povinnost strpět realizaci zástavy může být splněna jak tím, že zástavce umožní zpeněžení zástavy, tak tím, že ve prospěch podstaty složí cenu zastavené věci. Své povinnosti se zástupce může zprostit také tím, že zajištěnou pohledávku uhradí na účet správce konkursní podstaty, neboť tím zástavní právo zaniká. Poskytnutím plnění se osoba zajišťující pohledávku vůči úpadci zproští povinnosti plnit přímo zajištěným věřitelům a vůči úpadci jí vzniká pohledávka, k níž bude v konkursu přihlédnuto, aniž by bylo třeba ji do konkursu přihlásit. Jelikož M. L. a J. L. neuhradili cenu zastavených věcí, ani neposkytli plnění k úhradě pohledávky České spořitelny, a. s., dospěl Vrchní soud v Praze k závěru, že správce konkursní podstaty postupoval správně, když pojal do konkursní podstaty zatížené nemovitosti a když je se souhlasem soudu a za podmínek jím stanovených zpeněžil. Vrchní soud v odůvodnění svého rozhodnutí uvedl i to, že jediné v excindačním řízení bylo lze postavit najisto, zda nemovitosti byly právem či neprávem zahrnuty do soupisu konkursní podstaty. Pokud však osoba, která zpochybňuje důvodnost zařazení věci do soupisu konkursní podstaty, nepodá včas žalobu na vyloučení věci ze soupisu nebo tuto žalobu vezme zpět anebo je tato žaloba zamítnuta, musí soud vycházet z toho, že věc byla pojata do soupisu oprávněně. K tomu došlo i v souzené věci. M. a J. L. se sice žalobou ze dne 21. 1. 1999 domáhali vyloučení nemovitostí ze soupisu podstaty, ale dne 2. 11. 1999 vzali žalobu zpět. Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze nabylo právní moci dne 4. 7. 2000. To vše zjistil odvolací soud ze spisu Krajského soudu v Hradci Králové.

Odvolací soud se musel ze všeho nejdříve zabývat tím, zda k projednání uplatněného nároku byl věcně příslušný okresní soud jako soud prvního stupně. Musel se zabývat tím, zda nejde o spor z konkursu a vyrovnání, kde je úpadcem (dlužníkem) fyzická nebo právnická osoba zapsaná v obchodním rejstříku, zvláště pak spor tímto řízením vyvolaný (§ 9 odst. 4 písm. a/ o. s. ř.). Učinil tak a dospěl k závěru, že k projednání žaloby o určení vlastnického práva k nemovitosti byl věcně příslušný okresní soud jako soud prvního stupně. Za spory vyvolané konkursním a vyrovnávacím řízením jsou pokládány incidenční spory. Těmi jsou jednak spory o rozsah aktiv podstaty, to je řízení o žalobách věřitelů nebo o žalobách správce, týkajících se neúčinných a odporovatelných úkonů dlužníka (§ 15 a § 16 zákona o konkursu a vyrovnání), a o tzv. vylučovacích neboli o excindačních žalobách (§ 19 odst. 2 zákona o konkursu a vyrovnání). Kromě nich jsou incidenčními spory i spory o pravost, výši nebo pořadí pohledávek přihlášených do konkursu (§ 23 a § 24 zákon o konkursu a vyrovnání). O žádný z takových sporů však v souzené věci nejde. Nebylo tedy třeba mít za to, že tu byl nedostatek procesních podmínek řízení (§ 104a o. s. ř.), když okresní soud uplatněný nárok věcně projednal. Odvolací soud tedy po doplněném dokazování přezkoumal rozsudek soudu prvního stupně spolu s řízením, které mu předcházelo, a dospěl k závěru, že odvolání není opodstatněné. V souzené věci dopadá na postup, v důsledku kterého došlo ke změně v osobě vlastníka rodinného domu č. p. 851 v Ch. a příslušných pozemků a vlastníkem těchto nemovitostí se stal Ing. Z. Š., zvláštní právní režim. Na zmíněný postup dopadá právní režim zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů. Ten předpokládá, že při zpeněžování věci z konkursní podstaty může dojít k situaci, že bude v konkursním řízení zpeněžena věc i někoho jiného než úpadce. Pro tyto účely platí úprava provedená v § 19 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších změn a doplňků. Podle úpravy provedené v § 19 v platném znění ke dni 17. 1. 1997, kdy byl v dané věci vyhotoven správcem konkursní podstaty soupis věcí náležejících do konkursní podstaty, existovaly-li pochybnosti, zda věc náleží do podstaty, zapsala se věc do soupisu podstaty s poznámkou o nárocích uplatněných jinými osobami anebo s poznámkou o jiných důvodech, které zpochybňují zařazení věci do soupisu (§ 19 odst. 1 zákona č. 328/1991 Sb., ve znění zákona č. 122/1993 Sb., zákona č. 74/1994 Sb. a zákona č. 94/1996 Sb.); soud měl pak uložit tomu, kdo uplatňuje, že věc neměla být do soupisu zařazena, aby ve lhůtě určené soudem podal žalobu proti správci. V případě, že žaloba nebyla včas podána, mělo se mít za to, že věc je do soupisu pojata oprávněně (§ 19 odst. 2 zákona č. 328/1991 Sb., ve znění zákona č. 122/1993 Sb., zákona č. 74/1994 Sb. a zákona č. 94/1996 Sb.). Tato právní úprava předpokládá, že jedinou možnou právní obranou osoby odlišné od úpadce, byla-li její věc pojata do soupisu konkursní podstaty, jak zabránit pozbytí jejího vlastnického práva k věci, je vylučovací žaloba. Jde o procesněprávní prostředek ochrany vlastnického práva. Nebyla-li vylučovací žaloba podána včas, lhostejno z jakých důvodů se tak stalo (byť třeba i pro nedostatek poučení ze strany soudu), nastává již bez dalšího důsledky předvídané v § 19 odst. 2, věty druhé, zákona o konkursu a vy-

rovnání. Přesně ta samá právní obrana přísluší i těm osobám, jejichž věc byla pojata do soupisu konkursní podstaty jen proto, že svou věcí zajišťují pohledávky vůči úpadci. Podle § 27 odst. 5 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění zákona č. 122/1993 Sb., zákona č. 74/1994 Sb. a zákona č. 94/1996 Sb., ve znění ke dni 17. 1. 1997, kdy byl proveden soupis, si správce vyžádá a vymáhá plnění ve prospěch podstaty od osob, které zajišťují pohledávky vůči úpadci; jakmile je toto plnění poskytnuto, stane se pohledávka této osoby pohledávkou v konkursu, aniž by bylo třeba ji přihlásit. To pro souzenou věc znamená, že správce konkursní podstaty byl oprávněn okamžitě pojmout do konkursní podstaty rodinný dům č. p. 851, stavební parcelu č. 682 a zahradu č. 683 v kat. úz. Ch., tedy nemovitosti, jimiž společníci úpadce zajišťovali pohledávky konkursního věřitele vůči úpadci s možností pro žalobce domáhat se jejich vyloučení z podstaty postupem podle § 19 zákona o konkursu a vyrovnání (stejný výklad zastává i komentář k zákonu o konkursu a vyrovnání autora JUDr. Zdeňka Krčmáře, vydaný nakladatelství IFEC, s. r. o., se sídlem v Praze 7, v roce 2000 jako druhé vydání – viz poznámky k § 27 odst. 5). Nebyla-li vylučovací žaloba podána, lhostejno z jakých důvodů se tak stalo, anebo byla-li podána, ale byla-li vzata zpět, jak k tomu došlo v souzené věci, stíhal předmětné nemovité věci právní režim konkursní podstaty. Nemovitosti mohly být zpeněženy a novému nabyvateli k nim vzniklo vlastnické právo, zatímco původní vlastníci je pozbyli. Podle přesvědčení odvolacího soudu žalobci přestali být vlastníky předmětných nemovitostí, a proto jejich žaloba vůči žalobnímu z žalovaných neobstojí. Vůči prvnímu žalovanému pak navíc neobstojí i proto, že jemu tím, že nemovitosti prodal druhé žalované, nesvědčí ani pasivní legitimace k uplatňování nároku. Neobstojí ani výhrady žalobců, že soud prvního stupně neměl rozšiřovat okruh žalovaných postupem podle § 92 o. s. ř. Za prvé, byli to právě sami žalobci, kdo takový procesní návrh učinil (při jednání dne 1. 11. 1999). Za druhé, druhé žalované svědčilo vlastnické právo k nemovitostem již před podáním žaloby. Z těchto důvodů odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně jako věcně správný potvrdil (§ 219 o. s. ř.).

INHALT*)

Entscheidungen in Strafsachen

- Nr. 46** Nimmt das Verfahren der Polizeiorgane von allem Anfang an die Richtung auf die Aufhaltung der aus dem Kriminaltat verdächtigen Person, muss diese Person sofort mit den Aufhaltungsgründen bekanntgemacht und verhört. Füllt das Verhalten der Polizeiorgane augenscheinlich nicht den Ordnungszweck, und wird die personelle Freiheit verdächtiger Person von allem Anfang solcher Intervention an faktisch begrenzt, soll ganze diese Zeit in die in der Bestimmung von § 77 Absatz 1 des Kriminalgesetzbuches angegebene 48-Stunden Frist eingerechnet werden.
- Nr. 47** Der Täter der Kriminaltat der Kreditorsbegünstigung nach § 256 a des Kriminalgesetzbuches kann nur der Schuldner werden. Wird der Schuldner die juristische Person, kann der Täter auch ihr statutnässiges Organ z. B. Geschäftsführer der Gesellschaft mit begrenzter Haftung), oder die Person beauftragte mit der Vertretung der juristischen Person nach aussen werden. Wird das Organ kollektiv, dann alle Mitglieder dieses Organs können die Täter werden.
- Nr. 48** Schlussfolgerung davon, dass die bisher festgestellten Tatsachen auf das bezeugen, dass die Tat, wegen der die Beschuldigung mitgeteilt wurde, wurde im Sinne von § 67, Absatz 2 des Kriminalgesetzbuches, kann man bei der Entscheidung über die Haft auch von den vor dem Anfang der Strafverfolgung angeschafften Notizen herausgehen, z. B. von den Protokollen über die Erklärung, die keinen Charakter der unverzüglichen und unwiederholbaren Handlung haben, da das in der Bestimmung von § 158, Absatz 4, Satz 3 des Kriminalgesetzbuches geäußerte Prinzip, nach dem solche Notiz in der Verhandlung vor dem Gericht kann als Beweis nicht verwendet werden, bezieht sich nicht auf die Verhandlung vor dem Gericht, die im Einklang mit § 26 des Kriminalgesetzbuches stattgefunden wird.
- Nr. 49** Der Gerichtsvollzieher, der führt aufgrund der rechtskräftigen und ausführbaren Exekutionsbeschlussfassung das Verzeichnis der Sachen des Schuldners durch (oder beabsichtigt unmittelbar durchführen), wird für den öffentlichen Funktionär im Sinne von § 89, Absatz 9 des Kriminalgesetzbuches gehalten werden. Deshalb der Schuldner, der solchen Gerichtsvollzieher physisch attackiert, zerrt ihn hin und her und stösst ihn, dass verhinderte er ihm in seine Wohnung eintreten und das beabsichtigte Verzeichnis der Sachen zusammenstellen, begeht die Kriminaltat der Attacke auf den öffentlichen Funktionär nach dem § 155, Absatz 1, Buchstabe a) des Kriminalgesetzbuches.
- Nr. 50** Entscheidet das Gericht der zweiten Stufe über die Beschwerde gegen den Beschluss des Gerichtes der ersten Stufe, dass die Strafverfolgung eingestellt wird, nachher die Beschwerde durch die Einbringung bei dem Gericht der ersten Stufe wirksamvoll rückgenommen wurde (§ 144, Absatz 2 des Kriminalgesetzbuches), so, dass hebt es den Beschluss auf und befiehlt dem Gericht, dass es über die Sache wieder handelte, seine Entscheidung wird verbindlich und ausführbar werden, trotzdem der Beschluss über die Einstellung der Strafverhandlung schon vor der Aufhebung rechtswirksam wurde. Dieser Zustand kann nur während der Verhandlung über das ausserordentlichen Rechtsmittel verbessert werden – die Beschwerden wegen der Gesetzverletzung (§ 266 des Kriminalgesetzbuches).
- Nr. 51** Wenn die Entscheidung, gegen die die Beschwerde wegen der Gesetzverletzung orientiert wurde, wurde durch das Konstitutionsgericht aufgehoben, der Oberste Gerichtshof muss die Beschwerde wegen der Gesetzverletzung analogisch, im Einklang mit § 268, Absatz 1 des Kriminalgesetzbuches abschlagen.
- Nr. 52** Schlägt der Beschädigte die Entschädigung ab, wobei die Schade ihn durch die Kriminaltat verursacht wurde, kann man im Einklang mit § 307, Absatz 1 des Kriminalgesetzbuches verfahren und die Strafverfolgung auch in der Lage bedingungsweise einstellen, wenn der Beschädigte hat dem Beschädigten die durch die Kriminaltat entstandene Schade nicht vergütet, und keine Massnahmen zu ihrer Vergütung gemacht.
- Nr. 53** Für die Erfüllung der Bedingung der Staatsangehörigkeit der Person, deren Verurteilung durch das fremdländische Gericht soll aufgrund des Vorschlages des Justizministerium in die Strafliste ein-

3 sbírky judikátů
6 právnických periodik pro teorii a praxi
2 prestižní bilingvní čtvrtletníky

Orac

*) Dieser Text wurde in der deutschen Sprache zwecks Informationen der Leser vom ORAC – Verlag vorbereitet.

beschrieben werden (§ 4, Absatz 2 des Gesetzes Nr. 269/1994 Sb., über die Strafliste), wird der Zustand in dem Zeitraum der Entscheidung des Obersten Gerichtshofes über diesen Vorschlag entscheidend werden. Deshalb unwichtig wird, ob und welche Staatsangehörigkeit der Verurteilte im Zeitraum des Kriminaltatbegehens, bzw. im Zeitraum der Verurteilung hatte.

Entscheidungen in bürgerlichen, handelsrechtlichen und verwaltungsrechtlichen Sachen

- Nr. 58** In der Verhandlung über den Vorschlag auf die Verordnung der vorläufigen Massnahme wird das Gericht nicht verpflichtet den übrigen Teilnehmern der Verhandlung ermöglichen, dass sie konnten sich vor der Entscheidung über diesen Vorschlag zum Inhalt der Urkunden äussern, von der wird möglich der Schluss davon, ob die Voraussetzungen für die Verordnung der vorläufigen Massnahme erfüllt werden, machen.
- Nr. 59** Der Kaufvertrag, durch den der Verkäufer das durch die ausführbare vorläufige Massnahme auferlegte Verbot der Überführung der Sache (Realität) im Sinne von § 76, Absatz 1, Buchstabe e) von Zivilgerichtsordnung, wird wegen des Streites mit dem Gesetz absolut ungültig werden.
- Nr. 60** Die Verhandlung über die Zustimmung zur Kündigung der Wohnungsmiete begründet nicht das Hindernis der wegen des Streites über die Wohnungsausräumung angefangenen Verhandlung (§ 83 Absatz 1 von Zivilgerichtsordnung). Dasselbe gilt auch für das Hindernis der entschiedenen Sache (§ 159 Absatz 3 Zivilgerichtsordnung).
- Nr. 61** Wird der Erbe aus dem Titel seines Erbenspruches sachlich zur Einbringung der Klage über die Feststellung, dass der Nachlass zum Tag seines Sterben Besitzer einer Sache war, legitimiert, der Umstand, dass auch dieser Erbe gestorben ist und seine Erben bringen die Klage über solche Feststellung anstatt seiner ein, kann nicht hinderlich werden.
- Nr. 62** Bei der Beurteilung des Anspruches des hinterlassenen Gatten auf die Ersatzwohnung, wobei für ihn das Recht der gemeinsamen Miete der Genossenschaftswohnung, das durch das Sterben des anderen Gatten untergegangen ist, gehörte, und wobei der Gatte ist im Sinne der Bestimmungen von § 707, Absatz 2, 1. und 2. Satz, des Bürgerlichen Gesetzbuches nicht der gesetzliche Erbe des Mitgliedanteiles nicht geworden, und wobei der Gatte wird verpflichtet die Wohnung ausräumen, wird § 712, Absatz 3, Satz 1 des Bürgerlichen Gesetzbuches verwendet, als die Bestimmung, die dem § 853 des Bürgerlichen Gesetzbuches, die diese Beziehungen steuert, steht am nächsten.
- Nr. 63** Betrieb der Privatschule ist keine Dienstleistung im Sinne § 3 Absatz 2, Satz des Gesetzes Nr. 116/1990 Sb., in der ab 02. 12. 1999 wirksamen Fassung.
- Nr. 64** Auch der Stadtteil – neben der Gemeinde der Hauptstadt Prag – wird sachlich passiv legitimiert in dem Restitutionsstreit über die Aushändigung der Realitäten, mit deren er wirtschaftet.
- Nr. 65** Der Verwalter der Konkursmasse hat kein dringendes Interesse auf der Feststellung des Besitzerrechts von Konkursant zu den Realitäten (§ 80 Buchstabe c von Zivilgerichtsordnung). Meint er, dass der Konkursant der Besitzer der Realitäten ist, schliesst er diese Realitäten in die Konkursmasse ein.
- Nr. 66** Nach der Bestimmung von § 27 Absatz 5 des Gesetzes Nr. 328/1991 Sb., in der ab 30. 04. 2000 wirksamen Fassung war der Verwalter der Konkursmasse berechtigt augenblicklich nach der Kundmachung des Konkurses auf das Eigentum des Schuldners in die Konkursmasse auch das Eigentum einschliessen, durch das die stellten dritten Personen ihre Guthaben gegen den Konkursanten sicher.

Váš partner na cestě právem
www.epravo.cz

CONTENTS*)

Resolution in Criminal Law Cases:

- No. 46** If the progress of police authority from the very beginning heads to the detention of a person suspected of the criminal act, such person must be immediately familiarized about the reason of detention and questioned. If the conduct of police authority does not comply obviously with the marshal's purpose and if the personal freedom of suspected person is from the same beginning of such intervention really restricted, all the detention time should be included into the 48-hour term mentioned in the § 77, para 1 of the criminal code.
- No. 47** The offender of the criminal act of the preferential treatment of the creditor according to the § 256a of the criminal code can be only the debtor. If the debtor is the corporation, the offender can be also its statutory body (e. g. the agent of the limited liability company) or the person entrusted for the representation of the corporation outwardly. If the statutory body is collective, all its members can be offenders.
- No. 48** The conclusion that the since established facts are pointing to the opinion that the act because that was communicated the charge, was committed in sense of § 67, para 2 of the civil code, can be made during the decision about the detention also from the records procured before the beginning of criminal prosecution, e. g. from the protocols about the explanation having not the character of urgent or non-repeatable operation, because the principle expressed in the provision of § 158, para 4, clause third of criminal code, according that such record can not be used as the evidence during the proceedings before the court, does not apply to the proceedings before the court performed according to the § 26 of the criminal code.
- No. 49** The bailiff carrying out (or preparing to carry out immediately) the listing of debtor's things on the basis of competent and feasible seizure resolution is hold for the public figure according to the § 89, para 9 of the criminal code. Therefore the debtor attacking such bailiff, shaking him about or pushing him in order that he or she prevented the entry of the bailiff into his or her flat and making up the intended list of things, commits the criminal act of the attack on the public figure according to the § 155, para 1, letter a) of the criminal code.
- No. 50** If the court of the second instance decides about the complaint against the resolution of the court of first instance about the stopping of the legal action after that the complaint was effectively taken back at the court of first instance (§ 144, para 2 of criminal code), so that the resolution will be ceased and the court will be ordered to act again about the same cause and to decide, its decision will be obligatory and feasible, though the resolution about the stopping of legal action became competent. The remedy of this state is possible only within the proceedings about the extraordinary remedy – complaint because the violation of the law (§ 266 of the criminal code).
- No. 51** If the decision criticized because the violation of the law was ceased by the Constitutional Court, the Supreme Court must similarly to turn down the complaint because the violation of the law, according to the provision of the § 268, para 1 of the criminal code.
- No. 52** If the aggrieved party refuses the indemnification for the losses caused him or her by the criminal act, is there possible to progress according to the § 307, para 1 of the criminal code and to stop conditionally the criminal prosecution also in the situation, if the defendant did not cover to the aggrieved party the losses caused him or her by the criminal act, nor made any step to their covering.
- No. 53** For the fulfilling of the condition of the citizenship of a person that's sentence by the foreign court should be recorded on the basis of proposal of the Ministry of Justice into the criminal record (§ 4, para 2 of the law Nr. 269/1994 Sb.), is crucial the state in the time of Supreme Court deciding about such proposal. Therefore is insignificant the fact if and what citizenship had the condemned person in the time of the committing of act or in the time of the conviction respectively.

Bližší informace na adrese
www.orac.cz

Orac

*) This text in the English language has been prepared for readers' information by ORAC publishing house.

Resolution in Civil Law, Business Law and Administrative Law Cases:

- No. 58** In the proceedings about the proposal for the preliminary provision is the law court not obliged to make possible for other participants of proceedings in order that they could express to the contents of documents, from which will made the conclusion about the fulfillment of conditions for order of preliminary provision before the decision about such proposal.
- No. 59** The contract of purchase through that the seller damaged the injunction of transfer of a thing (real estate) imposed him through the feasible preliminary provision in meaning of § 76 para 1 letter e) of the civil court code, is absolutely invalid because the contravening the law.
- No. 60** Proceedings about the giving consent with the notice on flat renting does not base the obstacle of started cause (§ 83 para 1 of civil court code) for the argument about the eviction of flat. The same is valid for the obstacle of judged cause (§ 159 para 3 of civil court code).
- No. 61** If the heir on account his or her hereditary claim will be pertinently legitimated to the submission of complaint about the determination if the testator was at the day of his or her death the proprietor of a thing, the circumstance that also this heir is dead can not be the obstacle for such determination and the complaint will be submitted by their heirs instead him or her.
- No. 62** At the assessment of the claim for standby flat for the surviving spouse enjoying the right of common rent of the condo flat expiring through the death of the other spouse becoming not the heir of member share in sense of provisions of § 707 para 2, clause first and third of the civil code and the tenant of such condo flat obliged to evict this flat, will be applied the provision of § 712 para 3, clause first of the civil code as the provision being the next from the purpose and contents view to the provision regulating the relations (§ 853 of the civil code).
- No. 63** The operation of private school will be not considered for the service in sense of § 3 para 2, clause second of the law Nr. 116/1990 Sb., in wording effective since December 2, 1999.
- No. 64** The city part – in addition to the community of the Capital Prague – is pertinently legitimated in the restitution argument on the issue of real estate on that it is using economically.
- No. 65** The administrator of the estate has no urgent interest on the determination of proprietary right to the real estates by the bankrupt (§ 80 letter c/ of civil court code). If is there the presume that the bankrupt is the proprietor of the real estate, it will be included in the estate.
- No. 66** According to the provisions of § 27 para 5 of the law Nr. 328/1991 Sb., in wording effective till April 30, 2000, was the administrator of the estate authorized to include immediately after the announcement of bankruptcy into the estate also the property through that the third persons secure their claims against the bankrupt.

Váš partner na cestě právem
www.epravo.cz

KLUB Orac

v roce 2002

■ **dvě kategorie členů:**

senioři – členové Klubu Orac již v roce 2001
junioři – noví členové Klubu Orac od roku 2002

■ **zajištění členství:**

- senioři automaticky úhradou předplatného periodik na rok 2002
- junioři úhradou předplatného periodik na rok 2002 a vyplněním a odesláním klubové karty (najdete v prosincových číslech periodik, případně na vyžádání zašleme obratem)

■ **klubové výhody:**

senioři	sleva 40 % na knižní tituly vydané do konce roku 2001
junioři	sleva 35 % na knižní tituly vydané do konce roku 2001
všichni členové	sleva 30 % na knižní tituly vydané v roce 2002
všichni členové	sleva 20 % na elektronické produkty vydané v roce 2001/2002

**Být členem Klubu Orac
znamená čerpat zajímavé slevy
při nákupu produkce NAKLADATELSTVÍ ORAC.**

**Zdravíme naše seniory a vítáme v Klubu Orac všechny naše juniory
– stačí stát se předplatitelem periodik roku 2002.**

Při setkání klubových slev s ostatními slevami (např. množstevními) platí pro členy Klubu Orac pouze jeden – vždy však výhodnější – typ slevy.

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu České republiky je jediným pramenem, který obsahuje výlučně judikaturu vycházející z kolektivní procedury upravené předpisem, jenž se opírá o zákonné zmocnění. Jejím vydavatelem je Nejvyšší soud České republiky. Výběr rozhodnutí provádějí a o zařazení rozhodnutí do Sbírky rozhodují kolegia Nejvyššího soudu.

Před projednáním jednotlivých vybraných rozhodnutí jsou tyto judikáty zasílány na připomínková místa uvedená v tiráži. Rozhodnutí publikovaná v této Sbírce nepředstavují názor jednotlivce ani nevycházejí z volného uvážení nakladatelství, nýbrž jsou výsledkem kolektivního projednání a kolektivního názoru o vhodnosti zveřejnění řešení nového nebo dosud neřešeného problému.

Index 47 301

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek, sešit 9/2001 (ročník LIII) z 5. 11. 2001.

Vydává Nejvyšší soud ČR v NAKLADATELSTVÍ ORAC, s. r. o., Praha, IČO 45808937.

Připomínková místa: Vrchní soud v Praze, Vrchní soud v Olomouci, Ministerstvo spravedlnosti ČR, Ministerstvo vnitra ČR, Česká advokátní komora, Právnická fakulta Univerzity Karlovy, Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Právnická fakulta Palackého univerzity, Právnická fakulta Západočeské univerzity, Ústav státu a práva Akademie věd ČR, Krajský soud v Ústí nad Labem, Krajský soud v Hradci Králové, Krajský soud v Plzni, Krajský soud v Brně, Krajský soud v Ostravě, Krajský soud v Českých Budějovicích, Krajský soud v Praze, Městský soud v Praze, Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Nejvyšší státní zastupitelství.

Předseda redakční rady: JUDr. Pavel Kučera.

Redigují: JUDr. Antonín Drašík, JUDr. Karel Hasch, JUDr. Pavel Krbek a JUDr. Zdeněk Krčmář.

Adresa redakce: 657 37 Brno, Burešova 20, tel. 05/41593111.

Ročně vycházejí sešity 1–10 a sešit rejstříků.

Rozšiřuje, objednávky předplatného přijímá a informace o prodeji a odběru podává:

NAKLADATELSTVÍ ORAC, s. r. o., Vinohradská 184, 130 52 Praha 3.

Administrace: NAKLADATELSTVÍ ORAC: tel.: 02/6713 2177, fax: 02/6713 2134, e-mail: orac@its.cz.

Distribuce: Česká pošta, s. p., Postservis OZ Střední Čechy.